

ประวัติและการพัฒนาการของกีฬาตะกร้อในประเทศไทย

ปริญญานิพนธ์
ของ
สมชาย ยิ้มน้อย

- 6 ก.ย. 2536

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา

มีนาคม 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
พลศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

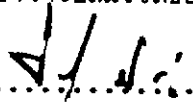
คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.ศักดิ์ชาย ทักษสุวรรณ)

..... กรรมการ

(อาจารย์สมรรถชัย น้อยศิริ)

..... กรรมการ

(อาจารย์ธาวุฒิ ปลื้มสำราญ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.ศักดิ์ชาย ทักษสุวรรณ)

..... กรรมการ

(อาจารย์สมรรถชัย น้อยศิริ)

..... กรรมการ

(อาจารย์ธาวุฒิ ปลื้มสำราญ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์แผน เจียรระนัย)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาบัตรฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่ ..4...เดือน ...มีนาคม..... พ.ศ. 2536

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของอาจารย์ ดร. ศักดิ์ชาย ทัพสุวรรณ ประธานที่ปรึกษาควบคุมทำปริญญานิพนธ์ อาจารย์สมรรถชัย น้อยศิริ และ อาจารย์ ธาตุณี ปลื้มสำราญ กรรมการควบคุมทำปริญญานิพนธ์ที่ได้ช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ความสำเร็จทั้งมวล ผู้วิจัยขอบมอบแด่ คุณพ่อแจ้ว คุณแม่จ้อย เนียมหวาน รวมทั้งคณะ ครูโรงเรียนวัดอุทยานเที อ. เมือง จ. ชลบุรี ที่เป็นกำลังใจในการทำการวิจัยครั้งนี้มาโดยตลอด

สมชาย ยี่มน้อย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
ค่านิยมคัมภีร์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารที่เกี่ยวข้อง	9
ความหมายของ "วัฒนธรรม"	9
ความหมายของ "กีฬาตะกร้อ"	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	17
ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	17
ข้อมูลประเภทเอกสาร	17
ข้อมูลประเภทบุคคล	17
แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร	18
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	19
ประวัติความเป็นมาของกีฬาตะกร้อในสมัยกรุงศรีอยุธยา	
(พ.ศ. 2127-2310)	19

ประวัติความเป็นมาของกีฬาตะกร้อในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์	
ตอนต้นถึงสมัยรัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2325-2411)	20
ประวัติความเป็นมาของกีฬาตะกร้อในสมัยรัชกาลที่ 5 ถึงปัจจุบัน	
(พ.ศ. 2411-2535)	22
สมาคมกีฬาตะกร้อแห่งประเทศไทย	25
สหพันธ์ตะกร้อแห่งเอเชีย	29
การแข่งขันตะกร้อในประเทศไทย	30
การแข่งขันตะกร้อซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช	
สยามมกุฎราชกุมาร	31
การแข่งขันตะกร้อซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา	
สยามบรมราชกุมารี	32
การแข่งขันกีฬาตะกร้อในการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ	32
การแข่งขันกีฬาตะกร้อในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัย	33
การแข่งขันกีฬาตะกร้อในการแข่งขันกีฬาวิทยาลัยพลศึกษา	33
การแข่งขันกีฬาตะกร้อมาสเตอร์ออลไทยแลนด์คัพ	34
การแข่งขันกีฬาตะกร้อในระดับชาติและระดับนานาชาติ	34
การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อในกีฬาซีเกมส์	35
การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อซึ่งด้วยพระราชทานคิงส์คัพ	37
การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อในกีฬาเอเชียนเกมส์	38
การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อ เวิลด์เซปักตะกร้อแชมป์เปียนชิพ	39
การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อเยาวชนชิงชนะเลิศแห่งเอเชีย	40
การอนุรักษ์และส่งเสริมกีฬาตะกร้อของไทย	40
ตะกร้อกับการเป็นกีฬาวัฒนธรรม	40
รัฐบาลกับการสนับสนุนกีฬาตะกร้อ	41
กีฬาตะกร้อในสถานการศึกษา	42

บทที่	หน้า
สถาบันวิชาชีพกับการพัฒนากีฬาสเกตบอร์ด	45
แนวโน้มของกีฬาสเกตบอร์ดในอนาคต	48
ค่านิยมของคนไทยต่อกีฬาสเกตบอร์ดในปัจจุบัน	48
บทบาทของกีฬาสเกตบอร์ดในการพัฒนาชาติ	48
บทบาทของกีฬาสเกตบอร์ดในระดับนานาชาติ	50
 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	52
สรุป	52
อภิปราย	55
ข้อเสนอแนะ	56
 บรรณานุกรม	57
 ภาคผนวก ก	62
 ภาคผนวก ข	65
 ประวัติย่อผู้วิจัย	96

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตะกร้อเป็นกีฬาศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทยที่ได้รับมรดกสืบทอดกันมาช้านาน ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีจนกระทั่งมาถึงสมัยปัจจุบัน ตะกร้อนับได้ว่าเป็นกีฬาไทยอีกชนิดหนึ่งที่เล่นกันแพร่หลายและอย่างต่อเนื่อง ตามสภาพแล้วจะเห็นการเล่นตะกร้อได้เสมอไม่ว่าจะเป็นชนบท ชานเมือง หัวเมือง หรือแม้กระทั่งในราชวัง กีฬาตะกร้อได้ถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบต่าง ๆ ของการเล่นหลายด้านมาโดยตลอด ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

กีฬาตะกร้อนับว่ามีคุณประโยชน์ต่อร่างกายและสังคมโดยรวมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะเป็นกีฬาที่ส่งเสริมการออกกำลังกาย ผู้เล่นกีฬาตะกร้อสามารถออกกำลังกายได้ครบเกือบทุกส่วน และจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมของคนไทยจะเอื้ออำนวยต่อการเล่นกีฬาตะกร้อมากด้วย ทั้งนี้เพราะคนไทยชอบใช้ศีรษะ เท้า เข่า ศอก ในศิลปะการต่อสู้ที่เรียกว่า "มวยไทย" ดังนั้นเมื่อเล่นตะกร้อจึงมักจะเล่นได้ดี อีกทั้งลักษณะนิสัยคนไทยชอบร่วมมือร่วมใจกันในกิจกรรมต่าง ๆ จึงทำให้กีฬาตะกร้อเป็นที่นิยมเล่นสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันนี้

ประโยชน์ที่ผู้เล่นจะได้รับจากการเล่นตะกร้อ นับว่ามีมากด้วยกันคือ

1. กีฬาตะกร้อเล่นได้ไม่จำกัดสถานที่ ทั้งในร่มและกลางแจ้งจะเป็นสนามหญ้า สนามคอนกรีต พื้นกระดาน หรือพื้นทรายก็ได้ทั้งสิ้น ทั้งสภาพสนามก็ไม่เป็นอุปสรรคมากมายนัก ขนาดกว้างก็ยืดหยุ่นได้ไม่ตายตัวเหมือนกีฬาประเภทอื่น ๆ
2. การเล่นกีฬาตะกร้อไม่จำกัดเวลา คือ จะเล่นเวลาใดก็ได้ได้ตามความต้องการของผู้เล่น และระยะเวลาในการเล่นก็ไม่กำหนด ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความพอใจของผู้เล่นเป็นเกณฑ์
3. ตะกร้อเป็นกีฬาที่เหมาะสมกับชายไทยทุกวัย เพราะเป็นกีฬาที่ไม่มีความหนักหรือเบาจนเกินไป

4. ตะกร้อเป็นกีฬาที่ประหยัด ตะกร้อเพียงลูกเดียวสามารถเล่นได้หลายๆ คน คุ่มค่าเงิน อีกทั้งลูกตะกร้อยังมีความทนทาน ถ้ารู้จักใช้และรู้จักเก็บรักษา

5. ตะกร้อเป็นกีฬาที่ฝึกให้เกิดความคล่องแคล่วว่องไว เพราะต้องระมัดระวังตัวและเตรียมพร้อมอยู่เสมอ

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และวรรณคดีหนังสือต่าง ๆ ทำให้ทราบว่า คนไทยมีการเล่นกีฬา มวยไทย กระบี่กระบอง ว่าว มาช้านานแล้ว หลักฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เอกสารและบันทึกของชาวต่างประเทศที่ได้เข้ามาติดต่อในเมืองไทย โดยกล่าวไว้ว่า การกีฬาของไทยได้เริ่มมีการเล่นกันมาตั้งแต่ครั้งสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี และโดยมากได้รับการสนับสนุนจากพระมหากษัตริย์ในรัชสมัยนั้น ๆ (สลับศรี พัฒนวิบูลย์. 2522 : 204)

กีฬาตะกร้อ ถือได้ว่าเป็นกีฬาอีกประเภทหนึ่งของคนไทยที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม สืบทอดมาเป็นเวลาช้านาน เพราะเป็นกีฬาที่สอดคล้องกับศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวของคนไทย คือ กีฬามวยไทย จากหลักฐานปรากฏว่า กีฬาตะกร้อเริ่มมีการเล่นจริงจังในสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งตรงกับรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ช่วงนั้นเป็นระยะสงคราม กองทัพต้องเดินทางยาวนาน เมื่อถึงชัยภูมิที่เหมาะสมก็สร้างค่ายพักแรมขึ้น มีการทำไร่ ไถนา ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ เพื่อใช้เป็นเสบียง ในช่วงนี้เองทหารมีเวลาว่างมาก เวลาไปลาดตระเวนด้วยพาหนะม้า ได้มีการสานตะกร้อหุ้มปากม้าเพื่อป้องกันมิให้ม้าส่งเสียงดัง ซึ่งจะทำให้การลาดตระเวนไม่เป็นผล บ้างก็หาของป่ามาเป็นอาหาร ซึ่งมีมากมายในป่าบริเวณแถบนั้น และได้พบว่า ยอดหวายเป็นอาหารวิเศษของเหล่าทหาร เมื่อตัดยอดหวายมาประกอบอาหารแล้ว ตักแก่นมาสานเป็นตะกร้อเตะเล่น ด้วยคนไทยรักในกีฬาประเภท เตะ ต่อย เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เมื่อเห็นว่าตะกร้อเมื่อนำมาเตะเล่นแล้วให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินก็เลยไปตัดหวายมาสานเตะเล่นกันอย่างแพร่หลายในกองทัพ และยังมีข้อความบันทึกไว้ว่า ทางราชการได้สานตะกร้อขนาดใหญ่สำหรับใส่ธงที่กระทำผิดร้ายแรงให้ช้างเตะไปตามถนนอีกด้วย (บุญยงค์ เกศเทศ. 2531 : 11)

กีฬาตะกร้อมีการเล่นสืบทอดมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ คือ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย นิยมเล่นตะกร้อกันมากดังปรากฏในพระราชนิพนธ์เรื่องอิเหนา ที่พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ตอนหนึ่งว่า

บัดนั้น	เสนาภิดาหยังน้อยใหญ่
บรรดาที่ตามเสด็จไป	อยู่ในหน้าวิหารลานวัด
บ้างตั้งวงลงเตะตะกร้อเล่น	เพลาเย็นแดดร่มลมสงัด
ปะเตะ ได้คู่กันลั่นทัด	บ้างถนัดเข้าเคาะเป็นนาคู
	พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

นอกจากนี้ใน "นิราศสุพรรณ" ซึ่งกวีเอกสุนทรภู่ได้แต่งไว้ในช่วงปี พ.ศ. 2384 ตอน
ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ กล่าวถึงการเตะตะกร้อของพระวโอย่างน่าฟังดังต่อไปนี้

ตะวันเย็นเห็นพระพร้อม	ล้อมวง
ตีปะเตะตะกร้อตรง	คู่ได้
สมภารท่านก็ลง	เล่นสนุก ชลุกแอ
เข้าค่างต่างอวดไอ้	อกได้ ใจหาย
	สุนทรภู่

การเล่นตะกร้อในสมัยก่อนเป็นการเล่นเตะเลี้ยงเพียงไม่ให้ตกดิน แต่ต่อมาได้พลิก
แพลงใช้ ศอก ใช้ไหล่ และศีรษะ มีลูกหลัง ลูกไขว้ เพิ่มขึ้นจนกลายเป็นตะกร้อลอดบ่วง และ
ตะกร้อข้ามตาข่ายในที่สุด (วสันตดิถี. 2523 : 28)

การเล่นตะกร้อเท่าที่ปรากฏมาตั้งแต่เดิมถึงในยุคปัจจุบันมีการเล่นกันอยู่ 8 ประเภท
ได้แก่

1. ตะกร้อวงเล็ก
2. ตะกร้อวงใหญ่
3. ตะกร้อเตะชน
4. ตะกร้อพลิกแพลง
5. ตะกร้อลอดบ่วง
6. ตะกร้อชิงธง

7. ตะกร้อข้ามตาข่าย

8. เซปักตะกร้อ

นับตั้งแต่กีฬาตะกร้อเข้าสู่การกีฬาสีเกมส์ครั้งที่ 3 เป็นต้นมา กลุ่มประเทศต่างๆ ในอาเซียนหลายประเทศได้หันมาสนใจการเล่นตะกร้อในรูปลักษณะใหม่ที่มีการแข่งขันเป็นทีม มีการกำหนดกติกาขึ้นมาเฉพาะเรียกว่า "เซปักตะกร้อ" ได้มีการแข่งขันในระดับชาติอย่างกว้างขวาง และคนไทยก็หันมานิยมเล่นเซปักตะกร้อกันอย่างมาก จึงทำให้กีฬาตะกร้อหลายประเภทที่เคยเล่นกันมาถูกทอดทิ้งไป ถ้าแม้ว่าไม่มีการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูต่อไปอาจจะทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของไทยที่สืบทอดกันมานานสูญหายไป การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติพัฒนาการของกีฬาตะกร้อในประเทศไทยจะเป็นการกระตุ้นให้คนไทยได้มีการตื่นตัวเห็นคุณค่า และช่วยกันรักษากีฬานี้ให้คงอยู่ต่อไป ในปัจจุบันกีฬาตะกร้อของไทยบางประเภทเกือบจะไม่มีการเล่นให้เห็นอยู่เลย หรือบางประเภทมีการเล่นอยู่ก็แทบจะหาทีมที่ความสามารถเหมือนสมัยก่อน ๆ แทบไม่มี นอกจากนั้นการศึกษาดังกีฬาตะกร้อยังเป็นการสืบหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกีฬานี้ให้ถูกต้องแน่นอนด้วย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาประวัติและพัฒนากีฬาตะกร้อตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาถึงยุคปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์และส่งเสริมกีฬาตะกร้อของไทย
3. เพื่อศึกษาแนวโน้มของกีฬาตะกร้อในอนาคต

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติและพัฒนากีฬาตะกร้อในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน
2. ทำให้ทราบแนวทางในการอนุรักษ์และส่งเสริมกีฬาตะกร้อของประเทศไทย
3. ทำให้ทราบแนวโน้มของกีฬาตะกร้อ และทำให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถวางแผนปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และพัฒนากีฬาตะกร้อของไทยให้เป็นไปในรูปแบบที่ต้องการ
4. ทำให้ทราบแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับกีฬาตะกร้อในประเทศไทยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประวัติความเป็นมาของกีฬาทะกร้อ
 - 1.1 ประวัติความเป็นมาโดยทั่วไป
 - สมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 2127-2310)
 - สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-4 (พ.ศ. 2325-2411)
 - สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 5 ถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2412-2535)
2. พัฒนาการของกีฬาทะกร้อในประเทศไทย
 - 2.1 สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย
 - 2.2 สหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทย
 - 2.3 การแข่งขันกีฬาทะกร้อในประเทศไทย
 - 2.4 การจัดการแข่งขันกีฬาทะกร้อในระดับชาติและระดับนานาชาติ
3. การอนุรักษ์และส่งเสริมกีฬาทะกร้อของไทย
 - 3.1 ตะกร้อกับการเป็นกีฬาวัฒนธรรม
 - 3.2 รัฐบาลกับการสนับสนุนกีฬาทะกร้อ
 - 3.3 กีฬาทะกร้อในสถาบันการศึกษา
 - 3.4 สถาบันวิชาชีพกับการพัฒนากีฬาทะกร้อ
 - 3.5 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านกีฬาทะกร้อเกี่ยวกับการอนุรักษ์และ

ส่งเสริมกีฬาทะกร้อ

4. แนวโน้มของกีฬาทะกร้อในอนาคต
 - ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มของตะกร้อในอนาคตในด้านต่าง ๆ

ต่อไป

- 4.1 ค่านิยมของคนไทยต่อกีฬาทะกร้อในปัจจุบัน
- 4.2 บทบาทของกีฬาทะกร้อในการพัฒนาชาติ
- 4.3 บทบาทของกีฬาทะกร้อในระดับนานาชาติ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

กีฬาตะกร้อหมายถึง กีฬาพื้นเมืองประเภทหนึ่งที่คนไทยนิยมเล่นกันมาตั้งแต่ในอดีตเพราะเป็นกีฬาที่เอื้ออำนวยต่อผู้เล่นหลายประการคือ อุปกรณ์การเล่นมีเพียงตะกร้อลูกเดียวที่สานด้วยหวายเป็นลูกกลม ๆ ก็สามารถเล่นได้ สนามไม่กว้าง ไม่จำกัดจำนวนผู้เล่น ซึ่งวิธีการเล่นตะกร้อนั้น ผู้เล่นจะต้องใช้วัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ศีรษะ เท้า เข่า ศอก ในการควบคุมลูกตะกร้อให้ไปในทิศทางที่ต้องการ ลูกตะกร้อที่ใช้เล่นกันทั่วไปอาจสานด้วยหวายหรือวัสดุอื่น ๆ ที่ทำคล้ายกัน เช่น พลาสติก ใบบาล ไม้ไผ่ เป็นต้น ในปัจจุบันกีฬาตะกร้อได้พัฒนารูปแบบการเล่นมากมายหลายประเภทด้วยกันคือ ตะกร้อวงเล็ก ตะกร้อวงใหญ่ ตะกร้อเตะหน ตะกร้อพลิกแพลง ตะกร้อชิงธง ตะกร้อลอดบ่วง ตะกร้อข้ามตาข่ายและเซปักตะกร้อ

ตะกร้อวงเล็ก หมายถึง การเล่นตะกร้อประเภทหนึ่งที่มีรูปแบบการเล่นที่มีผู้เล่นเพียงคนเดียวหรือสองคนเตะลูกหรือเคาะลูกเล่นให้ลูกลอยอยู่ในอากาศหรือจะใช้วัยวะส่วนต่าง ๆ เช่น เท้า เข่า ศอก ศีรษะ ก็ได้ กรณีที่มีผู้เล่นสองคน มีการโยนให้ผู้เล่นตรงข้ามเตะโต้ตอบกันเป็นเวลานาน ๆ โดยทั่วไปแล้วผู้เตะมักเตะทำที่ตนเองถนัด การเล่นตะกร้อวงเล็กมักเล่นกันในบริเวณที่แคบ ๆ สนามขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-3 เมตรก็สามารถเล่นได้แล้ว

ตะกร้อวงใหญ่ หมายถึง การเล่นตะกร้อประเภทหนึ่งที่มีรูปแบบการเล่นเช่นเดียวกับตะกร้อวงเล็ก ต่างกันที่สถานที่เล่นและจำนวนผู้เล่น ตะกร้อวงใหญ่จะเล่นในสนามเรียบที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 8-14 เมตร จำนวนผู้เล่นโดยทั่วไปแล้วมีจำนวนผู้เล่นตั้งแต่ 5-8 คน

ตะกร้อเตะหน หมายถึง การเล่นตะกร้อประเภทหนึ่งที่มีการเล่นเป็นทีม โดยทั่วไปนิยมเล่นกันอยู่ 2 ประเภท คือ เตะหนวงเล็ก ซึ่งมีรัศมีวงกลม 1.5 เมตร และเตะหนวงใหญ่ซึ่งมีรัศมีวงกลม 2 เมตร แต่ละทีมมีผู้เล่น 6 คน ผลแพ้ชนะนับจำนวนลูกที่ได้กันถูกต้องตามกติกาทีมใดได้จำนวนลูกมากที่สุด เป็นฝ่ายชนะ

ตะกร้อพลิกแพลง หมายถึง การเตะตะกร้อในกระบวนท่าต่าง ๆ เพื่อบังคับให้ตะกร้อลอยขึ้นไปอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่จะแสดง และสามารถปล่อยให้ตะกร้อสั่นไถลหรือตกลงมารับกระบวนท่าอื่นๆ โดยที่ลูกตะกร้อไม่ตกถึงพื้น ผู้เล่นตะกร้อพลิกแพลงจะต้องมีความชำนาญมากเป็นพิเศษ และสามารถเล่นลูกด้วยท่าทางที่อ่อนช้อยสวยงาม

ตะกร้อชิงธง หมายถึง การแข่งขันตะกร้ออีกประเภทหนึ่งคล้ายการแข่งขันวิ่งวัวหรือวิ่งเร็ว โดยขีดเส้นบนพื้นทำเป็นช่องวิ่งกว้างประมาณ 3 เมตร ยาวประมาณ 50 เมตร เมื่อผู้เข้า

แข่งขันเป็นประจำที่เล่นเริ่มต้น จากนั้นให้เลี้ยงตะกร้อด้วยอวัยวะส่วนต่าง ๆ ยกเว้นมือ ใครถึง
ธงก่อนโดยตะกร้อไม่ตกพื้นเป็นผู้ชนะในการแข่งขัน

ตะกร้อลอดบ่วง หมายถึง การเล่นตะกร้อประเภทหนึ่งที่มีการแข่งขันเป็นทีมมีการ
กำหนดเวลาในการเล่น มีผู้เล่นชุดละ 6 คน ยืนเป็นวงกลมในสนามมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 16
เมตร มีบ่วงอยู่เหนือผู้เล่น สูง 5.57 เมตร การแข่งขันทีมใดเตะตะกร้อเข้าบ่วงได้คะแนนสูง
สุดในเวลา 40 นาที เป็นผู้ชนะ ซึ่งคะแนนในการเตะเข้าบ่วงไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความยากง่าย
ของท่าในการเตะ

ตะกร้อข้ามตาข่าย หมายถึง การเล่นตะกร้ออีกประเภทหนึ่ง ที่มีการแข่งขันเป็นทีมโดย
มีกฎกติกาที่ได้รับการดัดแปลงมาจากการเล่นแบดมินตัน ซึ่งอาจเล่นได้ตั้งแต่ข้างละ 1 คน หรือ
3 คน มีตาข่ายกั้นแดนระหว่างผู้เล่นแต่ละฝ่าย และเล่นตามกติกาที่กำหนดขึ้น ทีมใดได้คะแนนถึง
15 ก่อน เป็นฝ่ายชนะในปัจจุบันไม่ค่อยนิยมเล่นกัน

เซปักตะกร้อ หมายถึง การเล่นตะกร้ออีกประเภทหนึ่งที่ได้รับการพัฒนามาจนเป็นที่
แพร่หลายในทวีปเอเชียและเป็นที่ยอมรับเล่นกันในบางประเทศในยุโรปและอเมริกา ลักษณะการเล่น
เซปักตะกร้อคล้ายกับการเล่นตะกร้อข้ามตาข่ายของไทยแต่ต่างกันที่รูปแบบของสนาม การเล่นเกม
การนับคะแนน และกติกาการเล่น

ประเทศกลุ่มอาเซียน หมายถึง กลุ่มประเทศที่อาศัยอยู่บนภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียง
ใต้ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีของ
ประชาชนคล้ายคลึงกัน ประเทศกลุ่มอาเซียนประกอบด้วยประเทศต่าง ๆ ดังนี้ ไทย มาเลเซีย
สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน ประเทศเหล่านี้มีความร่วมมือต่อกันในด้านการเมือง
ความมั่นคงของประเทศ เศรษฐกิจการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม การเกษตร วิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี คมนาคม วัฒนธรรมและการพัฒนาสังคม ความร่วมมือนี้มีทั้งในระดับภาครัฐบาล
และระดับภาคเอกชน และระดับประชาชนต่อประชาชน ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า และความ
มั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ

ประเทศกลุ่มกีฬาซีเกมส์ หมายถึง กลุ่มประเทศที่อาศัยอยู่บนภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียง
ใต้ มีความร่วมมือต่อกันในการเข้าร่วมและจัดการแข่งขันในการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ ซึ่งจัด
เป็นประจำทุก ๆ 2 ปีในภูมิภาคนี้ ประกอบด้วยประเทศต่าง ๆ ดังนี้ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์
อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม

องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมการกีฬา
ของประเทศไทย จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2507 รับผิดชอบเกี่ยวกับการประสานงาน ดำเนินการจัด
การแข่งขัน และให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมทางการกีฬาของประเทศไทย ปัจจุบันเรียกว่าการ
กีฬาแห่งประเทศไทย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เป็นแนวทาง และเป็นส่วนสนับสนุนในการเขียนปริญาานิพนธ์นี้ ดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของ "วัฒนธรรม"

บรรพต วีระสัย ได้ให้ความหมายของคำว่าวัฒนธรรมออกเป็น 3 ความหมายคือ

1. วัฒนธรรม ตามความเข้าใจของคนทั่วไป หมายถึง สิ่งที่ดีงาม
2. วัฒนธรรม หมายถึง ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ
3. วัฒนธรรมทางสังคมศาสตร์ หรือทางพฤติกรรมศาสตร์ หมายถึง พฤติกรรมที่เข้ารูปแบบ หรือมีลักษณะเป็นกระสวน (Behavior Patterns) ซึ่งมีการส่งต่อถ่ายทอดโดยใช้สัญลักษณ์ ดังนั้นวัฒนธรรมจึงหมายถึงทุกอย่างที่เป็นผลงานของมนุษย์ เช่น ภาษา ศาสนา วิทยาศาสตร์ ศิลปะ กฎหมาย อาคาร การทำเครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น นอกจากนี้วัฒนธรรมยังหมายถึงทุกอย่างที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยการสื่อสารต่อกันเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี หรือจารีตประเพณี และเป็นสถาบันต่าง ๆ ของสังคม เช่น สถาบันทางการเมือง ศาสนาและนันทนาการ เป็นต้น (บรรพต วีระสัย, 2520 : 63-66)

บรรจง ชูสกุลชาติ ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ 3 ประการ คือ

1. วัฒนธรรมในด้านภาษาศาสตร์ หมายถึง ธรรมชาติของความเจริญงอกงามแห่งชีวิตความเป็นอยู่ และความเป็นไปของสังคม
2. วัฒนธรรมในแง่สังคม แยกออกเป็นสามลักษณะคือ ลักษณะที่หนึ่ง หมายถึง การแสดงพฤติกรรมร่วมกันของบุคคลในสังคมอันได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ลักษณะที่สอง หมายถึง การประดิษฐ์ และการผลิตสิ่งดีงาม เช่น วิจิตรศิลป์ วรรณกรรม นาฏกรรม และศิลป

กรรมทั้งหลายทั้งปวง ลักษณะที่สาม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ตามความเชื่อ ตาม ค่านิยม และตามหลักนิยมของสถาบันที่ตนเป็นสมาชิกอยู่

3. วัฒนธรรมในด้านสังคมศาสตร์ หมายถึง พฤติกรรมทุกประการของมนุษย์ที่ วิศวนาการไปใช้ในแนวทางการดำเนินชีวิต (บรรจง ชูสกุลชาติ. 2526 : 54-59)

วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ ในพระราชบัญญัติวัฒนธรรม พุทธศักราช 2485 หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีงามของประชาชน ทางวิทยาการ หมายถึง พฤติกรรมและสิ่งที่คนในหมู่ผลิตสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวก ของตน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 734)

อัคฟ, เอเลน และเทลเลอร์ (Acuff, Allen and Tayler. 1973 : 69) ได้ นิยามคำว่า วัฒนธรรมคือ สิ่งทั้งหมดที่มีลักษณะซับซ้อน แต่ได้ผสมผสานเอาความรู้ ความเชื่อ จริยธรรม กฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี สมรรถภาพและอุปนิสัยที่บุคคลได้ไว้ในฐานะที่เป็น ส่วนหนึ่งของสังคม

บรูมและเซลซ์นิก (Broom and Selznik. 1968 : 56-57) กล่าวว่า วัฒนธรรม เป็นมรดกทางสังคมที่ประกอบด้วยความเชื่อ ประเพณี และความชำนาญที่มนุษย์เราได้มาในฐานะ เป็นสมาชิกในสังคม

บีสานซ์และบีสานซ์ (Biesanz and Biesanz. 1964 : 21) กล่าวถึงวัฒนธรรม ทางสังคมศาสตร์ 2 ประการคือ

1. วัฒนธรรมเป็นแนวทางชีวิตของมนุษย์ในสังคมโดยเฉพาะ วัฒนธรรมจึงเป็นลักษณะ การเรียนรู้ การแบ่งรูปแบบของพฤติกรรม ความรู้ลึกซึ้งเกี่ยวกับความหมายและคุณค่าของสิ่ง ต่าง ๆ ความคิด อารมณ์และการกระทำต่าง ๆ รูปแบบลักษณะของวัฒนธรรมและความเข้าใจจะ เกิดขึ้นได้ด้วยการติดต่อพูดจากันภายในกลุ่มสังคม และทำให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้เข้า กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติของมนุษย์และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

2. วัฒนธรรมในด้านความหมายทั่ว ๆ ไปนั้น หมายถึง การเชื่อมโยงของการเรียนรู้ ในส่วนต่าง ๆ ของพฤติกรรมมนุษย์ แนวความคิด ความรู้ลึก และการกระทำให้มนุษย์สามารถ ปรับตัวให้อยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้นได้

จากความหมายของวัฒนธรรมดังกล่าว พอสรุปได้ว่า วัฒนธรรมคือสิ่งต่าง ๆ ของ พฤติกรรมมนุษย์ แนวความคิด ความรู้สึก และการกระทำของมนุษย์ที่ได้กระทำสืบต่อกันมาโดยมิ ได้ติดตัวมาตั้งแต่เกิด แต่มนุษย์เกิดมาพบวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ตามรูปแบบของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ภาษา วรรณกรรม การศาสนา ดนตรี กีฬา เป็นต้น

ความหมายของกีฬาตะกร้อ

เฉลียว บุญยงค์ (2519 : 1-4) กล่าวว่า คำว่า "ตะกร้อ" นั้นตามพจนานุกรม หมายถึง "ของเล่นชนิดหนึ่งมีลักษณะเป็นลูกกลม ๆ สานด้วยหวายสำหรับการเตะเล่น" ถ้าเรา ไปถามผู้สูงอายุของไทยเราก็คงทราบว่า ตะกร้อเป็นกีฬาไทยที่นิยมเล่นกันมาช้านาน เป็นเกมกีฬา ที่เล่นควบคู่กันมากับกีฬากระป๋องบอง ทั้งนี้เพราะประเทศไทยเรามีธรรมชาติและภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยหวาย คนไทยในสมัยโบราณจึงได้คิดนำเอาหวายมาจัดทำประโยชน์ต่าง ๆ กัน ตามความจำเป็น เช่น

1. ใช้ทำกระบุง ตะกร้า สำหรับหาบหรือมัดติดหลังวัวหรือม้า เพื่อบรรทุกสิ่งของไป ยิงที่ต่าง ๆ

2. ใช้จักเป็นดอกสำหรับมัดสิ่งของต่าง ๆ เช่นเดียวกับเชือก

ส่วนในด้านกีฬา ต้นหวายได้ถูกตัดแปลงทำเป็นอาวุธโบราณจำลอง เพื่อใช้ในการ ฝึกหัดต่อสู้แทนอาวุธจริง จนเกิดเป็นเกมกีฬาที่เรียกว่า "กระป๋องบอง" ส่วนในด้านกีฬาตะกร้อ นั้น ได้มีผู้เอาหวายมาจักเป็นดอก สานเป็นลูกกลม ๆ มีหลายขนาด เล็กบ้าง ใหญ่บ้าง แล้วแต่ วัตถุประสงค์ ในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้มีคนไทยเล่นลูกกลม ๆ นี้ โดยใช้เล่นโยน รับกันด้วยมือหรือไม้ก็เตะกันด้วยเท้า ซึ่งถือเป็นการออกกำลังกายและเล่นเพื่อผ่อนคลายจิตใจ เครียด เพิ่มความสนุกสนานในยามว่างเว้นจากศึกสงคราม นอกจากนี้ปรากฏว่าทางราชการได้สาน ตะกร้อขนาดใหญ่สำหรับใส่นักโทษที่กระทำผิดร้ายแรง โดยเอานักโทษใส่ตะกร้อ แล้วให้ช้างเตะ เล่น แสดงให้เห็นว่าคนไทยเรานั้นรู้จักสานตะกร้อและเล่นตะกร้อมาช้านาน สืบต่อมาในสมัยกรุง รัตนโกสินทร์

สมบัติ จำปาเงิน (2523 : 60-61) กล่าวว่า ตะกร้อจัดเป็นการละเล่นเก่าแก่ของคนไทยมาแต่โบราณ ต่อมาได้พัฒนาการได้รับการยกฐานะเป็นกีฬาระดับชาติประเภทหนึ่ง การเล่นตะกร้อของไทยได้แสดงออกถึงเอกลักษณ์อันดีงามของชาติหลายประการคือ ความเอื้ออาทร มีน้ำใจรักใคร่ไมตรีและความสามัคคีระหว่างกัน บางโอกาสอาจใช้จัดความเป็นศัตรู สร้างความเป็นมิตรขึ้นแทนได้

ตะกร้อนอกจากเล่นเพื่อมิตรไมตรีดังกล่าวยังสามารถเล่นเป็นกีฬาประเภทแข่งขันเอาแพ้ชนะกันแบบธรรมดา ๆ ไปจนถึงระดับสูงสุดได้ ผู้เล่นจะต้องผ่านการฝึกฝนอย่างดีด้วยวิธีการอันถูกต้องจึงจะสามารถชนะฝ่ายตรงข้ามได้ ผู้เล่นไม่จำเป็นต้องมีร่างกายที่ใหญโต แข็งแรง ล่ำสัน เพียงแต่ขอให้ร่างกายสมบูรณ์ได้สัดส่วน แข็งแรง ว่องไวตามปกติก็นับว่าใช้ได้ สำหรับการแข่งขันระดับสูงสุด ผู้เล่นจะต้องมีคุณสมบัติเพิ่มเติมอีกหลายประการ เป็นต้นว่า ความมีไหวพริบ ความอดทน ความชำนาญ การฝึกซ้อมสม่ำเสมอ ความเยือกเย็น นักกีฬาตะกร้อแม้จะมีฝีมือเก่งกาจเพียงใด แต่ถ้าขาดความมีน้ำใจ มีแต่ความโมหะ มุทะลุเดือด คิดแต่จะเอาชนะอย่างเดียว จะไม่มีวันประสบความสำเร็จสูงสุดเป็นอันขาด

ชัชชัย โกมารทัต (2525 : 1) กล่าวว่า กีฬาตะกร้อเป็นกีฬาเก่าแก่ชนิตหนึ่ง ซึ่งมีการเล่นกันมานานแล้วในประเทศไทย แต่ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่า กีฬาตะกร้อมีกาเนิดขึ้นครั้งแรกในประเทศใด ใครเป็นผู้คิดประดิษฐ์ขึ้นและประดิษฐ์ขึ้นเมื่อใดนั้น มีผู้กล่าวกันไปต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องกีฬาตะกร้อ บ้างก็ว่ากีฬาตะกร้อเป็นของไทย บ้างก็ว่ากีฬาตะกร้อเป็นของพม่า นอกจากนี้ประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และจีน ต่างก็ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งกำเนิดของกีฬาตะกร้อทั้งสิ้น แต่ละประเทศต่างก็มีประวัติกีฬาตะกร้อของตนเอง เช่น พม่านั้นเรียกตะกร้อว่า "ชินลง" ซึ่งหมายถึง ตะกร้อหลวม ๆ ตามประวัติพบว่า พม่านำตะกร้อมาเล่นให้คนไทยเห็นตั้งแต่ พ.ศ. 2310 เมื่อครั้งไทยเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่า และพมามาดำรงค้ำอยู่ที่ค่ายโพธิ์สามต้น พวกพม่าอยู่ว่าง ๆ ก็นำลูกตะกร้อมาเตะเล่นกัน ด้วยเหตุนี้ผู้รู้บางท่านจึงเข้าใจเอาว่า ไทยเอาแบบอย่างการเล่นตะกร้อมาจากพม่า ซึ่งไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะจะเห็นได้ว่าพม่าเรียกตะกร้อว่า "ชินลง" แต่ไทยเรียกว่า "ตะกร้อ" และคำว่าตะกร้อนี้เป็นคำไทยแท้ ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุทธรณ์ ปิตนัยนต์ (2517 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การพัฒนากีฬาของ การพลศึกษาในประเทศไทย" ผลการวิจัยพบว่า สภาพชีวิตของชาวไทยในสมัยโบราณนั้นต้องฝึก ฝนการต่อสู้ป้องกันตัวประเภทมวยปล้ำ ชกมวย และการใช้อาวุธต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ในการ ทำสงครามซึ่งมีอยู่เสมอ ในยามสงบก็มีกิจกรรมเพื่อความสนุกสนาน คือ การเล่นพื้นเมือง การ แพ้ชบวนการแข่งเรือ เล่นว้าว ตะกร้อ ชกมวย และกระบี่กระบอง เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าว เป็นการพลศึกษา ซึ่งมีบทบาทในการสร้างพลังกายของชาวไทยเรื่อยมาตั้งแต่สมัยโบราณ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 เป็นต้นมา รัฐบาลได้จัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านพลศึกษา และการกีฬาอย่างกว้างขวาง คือ กรมพลศึกษา คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย องค์ การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย (การกีฬาแห่งประเทศไทยในปัจจุบัน) และสมาคมกีฬาไทย ในราชูปถัมภ์ เพื่อจัดการพลศึกษาในสถานประกอบการพลศึกษา จัดความพร้อมในด้านการผลิตครูพล ศึกษา การบริหารงาน การจัดสถานที่และอุปกรณ์เพื่อใช้เรียน ฝึกหัด และจัดให้มีการแข่งขัน กีฬาสำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา เยาวชน และประชาชนทั่วประเทศ ทั้งยังให้จัดให้มีการ แข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ

การพลศึกษายังได้มีการพัฒนาไปในทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ คือ มีการศึกษาเรื่อง กายภาพบำบัด วิทยาศาสตร์การกีฬา และเวชศาสตร์การกีฬา โดยอาศัยการค้นคว้า ทดลอง และนำผลมาใช้ในการพัฒนาประชากรอีกต่อหนึ่ง

รัฐบาลพยายามส่งเสริมพลศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนและประชาชนให้มีพลานามัยที่แข็งแรง สมบูรณ์ อันเป็นผลไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง สังคมและวัฒนธรรม มุ่งใช้การพลศึกษาในการพัฒนาประเทศด้วย แสดงว่า การพลศึกษาได้รับการพัฒนามาเป็นลำดับ ผู้บริหารได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การพลศึกษาพัฒนาเยาวชนและ ประชาชนในชาติให้มากที่สุด

มยุรี ศุภวิบูลย์ (2519 : 5-18) ได้กล่าวถึงพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาและพลศึกษา ในการศึกษาค้นคว้า ปรากฏว่า ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น การกีฬาและพลศึกษาได้รับการ ทำนุบำรุงอย่างกว้างขวาง ทั้งกีฬาพื้นเมืองและกีฬาสากล โดยมีพระราชประสงค์ที่จะให้การ

พลศึกษาส่งเสริมประชาชนให้มีความแข็งแรง มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ทรงตั้งสมาคมกีฬา มีการเขียนกติกา ตลอดจนสถาบันทางกีฬานักเรียนเพื่อการแข่งขันกีฬานักเรียน ครู ประชาชน นับว่าเป็นการเริ่มศตวรรษกีฬา จัดให้มีการแข่งขันฟุตบอลนักเรียนขึ้น และได้ระบุคตินิยมสำหรับครูและนักเรียนใช้ในการเล่น ชัดเจนทำให้เกิดคุณความดี 4 อย่าง คือ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา สามัคคี อากาญย ชันติ พระองค์ได้ทรงเล็งเห็นประโยชน์ของการกีฬาที่มีต่อการปกครองบ้านเมืองยิ่ง

สลัษศรี พัฒนวิบูลย์ (2522 : 9) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าถึงการกีฬาและพลศึกษาในประเทศไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในรัชสมัยของพระองค์นั้นปรากฏว่ามีการกีฬาและพลศึกษาได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างมาก มีการฟื้นฟูกีฬาพื้นเมืองของไทยให้แพร่หลาย และเป็นที่ยอมรับกันมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นพระองค์ยังทรงนำเอากีฬาต่างประเทศในทวีปยุโรปเข้ามาเผยแพร่ในปี พ.ศ. 2440 ได้แก่ กีฬา มวยสากล ยูโด รักบี้ ฟุตบอล ซี่มา เทนนิส เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนไทยได้มีการออกกำลังกายให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงอยู่ตลอดเวลา และกีฬาที่พระองค์ได้นำมาเผยแพร่นั้นกลายเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในสมัยต่อมา

นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังสนพระทัยในการกีฬาอย่างยิ่ง จะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงเสด็จเข้าร่วมเล่นกีฬาต่าง ๆ กับข้าราชการบริวาร ได้แก่ มวยไทย กระบี่กระบอง แข่งเรือ เป็นต้น และทรงเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรและพระราชทานรางวัลแก่ผู้ชนะเลิศในการแข่งขันกีฬาพื้นเมืองของไทยด้วยพระองค์เองอยู่เสมอ เช่น การแข่งขันชักมวย การแข่งขันกระบี่กระบอง การแข่งเรือและการแข่งขันกีฬาวัววพันธ์ เป็นต้น

ผะอบ โปษะกฤษณะ, จูาปะนีย์ นาครทรรพ และศิวพร สุคนธวงเฒ่า (2522: 4) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการละเล่นพื้นเมืองของเด็กไทยในภาคกลาง โดยทำการศึกษาในด้านของประเภทการเล่น ลักษณะของการเล่นชนิดต่าง ๆ ตลอดจนวิวัฒนาการของการละเล่น จากการศึกษาพบว่า การละเล่นของเด็กภาคกลางมีการละเล่นหลายอย่างที่เหมือนกับการละเล่นของเด็กไทยในภาคอื่น ๆ เช่น เตย ตั่งเต ลิงชิงหลัก ลูกข่าง มอญ ข่อนผ้า ยิงหนังสติ๊กและเล่นว่าว เป็นต้น แต่วิธีการเล่นอาจแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยหรือเหมือนกัน แต่มีบทร้องต่างกัน เช่น การเล่นจ้ำจี้

ถนนวงศ์ กฤษณ์เพชร (2525 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาถึงความเป็นมา และพัฒนาการของพลศึกษาในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2325-2525

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแหล่งข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ หนังสือประวัติศาสตร์ ประวัติบุคคลสำคัญ วารสาร เอกสารทางวิชาการ บันทึก ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ ของทางราชการและจดหมายเหตุ รวมทั้งการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเป็นมาของการศึกษา และเรียบเรียงเป็นรายงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า

การพลศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4 ยังไม่เจริญก้าวหน้า เพราะอยู่ในระหว่างการทำศึกสงคราม การฟื้นฟูประเทศ ดังนั้นการพลศึกษาจึงเป็นเพื่อการสงคราม เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมทั้งพลกำลังและจิตใจ กิจกรรมพลศึกษาได้แก่ มวยไทย กระบี่กระบอง ดาบ มีดสั้น ไม้เท้า แข่งเรือ และแข่งวัว เป็นต้น การศึกษาหาความรู้ทางด้านพลศึกษาได้จากบ้านและครอบครัว วัด วัง และสำนักต่าง ๆ ความนิยมกีฬาสากลได้เริ่มขึ้นในราชวังแล้วตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4

ในสมัยรัชกาลที่ 5 การพลศึกษาได้เริ่มเข้าสู่ระบบการศึกษาที่แท้จริง คือ มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาในโรงเรียนทหาร และในโรงเรียนสามัญที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของพลศึกษามีการผลิตครูพลศึกษา มีการจัดพลศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน มีการจัดทำตำราทางพลศึกษา มีการจัดการแข่งขันกีฬาทไทยและสากลโดยริเริ่มการแข่งขันกีฬานักเรียน และการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ สำหรับนักเรียนเป็นประจำทุกปีจนถึงปัจจุบันนี้ มีหน่วยงานรับผิดชอบต่อการจัดพลศึกษาโดยตรงคือ กระทรวงธรรมการ สำนัคยาจารย์สมาคมราชกรีฑา สโมสรวาย เอ็ม ซี เอ ต่อมาได้กำหนดวิชาพลศึกษาไว้ในหลักสูตรอย่างกว้างขวางขึ้นทั้งในโรงเรียนทหาร โรงเรียนสามัญ โรงเรียนฝึกหัดครู และโรงเรียนสายอาชีพรวมทั้งกำหนดกิจกรรมพลศึกษาในการฝึกลูกเสือ เสือป่า และยุวชนทหารตลอดจนส่งเสริมให้มีการแข่งขันทั้งในเมืองหลวงและหัวเมืองมากขึ้น

ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2501 ได้มีการเริ่มใช้การศึกษาแผนใหม่ โดยกำหนดแผนการศึกษาชาติ ฉบับ พ.ศ. 2475 กำหนดให้มีองค์ 3 ของการศึกษา คือ พุทธศึกษา จริยศึกษา และพลศึกษา รวมทั้งตั้งกรมพลศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้การเรียนการสอนวิชาพลศึกษามีแบบแผนยิ่งขึ้นเพราะมีครูพลศึกษา มีหลักสูตร มีอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวกสำหรับการสอนวิชาพลศึกษามากขึ้นกว่าเดิม นอกจากนั้นยังได้เริ่มติดต่อกับต่างประเทศขอผู้เชี่ยวชาญทางด้านพลศึกษาและการกีฬา มาช่วยปรับปรุงเกี่ยวกับพลศึกษา และการกีฬาให้มีความทัดเทียมกับนานาชาติอารยประเทศ ในภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 คณะรัฐบาลได้ใช้การพลศึกษาและการกีฬาช่วยทำให้พลเมืองมีสุขภาพร่างกายและจิตใจดี รวมทั้งมีระเบียบวินัยอีกด้วย การนำเอาหลักการศึกษาด้านใหม่และหลักปรัชญาการศึกษาเข้ามาใช้กับวิชาพลศึกษามีมากขึ้น มีการจัดพลศึกษาและการกีฬาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายสายสามัญและสายอาชีพ รวมทั้งระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยอย่างกว้างขวาง การจัดการแข่งขันกีฬาสำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา เยาวชน ข้าราชการ พ่อค้า และประชาชน มีการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศมากขึ้น และยังมีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านพลศึกษาและการกีฬา ได้แก่ กรมพลศึกษา กรมฝึกหัดครู กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา กรมวิสามัญศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย และสมาคมกีฬาสมัครเล่นต่าง ๆ เป็นต้น

ตั้งแต่ พ.ศ. 2502 เป็นต้นมา หลักสูตรการเรียนการสอนมีการปรับปรุงให้เหมาะสมอยู่เสมอ มีการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย ส่วนในสถาบันผลิตครูพลศึกษามีการสอนถึงระดับปริญญาโท การจัดพลศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา มีหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ได้แก่ เทศบาล องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย และสมาคมกีฬาสมัครเล่น เป็นต้น ได้มีการแข่งขันกีฬาอย่างกว้างขวางและทั่วถึง ทั้งนี้เพราะรัฐบาลได้พยายามส่งเสริมสนับสนุนการพลศึกษาและการกีฬา โดยใช้การพลศึกษาและการกีฬาเพื่อให้ประชาชนในชาติมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง และมีระเบียบวินัย บางสมัยต้องติดขัดบ้างเพื่อต้องการให้ต่างประเทศรู้จักประเทศไทยยิ่งขึ้น และรัฐบาลบางครั้งต้องการแก้ไขปัญหาเยาวชนให้มีความประพฤติดีขึ้น และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ แสดงว่าในรอบ 200 ปี การพลศึกษาได้รับการพัฒนามาเป็นลำดับจนถึงปัจจุบันนี้ ความต้องการด้านพลศึกษาและการกีฬานับวันยิ่งเพิ่มมากขึ้น เพราะการมีสุขภาพดีเป็นยอดปรารถนาของทุกคนและประเทศชาติ ปัจจุบันการพลศึกษาและการกีฬาได้พัฒนาไปอย่างมีแบบแผนและมีเหตุผล โดยพัฒนาไปทางด้านวิทยาศาสตร์และด้านการแพทย์มากยิ่งขึ้น เพื่อศึกษาค้นคว้าและนำผลมาใช้ให้เหมาะสมกับประชาชนยิ่งขึ้น จึงทำให้การพลศึกษาและการกีฬาได้รับการสนใจและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้นเป็นลำดับ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ด้วยตัวของผู้วิจัยเอง มีขั้นตอนการดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นต้น (Primary Sources) และเอกสารชั้นรอง (Secondary Sources)
2. สัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เกี่ยวข้องกับกีฬาตะกร้อ
3. สรุปผลการวิจัยในแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วยข้อมูลประเภทเอกสารและข้อมูลประเภทบุคคล

ข้อมูลประเภทเอกสาร ประกอบด้วย

1. ข้อมูลต้นกำเนิด เช่น พระราชบัญญัติ บทพระราชกฤษฎีกา ราชกิจจานุเบกษา เป็นต้น
2. ข้อมูลร่วมสมัย เช่น เอกสารส่วนบุคคล บันทึกความทรงจำ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

ข้อมูลประเภทบุคคล

ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการกีฬาตะกร้อในประเทศไทย ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. พลตรีจารึก อารีราชการันย์ นายกสมาคมกีฬาตะกร้อแห่งประเทศไทย
2. ดร.เฉลิม ชัยวัชรารณย์ อดีตนายกสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย
3. นายบุญชัย หล่อพัฒน์ อุปนายกสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย
4. ร้อยโทจรูญ แสงอุดม เลขาธิการสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย
5. นายเนชัย วุฒิมลชัย อดีตเลขาธิการสหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทย
6. นายสุวิทย์ ช้างเพรียวงาม ผู้ฝึกสอนนักกีฬาตะกร้อทีมชาติไทย

7. นายประยูร นิ่มสาคร ผู้ฝึกสอนนักกีฬาตะกร้อทีมชาติไทย
8. นายสุจินต์ แก้วสว่าง ผู้ฝึกสอนนักกีฬาตะกร้อทีมชาติไทย
9. นายชูชีพ คงมีชนม์ นักกีฬาเซปักตะกร้อทีมชาติไทย
10. นายไพศาล ไหมหันลา นักกีฬาเซปักตะกร้อทีมชาติไทย
11. นายภักดี แดงวัฒนไพบูลย์ นักกีฬาเซปักตะกร้อทีมชาติไทย
12. นายสุรัตน์ ณ เชียงใหม่ นักกีฬาเซปักตะกร้อทีมชาติไทย
13. นายวิรัตน์ โพธิ์ม่วง นักกีฬาตะกร้อทีมชาติไทย

แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

1. กองจดหมายเหตุแห่งชาติ
2. หอสมุดแห่งชาติ
3. หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ห้องสมุดคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
6. สมาคมกีฬาตะกร้อแห่งประเทศไทย
7. ห้องสมุดการกีฬาแห่งประเทศไทย
8. ห้องสมุดอื่น ๆ ที่มีเอกสารเกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ประวัติความเป็นมาของกีฬาตะกร้อในสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 2127-2310)

หลังจากที่กรุงศรีอยุธยาเสียกรุงให้แก่พม่าในปี พ.ศ. 2112 ในปี พ.ศ. 2127 สมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้ทรงกอบกู้เอกราชให้แก่ชาวไทย ทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองและทรงเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ ในรัชสมัยของสมเด็จพระนเรศวรนี้ ได้ปรากฏว่า มีการเริ่มเล่นกีฬาตะกร้อขึ้นเป็นครั้งแรกซึ่ง บุญยงค์ เกศเทศ (2530 : 10-11) ได้กล่าวเอาไว้ว่า ในสมัยนั้นเป็นช่วงสงคราม ทหารต้องเดินทางยาวนาน เมื่อถึงชัยภูมิที่เหมาะสมก็จะสร้างค่ายพักแรมขึ้น มีการทำไร่ไถนา ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ เพื่อใช้เป็นเสบียง ในช่วงนี้เองทหารมีเวลาพักผ่อนมาก มีเวลาออกไปลาดตระเวนด้วยพาหนะม้า ได้มีการสานตะกร้อหุ้มปากม้าเพื่อป้องกันมิให้น้ำร่องส่งเสียงดัง ซึ่งจะทำให้การลาดตระเวนไม่เป็นผล มีการหาของป่ามาเป็นอาหาร ซึ่งมีอยู่หนาแน่นมาก และได้พบว่ายอดหวายเป็นอาหารที่ชื่นชอบรับประทานกันมากของเหล่าทหาร เมื่อตัดยอดหวายมาประกอบอาหารแล้วก็นำต้นมาसानเตะเล่นกัน ด้วยคนไทยรักในกีฬาประเภท เตะ ต่อย เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เมื่อเห็นว่าตะกร้อเตะเล่นแล้วให้ความสนุกสนานร่าเริง ก็ได้มีการนำหวายมาसानเตะเล่นกันอย่างแพร่หลายซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เจลลียว บุญยงค์ (2519 : 1) ที่ว่า กีฬาตะกร้อเป็นกีฬาที่เล่นควบคู่กันมากับกีฬากระบี่กระบอง ทั้งนี้เพราะประเทศไทยมีธรรมชาติและภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยหวาย คนไทยในสมัยโบราณจึงได้คิดนำหวายมาใช้ทำประโยชน์ตามความจำเป็น เช่น ใช้ทำกระบุง ตะกร้าสำหรับหาบติดหลังวัวหรือม้า เพื่อบรรทุกสิ่งของไปยังที่ต่าง ๆ ใช้จักเป็นดอกสำหรับมัดสิ่งของต่าง ๆ เช่นเดียวกับเชือก ส่วนในด้านกีฬา ต้นหวายได้ถูกตัดแปลงทำเป็นอาวุธโบราณจำลอง เพื่อใช้ในการฝึกหัดต่อสู้แทนอาวุธจริง เลยกกลายเป็นกีฬาซึ่งคนทั่ว ๆ ไปนิยมเรียกว่า "กระบี่กระบอง" ส่วนในด้านกีฬาตะกร้อนั้น ได้มีผู้อาวุโสมานาจตกसानเป็นรูปกลม ๆ มีหลายขนาด เล็กบ้าง ใหญ่บ้างแล้วแต่วัตถุประสงค์ ในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชก็มีคนไทยเล่นลูกกลมนี้ โดยใช้โยนรับกันด้วยมือ หรือไม้ก็เตะด้วยเท้า ซึ่งถือว่าเป็นการออกกำลังกาย และเล่นเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด

การเล่นกีฬาตะกร้อได้เล่นสืบทอดมาจนถึงในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ซึ่ง ทองดี ลั่นแผ้ว (2515 : 22-25) ได้กล่าวถึงการเล่นตะกร้อในรัชสมัยนี้ว่า คนไทยนิยมเล่นตะกร้อเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินและออกกำลังกาย ในยามว่างด้วยการโยนด้วยมือและเตะด้วยเท้า ใช้เล่นกันในงานเทศกาล และปรากฏว่าทางราชการได้จัดสานตะกร้อขนาดใหญ่ตอกตะปุดกับหวายแล้วใส่ไม้ท่อนให้ข้างเตะ ซึ่งถนนวงศ์ กฤษณ์เพชร (2525 : 3) ก็ได้กล่าวถึงการเล่นตะกร้อในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ไว้ด้วยเหมือนกันคือ ในสมัยนั้นบ้านเมืองมีความสงบร่มเย็น ทำให้การกีฬาได้รับการส่งเสริมมาก กีฬาที่นิยมในสมัยนั้นคือ การแข่งเรือ ชกมวยไทย เล่นตะกร้อ คล้องช้าง และการฝึกทหาร ต่อมาในปลายรัชสมัยกรุงศรีอยุธยา ชัยชัย โภมารัตน์ (2519 : 1) ได้กล่าวไว้ว่าในช่วงนี้ก็ได้มีการเล่นตะกร้อกันคือ ปี พ.ศ. 2310 เมื่อครั้งไทยเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่าครั้งที่ 2 ทหารพม่าได้มาตั้งค่ายรักษากรุงศรีอยุธยาอยู่ที่ค่ายโพธิ์สามต้น พวกทหารพม่าอยู่ว่าง ๆ ก็ได้มีการเตะตะกร้อกันด้วย

สำหรับในเรื่องรูปแบบการเล่นตะกร้อในสมัยกรุงศรีอยุธยานั้น วิสันศักดิ์ อ่วมเพ็ง (2521 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า การเล่นตะกร้อในสมัยแรก ๆ นั้นยังไม่มีการระเบียบ กติกา และท่าทางอะไรมากนัก โดยอาจจะยืนรับกันด้วยมือ หรือไม่ก็เตะกันด้วยเท้า ต่อมาก็มีการเล่นกันในลักษณะของการตั้งวงเตะ ตีกัน ไปมาให้ลูกลอยอยู่ในอากาศนานที่สุด จุดประสงค์เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ประวัติความเป็นมาของกีฬาตะกร้อในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ถึงสมัยรัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2325-2411)

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้มีการนิยมเล่นตะกร้อสืบทอดมาจากสมัยกรุงศรีอยุธยา มีการดัดแปลงรูปแบบการเล่นมากมาย เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ความเพลิดเพลินในการเล่น มีประวัติดังนี้

1. รัชสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (พ.ศ. 2325-2352)

ในสมัยนี้ทั้งพระมหากษัตริย์ และกองทหารรวมทั้งประชาชนต่างเตรียมพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อป้องกันการรุกรานจากพม่า โดยการฝึกฝนการชี่ช้าง ชี่ม้า การต่อสู้ป้องกันตัวและการต่อสู้ด้วยอาวุธต่าง ๆ เช่น มวยไทย กระบี่กระบอง ดาบ ง้าว พลอง มีด เพื่อให้

มีความสามารถในการป้องกันประเทศได้ ซึ่งส่วนใหญ่ของการฝึกซ้อมการใช้อาวุธมักใช้หว่านทำเป็นอาวุธต่าง ๆ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ และก่อให้เกิดความสนุกสนานอีกด้วย สำหรับประชาชนทั่วไป ถ้าเป็นยามที่บ้านเมืองสงบเรียบร้อยก็จะเล่นกีฬาไทยกัน เช่น ตะกร้อ มวยไทย ไม้ห้ำ การแข่งเรือ และการเล่นว้าว เป็นต้น (พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์. 2514 : 160)

2. รัชสมัยสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ. 2352-2367)

การเล่นกีฬาของประชาชนในสมัยนี้ยังนิยมเล่นกีฬาไทยเหมือนในสมัยรัชกาลที่ 1 จุดประสงค์เพื่อเป็นการฝึกฝนไว้สำหรับการต่อสู้ การป้องกันตัว นิยมนำหว่านมาเป็นอุปกรณ์การฝึกหัด (ประยูร พิศนาคะ. 2520 : 358) นอกจากนี้ยังปรากฏหลักฐานว่าได้มีการเล่นกีฬาตะกร้อ ซึ่งเป็นที่นิยมในหมู่ประชาชน คือ จากวรรณคดีที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในตอนหนึ่งในเรื่อง "อิเหนา" มีข้อความแสดงให้เห็นถึงความสนใจในกีฬาตะกร้อของประชาชน และความสามารถของผู้เล่น ในบทพระราชนิพนธ์ตอนหนึ่งว่า

บัดนั้น	เสนาภิดาหยันน้อยใหญ่
บรรดาที่ตามเสด็จไป	อยู่ในหน้าวิหารลานวัด
บ้างตั้งวงลงเตะตะกร้อเล่น	เพลายืนแตรรุ่มลมสวด
ปะเตะโต้คู่กันลั่นทัด	บ้างถนัดเข้าเคาะเป็นนาคู
	พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

3. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2367-2394)

ในรัชสมัยนี้พระมหากษัตริย์ ทรงโปรดปรานการเล่นกระบี่กระบองมาก สำหรับกีฬาไทย ประชาชนก็ยังนิยมเล่นกันอยู่เหมือนรัชกาลที่ 1 และ 2 มีหลักฐานปรากฏเกี่ยวกับกีฬาตะกร้อ จากบทกวีของสุนทรภู่ เรื่องนิราศสุพรรณ ซึ่งสุนทรภู่ได้แต่งไว้ในช่วงปี พ.ศ. 2384 ปรากฏดังนี้

ตะวันเย็นเห็นพระพร้อม	ล้อมวง
ตีปะเตะตะกร้อตรง	คู่ได้
สมภารทำนึ่ง	เล่นสนุก ชลุกแอ
เข้าค่างต่างอวดไอ้	อกได้ใจหาย
	สุนทรภู่

4. รัชสมัยสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2394-2411)

ในรัชกาลนี้บ้านเมืองมีความสงบร่มเย็น ในสมัยนี้เป็นสมัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของการนำเอาอารยธรรมทางตะวันตกเข้ามามีบทบาทในการปกครอง การทหาร การศึกษา และการกีฬาของเมืองไทย การกีฬาในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้แก่ มวยไทย กระบี่กระบอง ดาบ มีด ง้าว พลอง ไม้สั้น และเกมเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ เช่น ตะกร้อ ไม้ทิง ไม้จำ ว่าว เป็นต้น (ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพชร. 2525 : 32)

ประวัติความเป็นมาของกีฬาตะกร้อในสมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2411-2535)

ในรัชสมัยนี้อารยธรรมทางด้านตะวันตกได้เข้ามามีบทบาทในทางด้านกีฬามากมาย มีการนำเอากีฬาสากลเข้ามาเล่นกันอย่างแพร่หลาย การกีฬาและพลศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ปรากฏว่า การกีฬาและพลศึกษาได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างมาก มีการฟื้นฟูการกีฬาที่เป็นกีฬาพื้นเมืองของไทย นอกจากนี้รัชกาลที่ 5 ยังทรงสนพระทัยในการกีฬาอย่างยิ่ง จะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงเสด็จเข้าร่วมเล่นกีฬาด่าง ๆ กับข้าราชการบริพาร ได้แก่ มวยไทย กระบี่กระบอง แข่งเรือ เป็นต้น และพระองค์ยังทรงเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรและพระราชทานรางวัลแก่ผู้ชนะเลิศในการแข่งขันกีฬาพื้นเมืองของไทยด้วยพระองค์อยู่เสมอ ๆ เช่น การแข่งขันชกมวย กระบี่กระบอง แข่งเรือ ว่าวพั่น ตะกร้อ (สลับศรี พัฒนวิบูลย์. 2522 : 9) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพชร (2525 : บทคัดย่อ) ที่ว่าตั้งแต่สมัยรัชสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา การพลศึกษาได้เข้าสู่ระบบการศึกษาที่แท้จริง คือ มีหลักสูตรวิชาพลศึกษาในโรงเรียนทหาร และในโรงเรียนสามัญมีการกำหนดวัตถุประสงค์พลศึกษา มีการผลิตครูพลศึกษา มีการจัดการแข่งขันกีฬาไทยและกีฬาสากล

โดยริเริ่มการแข่งขันกีฬานักเรียนและแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ สำหรับกีฬานักเรียนมีการแข่งขันเป็นประจำทุกปี มีการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบต่อการจัดผลศึกษาโดยตรง คือ กระทรวงธรรมการ

การเล่นตะกร้อในประเทศไทยนับตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา ได้มีวิวัฒนาการเจริญขึ้นเป็นลำดับ กล่าวคือ ในระยะแรก ๆ การเล่นตะกร้อของไทยเป็นการเล่นในลักษณะเตะวงโต้กันไปมาให้ลูกตะกร้อลอยอยู่ในอากาศให้นานที่สุด โดยพยายามไม่ให้ลูกตกดิน ต่อมาก็เริ่มมีการประดิษฐ์คิดทำการเตะพลิกแพลงต่าง ๆ ขึ้น มีทั้งการติดตะกร้อตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และการเตะไขว้ทำพลิกแพลงต่าง ๆ มีท่ายาก ๆ เช่น ท่าพับเพียบ ท่าไขว้เท้าเตะ เป็นต้น ทั้งการเตะตะกร้อวง และการเตะตะกร้อทำพลิกแพลงนี้ ในระยะแรกยังเป็นการเตะเล่นเพื่อความสนุกสนาน และนำออกแสดงยังที่ต่าง ๆ เช่น งานวัด งานประจำปี งานสมโภชต่าง ๆ เป็นต้น ยังไม่มีการแข่งขันอย่างเป็นทางการเป็นระบบจริงจัง ในปี พ.ศ. 2471 สมาคมกีฬาสยามโดยมี พระยาภิรมย์ภักดี เป็นนายกสมาคมก็ได้ทดลองจัดให้มีการแข่งขันตะกร้อวง และการเตะตะกร้อพลิกแพลงขึ้นในปี พ.ศ. 2472 กีฬาตะกร้อเริ่มคึกคักมากขึ้นเมื่อกระทรวงธรรมการได้เริ่มจัดให้มีการแข่งขันกีฬาตะกร้อ เตะหน (ตะกร้อวง) และตะกร้อเตะลูกพลิกแพลงสำหรับนักเรียนขึ้น

ในปี พ.ศ. 2470-2472 หลวงมงคลแมน และคณะ ได้ริเริ่มคิดการเล่นตะกร้อลอดบ่วงขึ้น ได้ทดลองเล่นกันดู และจัดให้มีการแข่งขันตะกร้อลอดบ่วงขึ้นเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2474 โดยสมาคมกีฬาสยามเป็นผู้ริเริ่มจัดขึ้น

ในปี พ.ศ. 2472 นายยิ้ม ศรีหงส์ หลวงสำเร็จวรรณกิจ ชุนจรรยาวิทิศ และนายผล ผลาสินธุ์ ได้ร่วมกันดัดแปลงการเล่นตะกร้อให้มีวิธีการเล่นเหมือนกับกีฬาแบดมินตัน และได้ทดลองเล่นกันภายในสมาคมกีฬาสยาม จนเป็นที่พอใจจึงเป็นจุดกำเนิดของกีฬาตะกร้อข้ามตาข่าย

ปี พ.ศ. 2476 สมาคมกีฬาสยามได้จัดให้มีการแข่งขันตะกร้อข้ามตาข่ายประเภทประชาชนเป็นครั้งแรกในงานฉลองรัฐธรรมนูญ

ปี พ.ศ. 2479 กรมพลศึกษาได้เริ่มจัดให้มีการแข่งขันตะกร้อข้ามตาข่ายระหว่างนักเรียนชายเป็นครั้งแรก

ปี พ.ศ. 2502-2504 ผู้แทนจากประเทศไทยและประเทศมาเลเซียได้ร่วมมือกันพยายามที่จะจัดการแข่งขันกีฬาตะกร้อขึ้นในกีฬาซีเกมส์ในการแข่งขันครั้งที่ 1 และ 2 แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะประเทศมาเลเซียไม่ให้ความร่วมมือ

ปี พ.ศ. 2508 ประเทศมาเลเซียได้ให้การสนับสนุน และได้ร่วมกันพิจารณาลักษณะวิธีการเล่น ตลอดจนระเบียบกติกาการเล่นที่เป็นกลาง โดยยึดแนวการเล่นตะกร้อข้ามตาข่ายของไทย และกีฬาเซปักของมาเลเซียเป็นหลักในที่สุดได้ข้อสรุปเป็นกีฬาตะกร้อประเภทใหม่ เรียกว่า "เซปักตะกร้อ" และเริ่มจัดให้มีการแข่งขันนานาชาติในกีฬาซีเกมส์ ครั้งที่ 3 ในปี พ.ศ. 2508 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียเป็นครั้งแรก

ในปี พ.ศ. 2524 พันเอกเดชา กาลบุตร และ นายณพชัย วุฒิมลชัย ได้มีการริเริ่มก่อตั้งสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย โดยการแยกตัวออกจากสมาคมกีฬาไทยในราชูปถัมภ์

ในปี พ.ศ. 2525 สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทยส่งเจ้าหน้าที่และนักกีฬาไปร่วมสาธิตกีฬาเซปักตะกร้อในกีฬาเอเซียเกมส์ ครั้งที่ 9 ประเทศอินเดีย

ในวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2526 สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติได้ออกใบอนุญาตให้ก่อตั้งสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทยได้ และคณะกรรมการได้คัดเลือก พันเอกจาร์ึก อารีราชการณีย์ เป็นนายกสมาคม นายณพชัย วุฒิมลชัย เป็นเลขาธิการสมาคม

ในปี พ.ศ. 2528 สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทยได้ผลักดันกีฬาตะกร้อลอดบ่วงเข้าเป็นกีฬาอีกประเภทหนึ่งในการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ

ในปี พ.ศ. 2529 สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทยส่งเจ้าหน้าที่ และนักกีฬาไปร่วมสาธิตกีฬาเซปักตะกร้อ ในการแข่งขันกีฬาเอเซียเกมส์ครั้งที่ 10 ที่กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี

ในปี พ.ศ. 2533 กีฬาเซปักตะกร้อได้ถูกบรรจุเข้าแข่งขัน ในการแข่งขันกีฬาเอเซียเกมส์ ครั้งที่ 11 ที่กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน

การเล่นกีฬาตะกร้อในประเทศไทยได้มีการตื่นตัวกันมากภายหลังที่มีการบรรจุกีฬาเซปักตะกร้อเข้าแข่งในกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 3 แต่จากผลการแข่งขันปรากฏว่าทีมตะกร้อจากประเทศไทยพ่ายแพ้ต่อทีมตะกร้อจากประเทศมาเลเซียมาโดยตลอด ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการคิดที่จะตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบและบริหารงานในการจัดกิจกรรมของกีฬาตะกร้อให้เกิดประสิทธิภาพเต็มที่จึงได้จัดตั้งสมาคมกีฬาตะกร้อแห่งประเทศไทยขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว

สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย

(The Takraw Association of Thailand)

ประวัติสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทยได้ถือกำเนิดขึ้นมาโดย พันเอกเดชา กาลบุตร และนายพนชัย วุฒิกมลชัย โดยทั้งสองท่านได้ปรึกษากันเมื่อประมาณกลางปี พ.ศ. 2524 นายพนชัย วุฒิกมลชัย ในช่วงนั้นดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขาธิการสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้วิเคราะห์ถึงการพัฒนา และความพ่ายแพ้ของกีฬาเซปักตะกร้อในอดีตที่ผ่านมา และได้พบว่าเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้กีฬาเซปักตะกร้อของไทยไม่มีการพัฒนาขึ้นเพราะเกิดจากการที่สมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์มีการะงับมากเกินไป โดยมีกีฬาไทยหลายชนิดอยู่ในความดูแลอาทิ เช่น กระบี่กระบอง หมากรุก ว่าว ตลอดจนกีฬาพื้นเมืองอื่นๆ ซึ่งสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์มีหน้าที่จะส่งเสริมและพัฒนาควบคู่กันไปในทุกประเภทที่กล่าวมา ผลสุดท้ายการพัฒนาที่ไม่บรรลุเป้าหมาย และเกิดการสับสน เพราะมีกีฬาหลายประเภทที่ต้องดูแลรับผิดชอบ ซึ่งปรากฏว่าในสมัยนั้นมีการจัดการแข่งขันกีฬาไทยที่ทองสนามหลวงเพียงปีละ 1 ครั้งเท่านั้นด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมา นายพนชัย วุฒิกมลชัย จึงได้เสนอขออนุมัติต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริหารสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ขอให้ที่ประชุมได้พิจารณาถึงความพ่ายแพ้ของกีฬาเซปักตะกร้อที่มismatchที่มismatchเซปักตะกร้อมาเลเซียตลอดระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา และได้เสนอมูลเหตุของการพ่ายแพ้ที่แท้จริงให้ที่ประชุมได้รับรู้เพื่อพิจารณา ผลสุดท้ายที่ประชุมได้มีมติรับหลักการในการเสนอขอแยกกีฬาออกไปก่อตั้งสมาคมตะกร้อขึ้นอีกสมาคมหนึ่ง โดยมอบหมายให้พันเอกเดชา กาลบุตร เลขาธิการสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ในสมัยนั้นร่วมกับ นายสมภพ พวงอำไพ และ นายบุญ ไตรรัตน์ เป็นผู้ร่างกฎข้อบังคับสมาคมตะกร้อ ต่อมาได้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีและที่ประชุมได้มีมติให้แยกกีฬาตะกร้อออกจากสมาคมกีฬาไทย เพื่อจดทะเบียนก่อตั้งสมาคมตะกร้อ โดยให้ถือเอาสมาชิกที่มีกิจกรรมตะกร้อเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมตะกร้อโดยมีต้องสมัคร ซึ่งทางพันเอก เดชา กาลบุตร ได้นำระเบียบข้อบังคับเข้าจดทะเบียนต่อสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติในปลายปี พ.ศ. 2524 ในการบริหารในช่วงที่กำลังจดทะเบียนก่อตั้งสมาคมนี้ พันเอกเดชา กาลบุตร ได้รับเลือกตั้งให้รักษาการนายกสมาคมเป็นการชั่วคราวเช่นเดียวกันและได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสมาคมอีก 17 คน เป็นคณะ

กรรมการชั่วคราวแต่การจดทะเบียนต่อสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติในช่วงนั้นไม่ทราบเป็นเพราะสาเหตุใดการจดทะเบียนจึงไม่เรียบร้อย จนกระทั่งประมาณต้นปี พ.ศ. 2526 พันเอกเดชา กาลบุตรขณะนั้นอายุประมาณ 65 ปี เริ่มมีสุขภาพไม่แข็งแรงนัก ท่านได้ปรึกษากับนายแพทย์ วุฒิกมลชัย ว่าตัวท่านได้เสียสละเวลา เสียสละอนาคตในราชการมานานมากแล้วสำหรับการส่งเสริมกีฬาไทยโดยเฉพาะกีฬาตะกร้อ สุขภาพท่านก็ทรุดโทรมมากประกอบกับท่านได้ถ่ายทอดงานบริหารให้กับนายแพทย์ มาโดยตลอด ท่านจึงให้นายแพทย์ สะสางงานการจดทะเบียนที่ค้างคั่งมานานให้ดำเนินการต่อไป จากการติดตามเอกสารการจดทะเบียนของ นายแพทย์ ซึ่งปรากฏว่าทางสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติได้ออกใบอนุญาตให้ก่อตั้งสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2526 เลขอนุญาตที่ ต204/2526 เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้ว พันเอกเดชา กาลบุตร ได้จัดให้มีการประชุมสมาชิกเพื่อเลือกตั้งกรรมการบริหารชุดถาวร เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2526 ในการเสนอตัวผู้ที่จะมาเป็นนายกสมาคมตะกร้อนั้น พันเอกเดชา กาลบุตร ได้เสนอชื่อ พันเอกจาริก อารีราชการณีย์ เป็นนายกสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย ปรากฏว่าได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกครบถ้วนเป็นเอกฉันท์ ต่อมานายกสมาคมตะกร้อได้อาศัยอำนาจตามข้อบังคับแต่งตั้งให้นายแพทย์ วุฒิกมลชัย เป็นเลขาธิการสมาคมโดยมีอายุบริหารงาน 2 ปี คือบริหารระหว่างปี พ.ศ. 2526 ถึง พ.ศ. 2528 ต่อมาได้มีการเลือกตั้งกรรมการบริหารชุดใหม่แทนชุดเดิมที่หมดอายุการบริหารตามวาระ โดยการเลือกตั้งได้กระทำกันที่สำนักงานสมาคมตะกร้อ บ้านอัมพวัน เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2528 ปรากฏว่า พันเอกจาริก อารีราชการณีย์ ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกให้บริหารงานต่อไปในตำแหน่งนายกสมาคมตะกร้ออีก 2 ปี คือบริหารงานระหว่างปี พ.ศ. 2528 ถึง พ.ศ. 2530 สำหรับตำแหน่งเลขาธิการสมาคมนั้น นายแพทย์ วุฒิกมลชัย ได้ขอตัวไม่รับการเลือกตั้งในการประชุมใหญ่ด้วยมีเหตุผลมีภารกิจด้านการงานที่ท่านทำงานที่ธนาคารกรุงเทพมีงานมากเกรงว่าการทำงานให้สมาคมตะกร้อจะไม่ดีพอจึงขอถอนตัว จากสาเหตุนี้ พันเอกจาริกจึงได้อาศัยอำนาจข้อบังคับแต่งตั้งให้ พันเอกไพบูลย์ จิงสำราญ เป็นเลขาธิการสมาคม พันเอกไพบูลย์ จิงสำราญ ในช่วงที่รับตำแหน่งนั้น มีภาระกิจกระชั้นชิดไม่สามารถมาร่วมในการบริหารงานในตำแหน่งเลขาธิการได้ จึงประกาศขอลาออก ประกอบกับในช่วงระหว่างเดือนสิงหาคม ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2528 เป็นช่วงของการเตรียมทีมนักกีฬาเซปักตะกร้อเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ ครั้งที่ 14

สมาคมตะกร้อจึงต้องให้ นายเพชัช วุฒิกมลชัย (ช่วงดังกล่าวนี้ได้รับแต่งตั้งให้เป็นอุปนายกสมาคม) เข้ามารักษาการในตำแหน่งเลขาธิการต่อไปชั่วคราวก่อนจนกว่ากีฬาการแข่งขันซีเกมส์ ครั้งที่ 14 จะเสร็จสิ้นจึงจะพิจารณาผู้เข้ารับตำแหน่งเลขาธิการต่อไป และหลังจากสมาคมส่งนักกีฬาตะกร้อเข้าร่วมการแข่งขันในกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 14 ในปี พ.ศ. 2530 ปรากฏว่าประเทศไทยได้เหรียญทองทั้งประเภททีมชุดและทีมเดี่ยว ต่อมาได้มีการเลือกตั้งนายกสมาคมตะกร้อทุก 2 ปี ปรากฏว่า พลตรีจาริก อารีราชการัญย์ ได้รับการเลือกตั้งมาโดยตลอด ในปัจจุบันท่านก็ยังดำรงตำแหน่งนายกสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย โดยมีร้อยโทรุจ แสงอุดม เป็นเลขาธิการสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย

สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทยได้ทำหน้าที่บริหารปรับปรุงและส่งเสริมให้กีฬาตะกร้อในประเทศไทยพัฒนารูปแบบต่าง ๆ ในการเล่นให้ทันสมัยเพื่อให้ผู้เล่นเกิดความสนุกสนาน ส่งเสริมการจัดการแข่งขันให้แพร่หลายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ทางสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทยได้มีการประสานงาน และให้ความช่วยเหลือองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในกิจกรรมต่างๆ ของกีฬาตะกร้อมากที่สุด

การประสานงานและให้ความช่วยเหลือองค์กรต่าง ๆ ของสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย มีดังนี้

1. คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

1.1 เตรียมนักกีฬาทีมชาติไทยเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาซีเกมส์หรือการแข่งขันนานาชาติในฐานะสมาชิกของสหพันธ์หรือสมาชิกของคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย

1.2 ให้ความร่วมมือในการประชุม จัดกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทย

1.3 ส่งบุคลากรเข้าร่วมรับการอบรมต่างๆ เช่น ผู้บริหารกีฬาวิทยาศาสตร์การกีฬา

2. การกีฬาแห่งประเทศไทย

2.1 จัดผู้ตัดสินและผู้แทนสมาคม ควบคุมและตัดสินการแข่งขันกีฬาแห่งชาติและกีฬาเยาวชนแห่งชาติ

2.2 จัดวิทยาการอบรมผู้ตัดสินและฝ่ายจัดการแข่งขันตามโครงการตลอดปี

- 2.3 ส่งผู้แทนสมาคมเข้าร่วมประชุม และวางแผนสำหรับผู้ฝึกสอนและผู้ตัดสิน
- 2.4 จัดทำและส่งเอกสารเพื่อเผยแพร่ทั่วประเทศ
3. กรมพลศึกษา
 - 3.1 จัดวิทยาการอบรมศึกษานิเทศน์ทั่วประเทศ
 - 3.2 ส่งผู้ตัดสินช่วยการตัดสินกีฬานักเรียนประจำปี
 - 3.3 ส่งผู้ตัดสินช่วยการตัดสินกีฬาวิทยาลัยพลศึกษา
4. สำนักงานกีฬาทหาร

ส่งผู้ตัดสิน ผู้ช่วยการตัดสินกีฬาภายในกองทัพ และกีฬากองทัพไทย
5. คณะกรรมการกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย

ส่งผู้แทนและผู้ตัดสินควบคุมและตัดสินกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย
6. อื่น ๆ
 - 6.1 ส่งนักกีฬาทีมชาติไทย สาธิตการเล่นตามคำเชิญขององค์กรต่าง ๆ
 - 6.2 ส่งผู้แทนสมาคมเข้าร่วมในการบรรยาย และอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ

การพัฒนากีฬา

- 6.3 พิจารณาให้การสนับสนุนการแข่งขันต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการจัดการแข่งขันขอความช่วยเหลือ ตามที่จะพิจารณาให้ความช่วยเหลือได้
 - 6.4 เผยแพร่เอกสารหรือข้อมูลต่าง ๆ ตามที่องค์กรต่าง ๆ ร้องขอ
 - 6.5 สนับสนุนกิจกรรมการกุศลขององค์กรต่าง ๆ ตามที่ร้องขอ
- กีฬาตะกร้อได้มีบทบาทในการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 3 ที่ประเทศมาเลเซีย คือได้มีการบรรจุกีฬาเซปักตะกร้อเข้าไปเป็นกีฬาอีกชนิดหนึ่งที่มีการชิงเหรียญ หลังจากนั้นเป็นต้นมาปรากฏว่า บรรดาประเทศสมาชิกซีเกมส์ได้ส่งทีมเข้าร่วมกันมาก และได้มีประเทศในแถบเอเชียที่มีได้เป็นสมาชิกสนใจส่งทีมเข้าร่วมการแข่งขันในการแข่งขันที่จัดกันในประเทศต่าง ๆ เมื่อกีฬาตะกร้อได้ขยายวงกว้างออกไป บรรดาประเทศสมาชิกซีเกมส์จึงได้ร่วมมือกันจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาทำหน้าที่ควบคุมดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬาตะกร้อในระดับนานาชาติและเผยแพร่กีฬาตะกร้อให้แพร่หลายยิ่งขึ้น หน่วยงานนี้ คือ สหพันธ์ตะกร้อแห่งเอเชีย (Asian Sepaktakraw Federation)

สหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทย
(Asian Sepaktakraw Federation)

สหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทย (Asian Sepaktakraw Federation) มีชื่อเรียกย่อว่า ASTAF เริ่มก่อตั้งในการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 3 ที่นครกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยมีสมาชิกคือ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ เห็นว่า กีฬาเซปักตะกร้อเริ่มแพร่หลาย และควรมีการกำหนดรูปแบบกฎกติกาให้เป็นสากล จึงจัดประชุมตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบ คือ สหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทย ซึ่งก่อตั้งในปี พ.ศ. 2508 ต่อมาได้มีสมาชิกเพิ่มขึ้น คือ อินโดนีเซียและบรูไน หลังจากนั้นได้มีการประชุมสมาชิกของสหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทยในวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2532 ที่กรุงเทพมหานคร ที่ประชุมได้มีมติรับประเทศอินเดียและศรีลังกาเข้าเป็นสมาชิก ในขณะนั้นจึงมีสมาชิกอยู่ทั้งหมด 8 ประเทศ นอกจากนี้ที่ประชุมยังมีมติให้ใช้ลูกตะกร้อพลาสติกใช้แข่งขันในระดับนานาชาติได้ และยังมีมติให้ก่อตั้ง สหพันธ์ตะกร้อนานาชาติ (International Sepaktakraw Federation) ขึ้นมาอีกองค์กรหนึ่งเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของกีฬาตะกร้อที่กำลังแพร่หลายไปทั่วโลกแล้ว โดยในช่วงแรกนั้นให้สหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทยดำรงฐานะเป็นสหพันธ์ตะกร้อนานาชาติไปก่อน โดยมีพลตรีจารึก อารีราชการัญญ์ จากประเทศไทยเป็นประธานสหพันธ์ตะกร้อนานาชาติ ดันศรี เดอร์ โยฮารี จากประเทศมาเลเซีย เป็นรองประธาน

ขอบข่ายงานของสหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทย

1. ควบคุมดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ และกีฬาซีเกมส์
2. พิจารณาปรับปรุงกฎกติกา กีฬาเซปักตะกร้อ
3. ประชุมกรรมการผู้ตัดสินระดับนานาชาติ
4. เผยแพร่นักกีฬาตะกร้อเข้าสู่กีฬาโอลิมปิก
5. พิจารณาด้านเทคนิคต่าง ๆ การใช้ตะกร้อพลาสติกแทนหวาย
6. ตรวจสอบความเรียบร้อยก่อนการแข่งขัน และหลังการแข่งขันในการแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อในระดับนานาชาติ

คณะกรรมการสหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทยปี 1990 ถึง 1992

1. พลตรีจารึก อารีราชการัญย์ (Major Genneral Charouck Arirachakaran) ประธานสหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทย
2. นายยาทิมาน ยูโซฟ (Mr.Yatiman Yusof) จากประเทศสิงคโปร์เป็นรองประธาน
3. นายมาร์โจนี วาร์การเนการ่า (Mr.Marjoeni Warganegara) จากประเทศอินโดนีเซีย เป็นผู้ช่วยประธานคนที่ 1
4. นายชินกิชิ อีโตะ (Mr.Shinkichi Eto) จากประเทศญี่ปุ่น ผู้ช่วยประธานคนที่ 2
5. นายบุญชัย หล่อพิพัฒน์ (Mr.Boonchai Lorhpiat) จากประเทศไทย เป็นเลขาธิการสหพันธ์
6. นายอับดุล ฮาวิม กาเดอร์ (Mr.Abdul Halim Kader) จากประเทศสิงคโปร์ เป็นผู้ช่วยเลขาธิการสหพันธ์
7. ร้อยโท รุจ แสงอุดม (LT. Ruj Sang-Udom) จากประเทศไทย เป็นนายทะเบียน

การแข่งขันกีฬาตะกร้อในประเทศไทย

กีฬาตะกร้อในประเทศไทยนั้นมีการแข่งขันกันมากมาย ครั้งแรกเริ่มมีการแข่งขันตะกร้อลอดบ่วงขึ้นในปี พ.ศ. 2474 ซึ่งจัดขึ้นโดยสมาคมกีฬาสยาม หลังจากนั้นก็มีจัดการแข่งขันตะกร้อในรูปแบบต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นงานเทศกาลอะไรก็ตามจะมีการแข่งขันตะกร้อรวมอยู่ด้วย เพื่อเพิ่มความสนุกสนานให้กับงานนั้นๆ หลังจากปี พ.ศ. 2508 เป็นต้นมา กีฬาเซปักตะกร้อได้รับความนิยมอย่างมากทำให้การแข่งขันกีฬาตะกร้อประเภทอื่นมีการจัดการแข่งขันกันลดน้อยลงไป ในปัจจุบันการแข่งขันกีฬาตะกร้อในประเทศไทยที่ล้าคณูมีดังนี้

1. การแข่งขันตะกร้อชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร

การแข่งขันตะกร้อชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ได้เริ่มจัดให้มีการแข่งขันครั้งแรกเมื่อวันที่ 15-22 กรกฎาคม พ.ศ. 2527 จุดมุ่งหมายในการจัดการแข่งขันมีขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมกีฬาตะกร้อให้อยู่คู่ชาติไทยตลอดไป รวมทั้งเพื่อเตรียมนักกีฬาตะกร้อของไทยไว้เผยแพร่ให้ต่างประเทศได้รู้จักความสามารถและชื่อเสียงของเราในเชิงกีฬาตะกร้อ ให้เขาเชื่อมั่นว่าประเทศไทยเราคือ "เจ้าแห่งกีฬาตะกร้อที่แท้จริง" หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการแข่งขันครั้งแรกคือ สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย และกรมพลศึกษา หลังจากนั้นได้มีการจัดการแข่งขันกันมาตลอดทุกปี

ประวัติการแข่งขันตะกร้อชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร

ครั้งที่ 1 (15-22 กรกฎาคม 2521) สโมสรการไฟฟ้านครหลวง ชนะเลิศเซปักตะกร้อ สโมสรทหารอากาศ ชนะเลิศลอดบ่วง

ครั้งที่ 2 (9-16 มิถุนายน 2522) สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศเซปักตะกร้อ สโมสรการรถไฟแห่งประเทศไทย ชนะเลิศลอดบ่วง

ครั้งที่ 3 (7-12 มิถุนายน 2523) สโมสรการประปานครหลวง ชนะเลิศเซปักตะกร้อ สโมสรการประปานครหลวง ชนะเลิศลอดบ่วง

ครั้งที่ 4 (8-14 มิถุนายน 2524) สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศเซปักตะกร้อ สโมสรการประปานครหลวง ชนะเลิศลอดบ่วง

ครั้งที่ 5 (4-11 กันยายน 2525) สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศเซปักตะกร้อ สโมสรหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ชนะเลิศลอดบ่วง

ครั้งที่ 6 (24-30 มิถุนายน 2526) สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศเซปักตะกร้อ สโมสรหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ชนะเลิศลอดบ่วง

ครั้งที่ 7 (25-30 มิถุนายน 2527) สโมสรนวมราชานุสรณ์ ชนะเลิศเซปักตะกร้อ สโมสรหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ชนะเลิศลอดบ่วง

ครั้งที่ 8 (2-7 กรกฎาคม 2528) สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศเซปักตะกร้อ
สโมสรการประปานครหลวง ชนะเลิศลอดบ่วง

ครั้งที่ 9 (24-30 สิงหาคม 2529) สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศเซปักตะกร้อ
สโมสรไอศกสภา ชนะเลิศลอดบ่วง

ครั้งที่ 11 (14-21 สิงหาคม 2531) สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศเซปักตะกร้อ
สโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทย ชนะเลิศลอดบ่วง

ครั้งที่ 12 (17-21 มกราคม 2533) สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศเซปักตะกร้อ

ครั้งที่ 13 (19-24 กุมภาพันธ์ 2534) สโมสรทหารอากาศ ชนะเลิศเซปักตะกร้อ

2. การแข่งขันตะกร้อชิงถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม ราชกุมารี

การแข่งขันตะกร้อชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารีนี้นับเป็นการแข่งขันการกุศลจะกระทำหรือจัดให้มีการแข่งขันตามโอกาสอันเหมาะสม แต่
วัตถุประสงค์เดิมต้องการให้มีการแข่งขันทุกปี ถ้วยพระราชทานใบนี้เป็นการจัดของสโมสรสมาชิก
โดยการสนับสนุนของสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย ตามปกติจะจัดแข่งขันในเดือนธันวาคมของ
ทุกปี การจัดการแข่งขันแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การแข่งขันตะกร้อลอดบ่วง แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ
 - 1.1 ประเภทมือใหม่
 - 1.2 ประเภทจำกัดฝีมือ
 - 1.3 ประเภทไม่จำกัดฝีมือ
2. การแข่งขันเซปักตะกร้อทีมเดียว แบ่งออกเป็น 2 ระดับ
 - 2.1 ประเภทจำกัดฝีมือ
 - 2.2 ประเภทไม่จำกัดฝีมือ
3. การแข่งขันกีฬาตะกร้อในการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ

เมื่อมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ตราพระราชกฤษฎีกาจัด
ตั้งองค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทยขึ้นเมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2507 คณะกรรมการ

องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทยได้วางโครงการในการที่จะขยายการส่งเสริมกีฬาออกไปทั่วราชอาณาจักร ด้วยการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างจังหวัดภายในภาคต่าง ๆ ของประเทศขึ้นในชั้นแรกได้จัดกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงขึ้นเป็นภาคสมมุติ 5 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคใต้ แล้วคัดตัวแทนภาคเพื่อเข้าไปชิงชนะเลิศที่กรุงเทพมหานครระหว่างวันที่ 1-15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2510

หลังจากการแข่งขันครั้งที่ 1 องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทยได้แบ่งเขตการแข่งขันใหม่ โดยถือการแบ่งเขตของกระทรวงมหาดไทยซึ่งมี 9 เขต และให้แต่ละเขตหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพทุกปีตามความเหมาะสม โดยองค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณและเทคนิคต่าง ๆ ปัจจุบันแบ่งเขตการแข่งขันออกเป็น 10 เขต

กีฬาคีฬาหรือในรูปแบบเซปักตะกร้อเป็นกีฬาอีกประเภทหนึ่งที่บรรจุเข้าทำการแข่งขันตั้งแต่เริ่มทำการแข่งขันกีฬาระหว่างชาติครั้งที่ 1 มีการแข่งขันทั้งประเภททีมชุด และทีมเดี่ยว ในการแข่งขันกีฬาระหว่างชาติครั้งที่ 19 พ.ศ. 2528 ได้บรรจุกีฬาคีฬาหรือลวดบ่วงเข้าทำการแข่งขันเป็นครั้งแรก หลังจากนั้นเป็นต้นมา กีฬาคีฬาหรือทั้งเซปักตะกร้อและกีฬาคีฬาหรือลวดบ่วงได้ทำการแข่งขันในการแข่งขันกีฬาระหว่างชาติมาจนถึงปัจจุบันนี้

4. การแข่งขันกีฬาคีฬาหรือในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย

การแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ได้จัดขึ้นครั้งแรกในระหว่างวันที่ 18-25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2513 โดยมีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นเจ้าภาพ มีสมาชิกเข้าร่วมการแข่งขันทั้งหมด 11 สถาบัน และมีการแข่งขันกีฬาทั้งหมด 12 ประเภท

กีฬาคีฬาหรือก็เป็นกีฬาประเภทหนึ่งที่ทำการแข่งขัน โดยเฉพาะเซปักตะกร้อนั้นมีการแข่งขันกันทั้งประเภททีมชุดและทีมเดี่ยว ในปัจจุบันได้ทำการแข่งขันมาถึงครั้งที่ 19 มีมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เข้าร่วมการแข่งขันกันมากมาย ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐบาลและเอกชน โดยทีมมหาวิทยาลัยต่าง ๆ หมุนเวียนผลัดกันทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน

5. การแข่งขันกีฬาคีฬาหรือในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยพลศึกษา

กีฬามหาวิทยาลัยพลศึกษาจะทำการแข่งขันทุกปี โดยมีวิทยาลัยพลศึกษาในจังหวัดต่าง ๆ จำนวน 17 แห่ง เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ มากมาย ระยะเวลาที่ทำการแข่ง

ชั้นอยู่ในช่วงต้นเดือนธันวาคมของทุกปี วิทยาลัยพลศึกษาทั้ง 17 แห่ง ที่เข้าร่วมทำการแข่งขันคือ วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุโขทัย วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร วิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพมหานคร วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชลบุรี วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอ่างทอง วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดตรัง วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดกระบี่ วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอุดรธานี วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดยะลา วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดลำปาง วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชุมพร วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชัยภูมิ วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

กีฬาตะกร้อได้ทำการแข่งขันในกีฬาวิทยาลัยพลศึกษาในรูปแบบของเซปักตะกร้อ ทั้งประเภททีมชุดและทีมเดี่ยว นับตั้งแต่มีการจัดการแข่งขันกันมา

6. การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อมาส์ด้าออลไทยแลนด์คัพ

การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อมาส์ด้าออลไทยแลนด์คัพ ดำเนินการจัดการแข่งขันครั้งแรกในช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2534 จุดประสงค์เพื่อเป็นการค้นหาดาวรุ่งมาเสริมตัวทีมชาติ เป็นการแข่งขันชิงชนะเลิศประเภททีมเดี่ยว การจัดการแข่งขันจะคัดตัวแทนที่ได้อันดับที่ 1 และ 2 ของแต่ละเขต รวม 20 ทีม แล้วนำเข้ามาทำการแข่งขันรอบสุดท้ายที่กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 10-13 สิงหาคม พ.ศ. 2534 โดยมีเงินรางวัลมอบให้นักกีฬาดังนี้ ชนะเลิศในระดับเขต 10,000 บาท ที่ 2 5,000 บาท ที่ 3 2,000 บาท รอบสุดท้ายชนะเลิศ 100,000 บาท ที่ 2 50,000 บาท ที่ 3 30,000 บาท ที่ 4 10,000 บาท การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อมาส์ด้าออลไทยแลนด์คัพนี้จัดการแข่งขันกันทุกปี

การแข่งขันตะกร้อในระดับชาติและระดับนานาชาติ

นับตั้งแต่กีฬาตะกร้อบรรจุเข้าแข่งขันในกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 3 ที่นครกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียเป็นต้นมา ประเทศสมาชิกกีฬาซีเกมส์และประเทศที่มีได้เป็นสมาชิกได้ตื่นตัวกันมาก ได้มีการจัดการแข่งขันตะกร้อในระดับชาติและระดับนานาชาติกันอย่างแพร่หลาย และบรรดาประเทศต่าง ๆ ได้ส่งนักกีฬาเข้าทำการแข่งขันกันอย่างมาก การแข่งขันกีฬาตะกร้อในระดับชาติและระดับนานาชาติที่ปรากฏมีดังนี้

1. การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อในกีฬาซีเกมส์

การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อในการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ เริ่มบรรจุเข้าแข่งขันครั้งแรกในการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 3 ในปี พ.ศ. 2508 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ได้จัดการแข่งขันทั้งประเภททีมชุด และทีมเดี่ยว การจัดการแข่งขันแบ่งออกเป็น 2 สาย นำทีมที่มีคะแนนอันดับ 1 และ 2 ของแต่ละสายมาสลับแข่งขันเพื่อหาทีมที่จะเข้าชิงที่ 1 และ ที่ 3 ทำการแข่งขันกันทุก ๆ 2 ปี มีประวัติผลการแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อในกีฬาซีเกมส์ดังนี้

กีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2508 ประเทศมาเลเซียได้เหรียญทอง และประเทศไทยได้เหรียญเงิน

กีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2510 ประเทศไทยได้เหรียญทอง และประเทศมาเลเซียได้เหรียญเงิน

กีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2512 ไม่มีการจัดการแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อ

กีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2514 ประเทศมาเลเซียได้เหรียญทอง และประเทศไทยได้เหรียญเงิน

กีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 7 พ.ศ. 2516 ประเทศมาเลเซียได้เหรียญทอง และประเทศไทยได้เหรียญเงิน

กีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2518 ประเทศมาเลเซียได้เหรียญทอง และประเทศไทยได้เหรียญเงิน

กีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 9 พ.ศ. 2520 ประเทศมาเลเซียได้เหรียญทอง และประเทศไทยได้เหรียญเงิน

กีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 10 พ.ศ. 2522 ประเทศมาเลเซียได้เหรียญทอง และประเทศไทยได้เหรียญเงิน

กีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2524 ประเทศมาเลเซียได้เหรียญทอง และประเทศไทยได้เหรียญเงิน

กีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2526 ประเทศมาเลเซียได้เหรียญทอง และประเทศไทยได้เหรียญเงิน

กีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 13 พ.ศ. 2528 ประเทศไทยได้เหรียญทอง และประเทศมาเลเซีย ได้เหรียญเงิน

กีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 14 พ.ศ. 2530 ประเทศไทยได้เหรียญทอง และประเทศมาเลเซีย ได้เหรียญเงิน

กีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 15 พ.ศ. 2532 ประเทศไทยได้เหรียญทอง และประเทศมาเลเซีย ได้เหรียญเงิน

กีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 16 พ.ศ. 2534 ประเทศมาเลเซียได้เหรียญทอง และประเทศไทย ได้เหรียญเงิน

การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อในการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ นับว่าเป็นการแข่งขันที่ได้เริ่ม กำหนดรูปแบบการเล่น และกฎกติกาของกีฬาเซปักตะกร้อให้เป็นมาตรฐานสากลแบบอย่างเดียวกัน และเป็นที่ยอมรับกันในบรรดาประเทศสมาชิกในภาคีซีเกมส์ หลังจากทีกีฬาเซปักตะกร้อได้ ทำการแข่งขันในกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2508 เป็นต้นมา ในการจัดการแข่งขันครั้งต่อ ๆ มาได้มีการปรับปรุง กฎกติกา และรูปแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยกีฬาเซปักตะกร้อมี วิวัฒนาการมาดังนี้

ในปี พ.ศ. 1434 - 2463 มีลักษณะเล่นกันเป็นวงกลม

ในปี พ.ศ. 2463 - 2489 เริ่มมีตาข่าย มีสนามและวงกลม ขนาดสนามกว้าง 30 ฟุต ยาว 60 ฟุต

ในปี พ.ศ. 2489 - 2503 มีการกำหนดกติกาขึ้นหลายอย่างในเรื่องความกว้างยาว ของสนาม ในเรื่องวงกลมและเส้นต่าง ๆ มีการกำหนดหน้าที่การตัดสินหลายอย่าง ขนาดสนาม กว้าง 22 ฟุต ยาว 44 ฟุต

ในปี พ.ศ. 2503 - 2528 มีการกำหนดกติกาให้เป็นมาตรฐานสากลเป็นแบบอย่าง เดียวกัน ขนาดสนามกว้าง 22 ฟุต ยาว 44 ฟุต

ในปี พ.ศ. 2528 ถึงปัจจุบัน มีการจัดตั้งสหพันธ์ตะกร้อแห่งเอเชีย เพื่อทำหน้าที่ควบคุม การจัดการแข่งขันในระดับนานาชาติ และเผยแพร่กีฬาเซปักตะกร้อให้แพร่หลายยิ่งขึ้น ขนาด สนามกว้าง 13.4 เมตร ยาว 6.1 เมตร

การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของกีฬาเซปักตะกร้อมีดังนี้

ในเรื่องขนาดของสนามจากกว้าง 22 ฟุต ยาว 44 ฟุต เปลี่ยนมาเป็น กว้าง 13.4 เมตร ยาว 6.1 เมตร

ในเรื่องจำนวนผู้เล่นแต่เดิมให้ผู้เล่น 6 - 8 คน ปัจจุบันให้ผู้เล่นเพียง 3 คน

ในเรื่องของความสูงของตาข่าย เปลี่ยนจากความสูง 6 ฟุต 1 นิ้ว มาเป็นความสูง 1 เมตร 55 เซนติเมตร

ในเรื่องจำนวนคะแนน เปลี่ยนจาก 21 คะแนน มาเป็น 15 คะแนน

ในกรณีที่เสิร์ฟลูกตะกร้อถูกตาข่ายและลงในสนามแต่เดิมให้ทำการเสิร์ฟใหม่อีก 3 ครั้ง ปัจจุบันไม่ต้องเสิร์ฟใหม่

ในเรื่องลักษณะการเล่นลูกเปลี่ยนจากเล่นลูกได้ 4 ครั้ง มาเป็น 3 ครั้ง

ในเรื่องขนาดเส้นรอบวงของลูกตะกร้อเปลี่ยนจาก 14-15 นิ้ว มาเป็นขนาดเส้นรอบวง 0.42-0.44 เมตร

ในเรื่องขนาดความกว้างยาวของตาข่ายเปลี่ยนจากกว้าง 36 นิ้ว ยาว 30 ฟุต มาเป็นกว้าง 0.7 เมตร ยาว 6.10 เมตร

2. การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อชิงถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ

ความเป็นมาของการแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อชิงถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ เริ่มต้นครั้งแรกในสมัยที่สมาคมกีฬาตะกร้อแห่งประเทศไทยยังรวมตัวอยู่กับสมาคมกีฬาไทย ซึ่งได้จัดการแข่งขันเซปักตะกร้อนานาชาติชิงถ้วยของสมาคมกีฬาไทย หรือที่เรียกว่า เซปักตะกร้อ S.A.CUP (Siam Association Cup) ซึ่งจัดครั้งแรกที่จังหวัดนครสวรรค์เมื่อกลางปี พ.ศ. 2525 การจัดการแข่งขันในครั้งนั้นเป็นที่พอใจของกลุ่มประเทศสมาชิกสหพันธ์เซปักตะกร้อแห่งประเทศไทยและในการประชุมสหพันธ์เซปักตะกร้อแห่งประเทศไทยในระหว่างการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 12 ที่ประเทศสิงคโปร์ปี พ.ศ. 2526 บรรดากลุ่มประเทศสมาชิกได้เรียกร้องให้ประเทศไทยจัดการแข่งขันต่อไปอีก เพราะเห็นว่าการแข่งขันครั้งนั้นเป็นเกียรติภูมิของกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกัน

ภายหลังสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย ได้แยกตัวออกมาจากสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงต้องรับภาระเป็นผู้จัดดำเนินการต่อ ครั้นจะจัดโดยใช้ชื่อ S.A.CUP เหมือนเก่าก็ได้ สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทยจึงเห็นว่าเมื่อจะจัดทั้งที่ก็จัดให้ใหญ่สมศักดิ์ศรี

ไปเลย จึงได้ดำเนินการขอพระราชทานด้วยคิงส์คัพ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานให้ และเพื่อที่จะให้การแข่งขันครั้งนั้นยิ่งใหญ่สมศักดิ์ศรีของถ้วยพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทางสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทยจึงกำหนดจัดให้เป็นการแข่งขันระดับชาติ โดยการเชิญประเทศต่าง ๆ ที่มีการเล่นตะกร้อทั้งหมดมาเข้าร่วมทำการแข่งขัน ซึ่งประกอบด้วยประเทศในภาคีสมาชิกซีเกมส์ทั้งหมดที่ตกลงจะมาร่วมการแข่งขัน ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ รวมทั้งอินเดียนอกเหนือสมาชิกซีเกมส์ที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมทำการแข่งขันด้วย ซึ่งถือได้ว่าเป็นการแข่งขันระดับโลกได้เลย เพราะนอกเหนือจากชาติเหล่านี้แล้ว ก็ไม่มีชาติใดอีกแล้วที่จะมีชั้นเชิงของกีฬาตะกร้อดีเท่าเทียมได้

สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า เดือนพฤษภาคมเหมาะสมด้วยประการทั้งปวง จึงเลือกเอาวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2527 ซึ่งเป็นวันฉัตรมงคลเป็นวันเริ่มการแข่งขัน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เดิมที่ต้องการให้จัดเพื่อเป็นงานเทิดพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้จัดเป็นประเพณีเสมอมา

รายชื่อประเทศที่ชนะเลิศในการแข่งขัน

ปี พ.ศ. 2527	ประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2528	ประเทศมาเลเซีย
ปี พ.ศ. 2529	ประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2530	ประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2531	ประเทศมาเลเซีย
ปี พ.ศ. 2532	ประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2533	ประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2534	ประเทศไทย

3. การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อในกีฬาเอเชียนเกมส์

กีฬาเซปักตะกร้อนั้นเพิ่งจะได้รับการบรรจุเข้าทำการแข่งขันในกีฬาเอเชียนเกมส์เป็นครั้งแรก ในการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 11 ที่กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งทำการแข่งขันในระหว่างวันที่ 22 กันยายน ถึงวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2533 ซึ่งมี

ชาติภาคีสมาชิกที่เข้าร่วมทำการแข่งขันครั้งนี้คือ จีน มาเลเซีย ไทย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น การจัดการแข่งขันมีการชิง 2 เหรียญทอง คือ ประเภททีมเดี่ยวและประเภททีมชุด ในการแข่งขันแบ่งทีมออกเป็น 2 สาย คือ สาย A และ สาย B นำทีมที่ได้คะแนนอันดับที่ 1 และ 2 ในแต่ละสายมาทำการแข่งขันสลับกัน ทีมที่ชนะจะเข้าไปทำการแข่งขันชิงเหรียญทอง ทีมที่แพ้จะเข้าไปทำการแข่งขันชิงเหรียญทองแดง ผลการแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อในกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 11 มีดังนี้

ประเภททีมชุด เหรียญทอง ทีมมาเลเซีย เหรียญเงินทีมไทย เหรียญทองแดง ทีมสิงคโปร์

ประเภททีมเดี่ยว เหรียญทอง ทีมมาเลเซีย เหรียญเงินทีมไทย เหรียญทองแดง ทีมสิงคโปร์

สำหรับการแข่งขันเซปักตะกร้อในกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 11 ที่กรุงปักกิ่งนี้ ทางสหพันธ์ตะกร้อแห่งเอเชียได้มีมติให้ใช้ลูกตะกร้อที่ทำจากใยสังเคราะห์ (พลาสติก) ทำการแข่งขันเป็นครั้งแรกด้วย นับได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในวงการกีฬาตะกร้อ เพราะว่าในการแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อในระดับนานาชาตินั้น ใช้ลูกตะกร้อที่ทำด้วยหวายทำการแข่งขันกันมาโดยตลอด

4. การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อ "เวิลด์ เซปักตะกร้อแชมป์เปียนชิพ" (World Sapaktakraw Championship)

การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อ "เวิลด์ เซปักตะกร้อแชมป์เปียนชิพ" จัดครั้งแรกที่ประเทศมาเลเซีย เป็นการจัดการแข่งขันชิงแชมป์โลกประเภททีมเดี่ยวอย่างเป็นทางการ โดยสายการบินมาเลเซียแอร์ไลน์เป็นผู้สนับสนุนการจัดการแข่งขัน ซึ่งจัดระหว่างวันที่ 25-30 ตุลาคม พ.ศ. 2531 มีเงินรางวัลประมาณ 1,000,000 บาท การจัดการแข่งขันแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกระหว่างทีมที่เป็นสมาชิกของสหพันธ์ คือ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน ศรีลังกา อินเดีย และกลุ่มที่ 2 เป็นประเภทรองใหม่ คือ ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐเกาหลี จีน ผลแข่งขันในกลุ่มที่ 1 ปรากฏว่า ทีมเซปักตะกร้อของประเทศไทยได้ตำแหน่งชนะเลิศ

5. การแข่งขันเซปักตะกร้อเยาวชนชิงชนะเลิศแห่งเอเชีย (Youth Asian Sepaktakraw Championship)

การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อเยาวชนชิงชนะเลิศแห่งเอเชียเริ่มจัดครั้งแรกในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2527 ที่ประเทศสิงคโปร์ มีประเทศภาคีสมาชิกเข้าร่วมการแข่งขันคือ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน สิงคโปร์ ทำการแข่งขันเฉพาะประเภททีมเดียว มีประวัติผลการแข่งขันดังนี้

- ครั้งที่ 1 จัดที่ประเทศสิงคโปร์ ปี พ.ศ. 2527 ชนะเลิศได้แก่ ประเทศไทย
- ครั้งที่ 2 จัดที่ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2529 ชนะเลิศได้แก่ ประเทศไทย
- ครั้งที่ 3 จัดที่ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2530 ชนะเลิศได้แก่ ประเทศไทย
- ครั้งที่ 4 จัดที่ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2531 ชนะเลิศได้แก่ ประเทศมาเลเซีย

การอนุรักษ์และส่งเสริมกีฬาตะกร้อของไทย

กีฬาตะกร้อเป็นกีฬาที่สืบทอดกันมานานหลายร้อยปี เป็นกีฬาที่แสดงถึงวัฒนธรรมอันดีงามของคนไทย การเล่นกีฬาตะกร้อในสมัยก่อน ๆ มีการเล่นกันมากมายหลายประเภท คือ ตะกร้อลอดบ่วง ตะกร้อพลิกแพลง ตะกร้อชิงธง ตะกร้อเตะหน ซึ่งผู้เล่นตะกร้อในสมัยนั้นมีความสามารถในเชิงกีฬาตะกร้อเป็นอย่างมาก แต่ในปัจจุบันกีฬาตะกร้อบางประเภทเสื่อมความนิยมลงไป จะมีเห็นเล่นกันเพียง เซปักตะกร้อ ตะกร้อลอดบ่วง และตะกร้อวง อีกทั้งนักกีฬาที่ไม่สามารถเตะตะกร้อด้วยท่าที่ยาก ๆ ได้เหมือนนักตะกร้อรุ่นเก่า จะนั้นจึงสมควรที่จะมีการอนุรักษ์และส่งเสริมให้กีฬาตะกร้อมีการเล่นคงอยู่ไป การอนุรักษ์และส่งเสริมกีฬาตะกร้อพอจะแยกกล่าวเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. ตะกร้อกับการเป็นกีฬาวัฒนธรรม

กีฬาตะกร้อถือได้ว่าเป็นกีฬาวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของไทย คือ เริ่มตั้งแต่ลูกตะกร้อที่นำมาเล่นกันนั้น จะต้องมีการทำขึ้นมาโดยนำหวายมาจักเป็นซี่เล็ก ๆ ให้เท่ากัน แล้วนำมาสานให้เป็นลูกกลม ๆ ซึ่งต้องอาศัยศิลปะในการจักสานเป็นอย่างมาก จึงจะได้ลูกตะกร้อมา

เตะกัน ซึ่งเป็นสิ่งแสดงถึงความปรารถนาในการทำงาน เพียรพยายามในการทำงาน นับว่าเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของคนไทย

สิ่งที่พอจะแสดงให้เห็นได้พบว่ากีฬาตะกร้อนั้นเป็นกีฬาวัฒนธรรม คือ กีฬาตะกร้อมีวิธีการเล่นที่ผู้เล่นต้องมีศิลปะในการใช้วัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้กลมกลืนกับธรรมชาติ เพราะการเล่นตะกร้อมีท่าทางการเตะที่สวยงาม บางประเภทมีท่าทางที่พิสดารน่าชื่นชมกับผู้ที่ได้พบเห็น เช่น ท่าขึ้นม้า นับเพียบห่วงมือ ลูกตบหลังห่วงมือ เข้าไขว้ จะพบเห็นท่าทางเหล่านั้นในการเล่นตะกร้อลอดบ่วงของไทย ถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นไทย ความอ่อนโยน ความสามัคคีกลมเกลียวกัน

ในปัจจุบันได้มีต่างชาติได้สนใจที่จะรับเอาวัฒนธรรมการเล่นตะกร้อและการสานลูกตะกร้อไปเผยแพร่ในประเทศของตน ดังข้อความจากข่าวที่ลงในหนังสือพิมพ์ดังนี้ "แผ่นดินใหญ่จีนฮิตตะกร้อ! ขอฝึกวิชาสานหวาย 9 เล่น เพื่อใช้แข่งขันในกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 11 ประเทศจีนเริ่มสนใจกีฬาเตะลูกหวาย หลังจากนักเตะลูกหวายทีมชาติไทยไปสาธิตการเล่นเซปักตะกร้อให้ชาวจีนแผ่นดินใหญ่ชมเป็นขวัญตา ขณะนี้ทางจีนกำลังพัฒนามาตรฐานการเล่นเซปักตะกร้อของชาวจีนให้แพร่หลายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ทางสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทยได้แสดงความต้องการที่จะทำการสานตะกร้อไว้ใช้เอง เพราะรัฐบาลจีนและคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทยได้ให้นโยบายมาว่า ให้เตรียมทีมเซปักตะกร้อไว้สำหรับการแข่งขันในกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 11 ซึ่งประเทศจีนเป็นเจ้าภาพ" (มติชน ข่าวกีฬา. 2531: 11) จากบทความที่เป็นข่าวจะเห็นได้ว่า ต่างประเทศได้ให้ความสนใจในกีฬาตะกร้อเป็นอย่างมาก ได้นำวัฒนธรรมทางด้านกีฬาของชาติไทยที่สืบทอดกันมานานหลายร้อยปี ไปสืบทอดในประเทศของตนอยู่ในขณะนี้

นอกจากนี้เราจะพบว่ากีฬาตะกร้อนั้นเป็นกีฬาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ กล่าวคือ ไม่ว่าเราจะเดินทางไปสถานที่ใดในเวลาเย็นจะต้องพบเห็นการตั้งวงเล่นตะกร้อเกือบทุกแห่ง เพราะเป็นกีฬาที่ให้ความสนุกสนานผ่อนคลายความตึงเครียด และยังส่งเสริมความสมัครสมานสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจกันได้เป็นอย่างดี

2. รัฐบาลกับการสนับสนุนกีฬาตะกร้อ

กีฬาตะกร้อเป็นกีฬาที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของคนไทย และให้คุณประโยชน์มากมาย กล่าวคือ ทำให้ผู้เล่นมีสุขภาพแข็งแรง มีความกลมเกลียวสามัคคี มีความเห็นอกเห็นใจกัน

และสนองตอบในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ได้เป็นอย่างดี ฉะนั้นรัฐบาลจึงสมควรที่จะสนับสนุนให้กีฬาตะกร้อในประเทศไทยให้มีการเล่นที่แพร่หลาย และพัฒนารูปแบบการเล่นต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน กีฬาตะกร้อได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลดังต่อไปนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการบรรจุการเล่นตะกร้อ เป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรการสอนในระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา
2. การกีฬาแห่งประเทศไทยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการแข่งขันตะกร้อประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์กีฬาตะกร้อ
3. การกีฬาแห่งประเทศไทยมอบหมายให้สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันระดับนานาชาติ เพื่อเป็นการเผยแพร่และผลักดันให้เป็นกีฬาที่นานาชาติยอมรับ
4. การกีฬาแห่งประเทศไทย มอบหมายให้ทุกจังหวัดตั้งสมาคมกีฬาแต่ละประเภท รวมทั้งกีฬาตะกร้อด้วย
5. กรมพลศึกษาร่วมมือกับสมาคมกีฬาตะกร้อแห่งประเทศไทย เร่งปฏิรูประบบฐานกีฬาตะกร้อสู่ตำบล

รัฐบาลไทยได้เห็นความสำคัญและสนับสนุนกีฬาตะกร้อมาโดยตลอด นอกจากนี้ยังได้มอบรางวัลให้นักกีฬาตะกร้อ เพื่อเป็นการส่งเสริมและให้กำลังใจคือ จากข่าวกีฬาที่ว่า "มอบรางวัลนักตะกร้อไร้แขน" ในการแข่งขันกีฬาแห่งชาติครั้งที่ 24 ที่ผ่านมามีนักกีฬาตะกร้อจากเขต 2 คือ นายน้อย นิมลัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นนักกีฬาที่ไม่มีแขนทั้งสองข้างลงเล่นในทีมเขต 2 เป็นเรื่องที่น่ายกย่องมาก เพราะที่ผ่านมายังไม่มีนักกีฬาคคนไหนเหมือนอย่างนายน้อยมาก่อน การได้เป็นตัวแทนเขต 2 เข้ามาแข่งขันกีฬาระดับชาตินี้ถือว่านายน้อยต้องมีความมุ่งมั่นพยายามในการเล่นตะกร้ออย่างจริงจังจนสามารถใช้ความสามารถเอาชนะนักตะกร้อที่สมบูรณ์พร้อมทางด้านร่างกายจนได้เป็นตัวแทนเขต ทางสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทยจึงได้มอลโล่เกียรติยศและเสื้อสามารถให้แก่ นายน้อย นิมลัมฤทธิ์ เพื่อเป็นการส่งเสริมและให้กำลังใจแก่นักกีฬาพิการผู้นี้ (มติชน ข่าวกีฬา. 2534: 14)

3. กีฬาตะกร้อในสถาบันการศึกษา

การพลศึกษาและการกีฬาในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้ามาก มูลเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าก็คือ การใช้แผนพัฒนาประเทศของรัฐบาลไทยในด้านเศรษฐกิจ สังคม

และการศึกษา ส่งผลให้ประชาชนได้เห็นคุณค่ารู้จักการพลศึกษา และหันมาสนใจในกีฬามากขึ้น การที่รัฐบาลได้วางแผนพัฒนาการศึกษาโดยกำหนดองค์ประกอบ 4 ประการไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา คือ พหุศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา พลศึกษาซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบ 4 ประการของการศึกษาก็ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการสอนพลศึกษาในสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้กิจกรรมพลศึกษาและการกีฬาอย่างกว้างขวาง เพื่อจะได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน กีฬาคะกร้อก็เป็นกีฬาอีกประเภทหนึ่งที่ได้มีการบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาวิชาพลศึกษาในการศึกษาระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา หลักสูตรพลศึกษามุ่งเน้นการเคลื่อนไหวเบื้องต้น และการสนองความต้องการทางร่างกายของนักเรียน วิชาตะกร้อเป็นกิจกรรมกีฬาที่สามารถเลือกเรียนได้ตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม แต่ไม่ค่อยได้เรียน เพราะครูสอนวิชาพลศึกษาในระดับประถมศึกษาไม่ได้เรียนจบทางด้านพลศึกษา ไม่มีความถนัดในการเล่นตะกร้อ จึงไปเลือกกิจกรรมกีฬาประเภทอื่นที่ง่ายกว่า แต่ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติก็ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการเล่นกีฬาตะกร้อ โดยมีบางจังหวัดได้มีการจัดการแข่งขันกีฬานักเรียนระดับประถมศึกษาขึ้น ก็ได้มีการจัดการแข่งขันกีฬาตะกร้อด้วย กล่าวคือ มีการจัดการแข่งขันกันตั้งแต่ระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับอำเภอ และมีการชิงชนะเลิศที่จังหวัดนั้น ๆ นับได้ว่าเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมกีฬาตะกร้อได้มากที่สุดทีเดียว

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย หลักสูตรพลศึกษามุ่งเน้นการให้มีความรู้ความเข้าใจ ในกีฬาทั้งประเภททีมและบุคคล เพื่อที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ คือ การเป็นผู้ดูกีฬาที่ดีและยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถด้านกีฬาอย่างจริงจัง ได้จัดให้มีวิชาตะกร้อไว้ในหลักสูตรทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย โดยจัดเป็นทั้งหมดวิชาบังคับ และวิชาเลือก คือ หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจัดการเรียนวิชาตะกร้อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้ชื่อรหัสวิชา พ.305 ตะกร้อ 1 ทำการเรียนในภาคเรียนที่ 1 จำนวน 18 คาบ ในภาคเรียนที่ 2 เรียนวิชา พ.306 ตะกร้อ 2 จำนวน 18 คาบ ซึ่งทั้งหมดแต่ละภาคเรียนมีค่าผลการเรียน 0.5 หน่วย การเรียนเป็นวิชาบังคับ และจัดให้วิชา พ.0125 ตะกร้อ 3 และ พ.0142 เซปักตะกร้อ เป็นวิชาเลือก

ในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย บรรจุอยู่ในกลุ่มวิชาบังคับ ชื่อรหัสวิชา พ.0016 เซปักตะกร้อ การเรียน 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค 0.5 หน่วยการเรียนรู้ และบรรจุอยู่ในกลุ่มวิชาเลือกคือ รหัส พ.0131 ตะกร้อ ใช้เวลาเรียน 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วย การเรียน

3. ในระดับอุดมศึกษา มุ่งเน้นให้มีความรู้ความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพลศึกษา และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับตะกร้อในระดับอุดมศึกษานี้ มักจะฝึกหัดเพื่อให้ผลิตเกิดความรู้ความเข้าใจ รู้ถึงคุณค่าของกีฬาตะกร้อจนสามารถนำไปใช้ออกกำลังกายได้อย่างปลอดภัย มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับและกติกาการแข่งขัน มีคุณลักษณะเป็นคนกล้าหาญ เชื้อมั่นตนเอง สามารถตัดสินใจได้ดี มีความสุขุมรอบคอบ นอกจากจะมีจุดประสงค์ดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีจุดประสงค์ในการฝึกหัดเป็นครูสอน ผู้ตัดสิน เจ้าหน้าที่และผู้จัดดำเนินการแข่งขันเกี่ยวกับกีฬาตะกร้อด้วย

การเรียนการสอนวิชาตะกร้อในสถาบันฝึกหัดครูพลศึกษาทุกสถาบันจะมีวิชาตะกร้อในหลักสูตร เช่น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการชั้นสูง (พลศึกษา) พุทธศักราช 2529 ได้กำหนดให้วิชาตะกร้อเป็นวิชาบังคับที่นักศึกษาจะต้องเรียน มีรหัสวิชาว่า นนท.108 ตะกร้อและเซปักตะกร้อ มีค่าวิชา 1 หน่วยกิต เป็นวิชาเลือกของนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาตรีของคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ.2520 กำหนดให้วิชาตะกร้อเป็นวิชาเลือก ชื่อวิชาคือ PE.415222 เทคนิคการเล่นและตัดสินเซปักตะกร้อ 1 หน่วยกิต

หลักสูตรการศึกษามหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พุทธศักราช 2520 วิชาเอกพลศึกษาหลักสูตร 4 ปี (กศ.บ) วิชาตะกร้อบรรจุอยู่ในวิชาเอก หมวดกิจกรรมพลศึกษา ชื่อว่า พล.213 ตะกร้อและเซปักตะกร้อ 1 หน่วยกิต/1 คาบ/1 สัปดาห์

คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการสอนพลานามัย (สายเดี่ยว) มีการเรียนวิชาตะกร้อเป็นวิชาเลือกแนะนำ รหัสวิชา PE.386 ตะกร้อและเซปักตะกร้อจำนวน 1 หน่วยกิต

คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หลักสูตรปริญญาตรีสาขาพลานามัย วิชาเอกพลศึกษา ได้รับปริญญา วท.บ.พลานามัย มีการเรียนวิชาตะกร้อคือ PE.361 เทคนิคการเล่นและทักษะการเล่นตะกร้อและเซปักตะกร้อจำนวน 1 หน่วยกิต

4. สถาบันวิชาชีพกับการพัฒนากีฬาตะกร้อ

สถาบันวิชาชีพคือ สถาบันที่ผลิตบุคลากรทางพลศึกษา เพื่อที่จะออกไปเป็นผู้ฝึกสอน กีฬา ครุพลศึกษา นับว่าเป็นสถาบันที่มีความสำคัญในการพัฒนากีฬาตะกร้อได้เป็นอย่างมาก สถาบันวิชาชีพที่เห็นได้ชัดคือ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ จำนวน 6 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง นอกจากนี้ยังมีวิทยาลัยครูอีก 27 แห่ง และวิทยาลัยพลศึกษา 17 แห่ง ในสถาบันที่กล่าวมาจะมีการสอนวิชาตะกร้อ เมื่อนักศึกษาจบออกไปสามารถจะทำหน้าที่เป็นผู้ฝึกสอน และให้คำแนะนำกีฬาตะกร้อได้เป็นอย่างดี ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนวิชาตะกร้อในสถาบันวิทยาลัยพลศึกษาในประเทศไทย ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชา การชั้นสูง พ.ศ.2529 ได้บรรจุวิชาตะกร้อและเซปักตะกร้อ เข้าไว้ให้ผู้เรียนเป็นวิชาบังคับซึ่ง มีรหัสวิชาว่า นันท.108 ตะกร้อและเซปักตะกร้อ เนื้อหารายวิชา นันท.108 ตะกร้อและเซปักตะกร้อ (กรมพลศึกษา. 2527: 108)

1. ประวัติความเป็นมาของกีฬาตะกร้อ
2. ประโยชน์ของการเล่น
3. มารยาทหลักของความปลอดภัยในการเล่น
4. ข้อแนะนำในการเล่น
5. การทรงตัว การเคลื่อนที่ การถ่ายน้ำหนัก การฝึกทักษะต่าง ๆ
 - ก. การเคาะ การเตะลูกหลังเท้า การเตะลูกข้างเท้าด้านใน ข้างเท้าด้านนอก
 - ข. การใช้เข้า
 - ค. การใช้ศีรษะ
 - ง. การใช้ศอก
 - จ. การใช้ไหล่
 - ฉ. การใช้ลิ้นเท้า

6. ประเภทต่าง ๆ ของตะกร้อ

- ก. ตะกร้อลอยตบ่วง
- ข. ตะกร้อเตะทรวงเล็กวงใหญ่
- ค. ตะกร้อข้ามตาข่ายแบบไทย
- ง. เซปักตะกร้อ
- จ. ตะกร้อพลิกแพลง

7. กติกาการเล่น การตัดสินตะกร้อประเภทต่าง ๆ

8. การจัดดำเนินการแข่งขัน

9. วิธีสอนทักษะการเล่นตะกร้อ

นอกจากวิชาตะกร้อจะมีการเรียนการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการชั้นสูงแล้ว ในหลักสูตรวิทยาศาสตรการกีฬา (การฝึกและการจัดการกีฬา) ระดับปริญญาตรี ของวิทยาลัย พลศึกษา ได้ให้มีการเรียนการสอนวิชาตะกร้อเป็นวิชาเลือก ซึ่งมีชื่อว่า วทบ.2163748 การฝึกซ้อมและการจัดกีฬาตะกร้อในสถาบันวิทยาลัยพลศึกษาเป็นสถานที่ฝึกอบรมผู้ที่ต้องออกไป เป็นครูพลศึกษา ผู้ฝึกสอนกีฬา ให้ได้รับความรู้ทักษะต่าง ๆ เกี่ยวกับกีฬาตะกร้อได้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะได้นำความรู้เกี่ยวกับกีฬาตะกร้อไปพัฒนาเด็กให้มีความสามารถในกีฬาประเภทนี้ นอกจากนี้ที่วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ยังได้เปิดโรงเรียนกีฬาในระดับประถมศึกษาชั้น มีจุดประสงค์ที่จะรับนักเรียนที่มีความสามารถทางกีฬาเข้าไปเรียนเพื่อยกมาตรฐานกีฬาต่าง ๆ ให้สูงขึ้น ในโรงเรียนกีฬาก็มีการฝึกเกี่ยวกับตะกร้อด้วย

ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการกีฬาตะกร้อเกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริมกีฬาตะกร้อ

การศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาตะกร้อเกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริม กีฬาตะกร้อ ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์บุคคลเหล่านั้นด้วยตัวของผู้อย่างเอง โดยผู้อย่างเองได้ทำเรื่อง ขอบหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากมหาวิทยาลัย และได้นำบทสัมภาษณ์ที่ได้สร้างขึ้นโดย ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไข หลังจากนั้นผู้อย่างเองได้เดินทางไปสัมภาษณ์เพื่อกำกับข้อมูลด้วยตนเอง ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาตะกร้อเกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริมกีฬาตะกร้อซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ควรจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาตะกร้อ เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ในระดับชั้นประถมศึกษา โดยเน้นกีฬาตะกร้อประเภทต่าง ๆ ที่กำลังจะถูกลืมไปให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เพื่อเป็นการปลูกฝังความรักความภาคภูมิใจในกีฬาที่เป็นศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย
2. การเรียนการสอนควรใช้ครูพลศึกษาเป็นผู้สอน หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในกีฬาตะกร้อโดยตรง
3. ควรมีการฟื้นฟู จัดการแข่งขันกีฬาตะกร้อประเภทต่าง ๆ ที่กำลังถูกลืมเลือนไปทั้งในส่วนกลางและต่างจังหวัดเพื่อให้เกิดการตื่นตัวที่จะอนุรักษ์กีฬาตะกร้อของไทย
4. ควรมีการบรรจุกีฬาตะกร้อประเภทต่าง ๆ ไว้ในการแข่งขันกีฬานักเรียนกรมพลศึกษา กีฬาวิทยาลัยพลศึกษา กีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย กีฬาแห่งชาติและไม่ควรทำการแข่งขันเพียงเซปักตะกร้อ และตะกร้อลอดบ่วงเท่านั้น
5. ควรศึกษากีฬาตะกร้อในด้านเทคนิคต่าง ๆ จากนักกีฬาตะกร้อรุ่นเก่า ๆ เพื่อสืบทอดศิลปะกีฬาตะกร้ออย่างแท้จริง
6. ควรมีการเผยแพร่ข่าวสารการจัดการแข่งขันกีฬาตะกร้อ ทางสื่อสารมวลชนทุกแขนง เช่น วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์
7. สมาคมกีฬาตะกร้อแห่งประเทศไทย ควรพยายามหาทางผลักดันให้กีฬาตะกร้ออีกหลายประเภทให้เข้าไปแข่งขันระดับนานาชาติ
8. ภาครัฐบาลและเอกชนควรให้ความร่วมมือกันในการดูแลเอาใจใส่ส่งเสริมกีฬาตะกร้อ ซึ่งเป็นกีฬาวัฒนธรรมดั้งเดิมของเรา
9. ควรมีการส่งเสริมการเล่นลูกตะกร้อที่ทำด้วยหวาย เพื่อการส่งเสริมศิลปะการจักสานของคนไทย และเพิ่มรายได้แก่คนไทย

การศึกษาแนวโน้มของกีฬาในอนาคต

การศึกษาแนวโน้มของกีฬาตะกร้อในอนาคตได้จากการที่ผู้วิจัยได้นำนทสัณณภาพไป สัณณภาพผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการกีฬาตะกร้อ ซึ่งปรากฏดังนี้

1. ค่านิยมของคนไทยต่อกีฬาตะกร้อในปัจจุบัน

ในช่วงระยะเวลาประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา คนไทยนิยมการเล่นตะกร้อวง และ ตะกร้อลอดบ่วงกันมาก โดยเฉพาะตะกร้อลอดบ่วงนั้นได้มีการจัดตั้งคณะเข้าร่วมแข่งขันตามงาน เทศกาลงานประจำปีต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็นที่บริเวณสนามกีฬาของกรุงเทพมหานคร สนามกีฬาตะกร้อที่จัดการแข่งขัน ซึ่งถ้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร หรือแม้กระทั่งงานวัดต่าง ๆ จะต้องมีการแข่งขันตะกร้อลอดบ่วงอยู่เสมอ มีคณะที่เข้าทำการแข่งขันมากมาย และประชาชนก็สนับสนุน เข้าร่วมกันอย่างหนาแน่นจนบางครั้งปรากฏว่า มีการจัดในงานเทศกาลงานวัดแล้วกิจกรรมบันเทิง ประเภทอื่น ๆ ไม่ค่อยมีผู้คนเข้าชมมากเท่ากับตะกร้อลอดบ่วง ที่เป็นเช่นนี้ เพราะกีฬาที่มีความ สนุกสนานมาก หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงให้มีการบรรจุกีฬาตะกร้อแบบใหม่ที่ว่า "เซปัก ตะกร้อ" เข้าในการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 3 คนไทยเริ่มหันมานิยมการเล่นเซปักตะกร้อกัน มากขึ้น เพราะเป็นการเล่นที่เร้าใจ ตื่นเต้น สนุกสนาน และไม่จำเป็นต้องฝึกหัดท่าทางมากมาย และยากเหมือนกับตะกร้อลอดบ่วง จนถึงปัจจุบันนี้จะสังเกตได้ว่า มาตรฐานการเล่นตะกร้อ ลอดบ่วงได้ตกต่ำลงไป ท่าทางการเตะที่ยาก ๆ นักตะกร้อจะทำไม่ค่อยได้

ค่านิยมอีกอย่างหนึ่งที่หลายท่านเห็นว่าเริ่มเป็นไปในทางที่ดีคือ ในสมัยก่อนจะไม่นิยมให้ ผู้หญิงเตะตะกร้อ หลังจากทีกระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุวิชาตะกร้อเข้าไปทำการเรียนการสอน ในหมวดวิชาพลานามัยในระดับมัธยมศึกษา ในปัจจุบันเริ่มยอมรับกันและมีแนวโน้มที่จะมีการจัด การแข่งขัน ได้มีข่าวทางหนังสือพิมพ์ว่า "เร่รวางแผนผลักดันตะกร้อหญิงสู่กีฬาเยาวชนแห่งชาติ" นับเป็นก้าวใหม่แห่งกีฬาตะกร้อ (บ้านเมือง ข่าวกีฬา. 2531: 7)

2. บทบาทของกีฬาตะกร้อในการพัฒนาชาติ

กีฬาตะกร้อของไทยนั้นเป็นกีฬาที่คนไทย เล่นสืบทอดกันมานานจนอาจกล่าวได้ว่า เป็นกีฬาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนไทยแทบทุกหมู่เหล่าจึงมีบทบาทที่เกี่ยวกับการพัฒนา ชาติในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 ด้านสังคม

กล่าวได้ว่ากีฬาตะกร้อ เป็นกีฬาที่ดีเยี่ยมสำหรับมนุษยชาติ เพราะเป็นกีฬาที่มีคุณประโยชน์มากมาย กีฬาตะกร้อนับได้ว่าเป็นกีฬาประจำชาติ มีการพัฒนารูปแบบการเล่นมากมาย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสนุกและเพื่อความสะดวกของผู้เล่น

กีฬาตะกร้อ เป็นกีฬาที่ตอบสนองลักษณะนิสัยของคนไทยได้ดีคือ คนไทยนิยมการต่อสู้ที่เรียกว่า "มวยไทย" ชอบใช้เท้า เข้า คอก ในการต่อสู้ ผู้เล่นตะกร้อจะต้องใช้อวัยวะที่มีอยู่ตามธรรมชาติให้ประสานสัมพันธ์กันในการเล่นตะกร้อ และจะต้องรู้จักการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า นอกจากนี้ยังเป็นกีฬาที่สามารถช่วยบริหารร่างกายให้ได้สัดส่วนสมบูรณ์เกือบทุกส่วนของร่างกาย เพราะการฝึกการเล่นตะกร้อ ต้องใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกายเคลื่อนไหว และสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา ในการเล่นตะกร้อนั้นก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้เล่นด้วยกัน มีการช่วยเหลือกัน รู้จักหน้าที่รับผิดชอบและให้โอกาสแก่ผู้อื่น เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีโดยทั่วไปแล้วผู้เล่นตะกร้อจะมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมาก มีความเข้าอกเข้าใจและรู้จักกันเสียใจคอยกันดี รู้จักผ่อนผันผ่อนยาว ยอมรับผิดชอบและให้อภัยกันเสมอ เป็นสื่อช่วยส่งเสริมให้เข้าสังคมได้ดี

ปัจจุบันนี้สังคมส่วนรวม จะมีแต่ความเห็นแก่ตัวไม่ค่อยเอื้อเฟื้อต่อกัน ขาดน้ำใจ ไม่เคารพกติกาของสังคม มักจะเอาเปรียบซึ่งกันและกัน สาเหตุต่าง ๆ นี้ เนื่องมาจากคนในสังคมต้องต่อสู้ดิ้นรน เพื่อการยังชีพในสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ จึงจำเป็นต้องทำทุกวิถีทางเพื่อเอาตัวรอด แต่ขาดการอบรมขัดเกลาด้วยวิธีการที่เหมาะสม จึงควรที่จะออกกำลังกายด้วยการเล่นกีฬา เพื่อเป็นการฝึกอยู่ได้ระเบียบ การทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดผลสำเร็จในการเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ ที่เขาร่วมเล่น

การฝึกการเล่นกีฬาตะกร้อ จะทำให้คนเรารู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เคารพกฎกติกา มีความสามัคคี มีความอดทนพยายาม ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากแล้ว ยังเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาสังคมส่วนรวมได้อีกด้วย เพราะถ้าคนในสังคมส่วนใหญ่ถูกฝึกอบรมในลักษณะดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะทำให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในสังคม

2.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ประเทศ

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นดินแดนแห่งความสงบร่มเย็นเป็นเพราะอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรม ระเบียบประเพณีเก่าแก่ที่สืบทอดมานาน หลายยุคหลายสมัย และมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ นอกจากนี้ชาวต่างชาติยังรู้จักเมืองไทยในแง่ของการท่องเที่ยวและธรรมชาติอันสวยงาม ตลอดจนอสังหาริมทรัพย์ของคนไทย

ประเทศไทยมีวัฒนธรรมอันดีงามอยู่อีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ชาวโลกสนใจและมีความต้องการที่จะรับการถ่ายทอดวัฒนธรรมนี้ด้วยตนเองก็คือ ศิลปะการเตะตะกร้อซึ่งมีรูปแบบการเล่นหลายประเภท จากการเผยแพร่ในด้านต่างๆ ของสื่อมวลชนทำให้มีชาวต่างชาติเมื่อมาเมืองไทยก็ได้เข้าชมการแข่งขัน และได้ถ่ายภาพเก็บไปเป็นที่ระลึกด้วย นอกจากนี้ยังได้มีรายการทีวีจากประเทศสหรัฐอเมริกาสนใจศิลปะการเล่นอันพิสดารล้าลึกและแปลกใหม่ ได้ทำการถ่ายทำวิดีโอเทปไปออกรายการกีฬาหัตถ์จรรยาที่ประเทศสหรัฐอเมริกาด้วย

จากศิลปะการเล่นที่แปลกใหม่นี้ ทำให้ชาวต่างชาติเกิดความสนใจ และทำการฝึกฝนการเล่นตะกร้อกันมาก การเล่นตะกร้อได้แพร่หลายไปยังยุโรป และอเมริกาได้มีประเทศต่าง ๆ สนใจจ้างผู้ฝึกสอนจากประเทศไทยไปทำการฝึกสอน และสั่งซื้อลูกตะกร้อไปเล่นกันมากขึ้น นอกจากนี้บรรดาประเทศต่าง ๆ ได้สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกของสหพันธ์ตะกร้อแห่งเอเชียซึ่งประเทศไทยเป็นที่ตั้งของสหพันธ์ตะกร้อแห่งเอเชีย

2.3 ด้านเศรษฐกิจ

จากการที่ต่างชาติมีความสนใจในกีฬาตะกร้อของไทยกันมากจนถึงกับจ้างผู้ฝึกสอนตะกร้อไทยไปทำการฝึกสอน และซื้อลูกตะกร้อเข้าไปเล่นกันมากมาย ทำให้เกิดเงินตราเข้าประเทศและคนไทยมีอาชีพมากขึ้น และได้มีบางประเทศ เช่น ฝรั่งเศส ฮอลแลนด์ทำหนังสือมายังสมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย เพื่อขอให้สมาคมนำกีฬานี้ไปสาธิตเผยแพร่ในประเทศของตน ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับประเทศนั้น ๆ

3. บทบาทของกีฬาตะกร้อในระดับนานาชาติ

กีฬาตะกร้อได้เริ่มมีบทบาทในระดับนานาชาติคือ ได้มีการจัดตั้งสหพันธ์ตะกร้อแห่งเอเชีย ซึ่งมีพลตรี จาริก อาริราชการักษ์ เป็นประธานได้ผลักดันให้เป็นกีฬาประเภทหนึ่งที่มีการแข่งขันชิงเหรียญในกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 11 ที่กรุงปักกิ่งได้สำเร็จ นับได้ว่าได้ขยายวงของ

กีฬาตะกร้อในภูมิภาคทวีปเอเชียได้สำเร็จ และทางสหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทยได้ประชุมกันวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2533 ได้มีมติให้จัดตั้งสหพันธ์ตะกร้อนานาชาติขึ้น โดยมี พลตรี จารึก อาริราชการณีย์ เป็นประธาน เพื่อรองรับการขยายตัวของการเล่นตะกร้อของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และทางสหพันธ์ตะกร้อนานาชาติกำลังพยายามผลักดันที่จะนำกีฬาตะกร้อเข้าไปสาธิตในโอลิมปิกเกมส์ ที่กรุงบาร์เซโลน่า ประเทศสเปน เพื่อที่จะบรรจุกีฬาตะกร้อในกีฬาโอลิมปิก และในปัจจุบันได้มีการก่อตั้งสหพันธ์เซปักตะกร้อนานาชาติขึ้น เพื่อเป็นขยายวงการเล่น เซปักตะกร้อให้กว้างขึ้น (เดลินิวส์ ข่าวกีฬา. 2532: 24)

บทที่ 5

สรุป อภิปราชผล และข้อเสนอแนะ

กีฬาตะกร้อของไทยเริ่มปรากฏว่า มีการเล่นมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเป็นพระมหากษัตริย์ราว พ.ศ. 2127-2310 โดยเริ่มจากการที่ทหารในสมัยนั้นต้องเดินทางเพื่อทำสงครามกับพม่า เมื่อเดินทางไปตั้งค่ายอยู่ในป่า ในยามว่างได้ตัดหวายมาสานเป็นลูกกลม ๆ ใช้โยนรับกันบ้าง เตะกันบ้าง เพื่อเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดในยามว่างเว้นจากสงคราม นอกจากนี้ยังปรากฏว่าทางราชการได้สานตะกร้อขนาดใหญ่สำหรับใส่นักโทษที่กระทำความผิดร้ายแรงให้ขังตะไปตามถนน หลังจากกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าในครั้งที่ 2 พ.ศ. 2310 ทหารพม่าได้มาตั้งค่ายอยู่ที่ค่ายโพธิ์สามต้น ทหารพม่าได้นำตะกร้อมาเตะเล่นกันด้วย ในสมัยกรุงศรีอยุธยานั้นการเล่นตะกร้อมีวิธีการเล่นคือ ใช้มือโยนหรือเท้าเตะไม่ให้ตะกร้อตกดิน โดยยืนล้อมเป็นวงกลมตามลานกว้าง ๆ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน

กีฬาตะกร้อได้เล่นสืบทอดมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในรัชสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ในยามที่บ้านเมืองสงบเรียบร้อยประชาชนได้มีการเล่นกีฬาไทย คือ ตะกร้ออยู่ด้วย ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ปรากฏว่ากีฬาตะกร้อได้เป็นที่นิยมของประชาชนเป็นอย่างมาก โดยมีการเล่นในหมู่คนทุกชนชั้นพระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีเรื่องอิเหนา ได้ทรงบรรยายเกี่ยวกับการเตะตะกร้อของทหารมหาดเล็กที่เตะตะกร้ออย่างสนุกสนาน ครั้นเข้าสู่สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2367 - 2394 ในรัชสมัยนี้พระมหากษัตริย์ของไทยทรงนิยมการเล่นกระบี่กระบองมาก นอกจากนี้กีฬาตะกร้อก็ยังเป็นที่นิยมในหมู่ของประชาชน ได้มีหลักฐานปรากฏเกี่ยวกับการเล่นกีฬาตะกร้อจากบทกวีของสุนทรภู่ ซึ่งเป็นกวีเอกในสมัยนั้น

ครั้นเข้าสู่ในรัชสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นมา กีฬาตะกร้อได้มีการเล่นสืบทอดกันมาโดยตลอด ถึงแม้ว่าในระยะนั้นจะมีการริเริ่มนำกีฬาสมัยใหม่จากประเทศทางด้านตะวันตกเข้ามาเล่นในประเทศไทยก็ตาม ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 6 กีฬาตะกร้อได้พัฒนารูปแบบ

การเล่นออกเป็นหลายประเภทด้วยกันคือ ตะกร้อเตะเทน ตะกร้อพลิกแพลง ตะกร้อลอดบ่วง และตะกร้อข้ามตาข่าย ในปี พ.ศ. 2471 ได้มีการดัดแปลงการเล่นตะกร้อโดยเลียนแบบกีฬา แบดมินตันเรียกว่า ตะกร้อข้ามตาข่ายในปี พ.ศ. 2476 สมาคมกีฬาสยามได้เริ่มจัดให้มีการ แข่งขันตะกร้อข้ามตาข่ายประเภทประชาชนเป็นครั้งแรก พ.ศ. 2508 กีฬาตะกร้อบรรจุเข้าแข่งขันในกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 3 เรียกว่าเซปักตะกร้อ พ.ศ. 2524 ได้มีการริเริ่มตั้งสมาคมตะกร้อ แห่งประเทศไทยขึ้น พ.ศ. 2528 จัดกีฬาตะกร้อลอดบ่วงในการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ พ.ศ. 2533 กีฬาเซปักตะกร้อถูก บรรจุเข้าแข่งขันในกีฬาเอเซียเกมส์ครั้งที่ 11 ที่สาธารณรัฐ ประชาชนจีน

กีฬาตะกร้อในประเทศไทย ในระยะแรกเริ่มกีฬาตะกร้อยังไม่มีรูปแบบการเล่นมากมาย ภายหลังที่มีกีฬาเซปักตะกร้อเกิดขึ้นในการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 3 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย วงการกีฬาตะกร้อได้ตื่นตัวกันมากในประเทศไทย พันเอก เดชา กาละบุตร ได้เป็นผู้ที่คิดแยกตัวกีฬาตะกร้อออกจากสมาคมกีฬาไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ในปี พ.ศ. 2524 เพราะท่านได้ศึกษาพบว่าสมาคมกีฬาไทยมีกีฬาที่ต้องดูแลและรับผิดชอบมากมายหลายชนิด ทำให้ การพัฒนาและสนับสนุนเป็นไปอย่างไม่สะดวก อีกทั้งกีฬาตะกร้อเริ่มมีการจัดการแข่งขันในระดับ นานาชาติ จึงแยกตัวออกมาตั้งเป็นสมาคมกีฬาตะกร้อแห่งประเทศไทยขึ้น ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อ การพัฒนาปรับปรุงกีฬาตะกร้อให้เจริญก้าวหน้าขึ้นในระดับนานาชาติ บรรดาสมาชิกที่เข้าร่วมการ แข่งขันเซปักตะกร้อในกีฬาซีเกมส์ได้ร่วมกันจัดตั้ง สหพันธ์ตะกร้อแห่งเอเชีย (Asian Sepaktakraw Federation) เพื่อทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬา เซปักตะกร้อในระดับนานาชาติ และทำหน้าที่เผยแพร่และสาธิตเพื่อจะนำกีฬาเซปักตะกร้อเข้า แข่งขันในกีฬาโอลิมปิก

ตะกร้อนับได้ว่าเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ได้สืบทอดกันมาเป็นเวลานานหลายร้อยปี เป็น วัฒนธรรมที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความเป็นชนชาติไทย คือ ความเห็นอกเห็นใจกัน ความ สัมผัสสามัคคี ความอ่อนน้อมถ่อมตนในลีลาการเล่นตะกร้อลอดบ่วง การมีอัธยาศัยยิ้มแย้มแจ่มใส การให้อภัยกัน นอกจากนี้การทำลูกตะกร้อต้องใช้ฝีมือในการนำหวายมาสานเป็นลูกตะกร้อ ซึ่งไม่ มีชนชาติใดที่มีศิลปะวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์แบบนี้ สามารถทำให้ผู้ที่มาพบเห็นชื่นชมความเป็น ไทยที่มีกีฬาตะกร้ออันเป็นกีฬาวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นไทย

การสนับสนุนกีฬาตะกร้อของภาครัฐบาล การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณนั้นยังไม่เพียงพอ ต้องอาศัยเอกชนเข้ามาช่วยเหลือในด้านการจัดดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬาตะกร้อทั้งในและนอกประเทศ หน่วยงานภาครัฐบาลที่มีหน้าที่ให้การสนับสนุน คือ สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย การกีฬาแห่งประเทศไทย กรมพลศึกษา กีฬาตะกร้อในสถาบันการศึกษา ในหลักสูตรระดับประถมศึกษา ในปัจจุบันได้บรรจุวิชาตะกร้อเป็นกิจกรรมกีฬาประเภทหนึ่งที่สามารถทำการเรียนการสอนได้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 แต่ส่วนใหญ่ยังไม่ได้ทำการเรียนการสอนกัน เพราะขาดครูที่มีความสามารถในกีฬาประเภทนี้ ครูผู้สอนจึงเลือกกิจกรรมกีฬาที่ตนเองถนัดสอนแทน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น วิชาตะกร้อมีบทบาทต่อการเรียนวิชาพลานามัย เพราะเป็นทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือกที่ผู้เรียนจะต้องเรียน ส่วนในระดับอุดมศึกษานั้นกำหนดวิชาตะกร้อเป็นวิชาเลือก

สถาบันวิชาชีพกับการพัฒนากีฬาตะกร้อที่เด่นชัดคือ สถาบันผลิตครูพลศึกษาในแต่ละแห่ง เช่น วิทยาลัยพลศึกษา มหาวิทยาลัยต่างๆ และวิทยาลัยครู ในหลักสูตรของแต่ละสถาบันจะบรรจุวิชาตะกร้ออยู่ด้วย เพื่อที่จะให้ผู้เรียนสามารถเป็นผู้ฝึกสอน และเป็นกรรมการผู้ตัดสินได้ ดังนั้นสถาบันวิชาชีพจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยพัฒนากีฬาตะกร้อได้เป็นอย่างดี เพราะผลิตบุคลากรที่มีความสามารถในการสอน และให้คำแนะนำในกีฬาตะกร้อให้แก่ผู้สนใจได้เป็นอย่างดี

ความคิดเห็นของผู้นำทางการกีฬาตะกร้อเกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริมกีฬาตะกร้อหลายท่านเห็นว่าควรที่จะร่วมมือกันฟื้นฟูตะกร้อบางประเภทที่กำลังจะสูญหายไปคือ ตะกร้อเตะเทน ตะกร้อพลิกแพลง ตะกร้อลอดบ่วง โดยจัดให้มีการแข่งขันให้มากขึ้น และมีการศึกษาเทคนิคต่างๆ จากนักเตะรุ่นเก่า ๆ เพื่อเป็นการสืบทอดศิลปะการเล่นที่ยากและหาคนทำได้ยาก นอกจากนี้หลายท่านยังมองเห็นว่าควรนิยมการเล่นตะกร้อที่ทำจากหวายแบบไทยเดิมดีกว่า

ค่านิยมของคนไทยต่อกีฬาตะกร้อในปัจจุบัน นับตั้งแต่กีฬาเซปักตะกร้อเข้าทำการแข่งขันในกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 3 ประชาชนจะนิยมกีฬาเซปักตะกร้อมากกว่ากีฬาตะกร้อประเภทอื่น ๆ รองลงมาคือ ตะกร้อลอดบ่วง สาเหตุที่คนนิยมกีฬาเซปักตะกร้อมากกว่ากีฬาตะกร้อประเภทอื่น ๆ ก็เพราะว่าให้ความสนุกสนาน ตื่นเต้นได้ดีกว่า ในเรื่องเพศของผู้เล่นหลายท่านเห็นพ้องกันว่าสังคมไทยยังไม่ยอมรับในเรื่องที่ผู้หญิงจะเล่นตะกร้อ เพราะขัดกับจรรยาบรรณของหญิงไทย สำหรับในเรื่องลูกตะกร้อที่ใช้เล่นกันทุกท่านเห็นพ้องกันว่า ลูกตะกร้อพลาสติกที่ทำจากโพลีเอทิลีนจะเข้ามาแทนที่ลูกตะกร้อที่ทำจากหวาย

บทบาทของกีฬาตะกร้อในการพัฒนาชาติ กีฬาตะกร้อสามารถทำให้คนในชาติที่เล่นตะกร้อมีสุขภาพแข็งแรง มีการพัฒนาทางด้านจิตใจและสังคมเป็นทรัพยากรที่มีประโยชน์ในการพัฒนาประเทศสามารถนำมาซึ่งเงินตราเข้าสู่ประเทศ เนื่องจากประเทศต่าง ๆ มีความสนใจในกีฬาตะกร้อจึงจ้างคนไทยไปฝึกสอน และซื้อลูกตะกร้อจากประเทศไทยไปเล่นกัน นอกจากนี้กีฬาตะกร้อยังเป็นกีฬาที่สามารถประชาสัมพันธ์ให้ต่างประเทศรู้จักประเทศได้มากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากประวัติและวิวัฒนาการของตะกร้อในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาถึงปัจจุบันนี้ จะเห็นได้ว่ากีฬาตะกร้อได้มีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทยเสมอมานอกจากจะเป็นศิลปะประจำชาติที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมอันดีงามของคนไทยแล้วอาจกล่าวได้ว่า กีฬาตะกร้อยังเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนไทยที่สามารถเล่นเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์อันดีในหมู่คณะที่เป็นเช่นนี้เพราะกีฬาตะกร้อนั้นสามารถเล่นกันได้ง่าย ๆ ไม่มีกติกามากมาย มีเนื้อที่เพียงเล็กน้อยก็สามารถทำการเล่นได้ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 5-7 ได้มีการพัฒนารูปแบบการเล่นขึ้นมากมาย ได้มีกีฬาตะกร้อประเภทต่าง ๆ เกิดขึ้นคือ ตะกร้อลอดบ่วง ตะกร้อวง ตะกร้อเตะหน ตะกร้อพลิกแพลง ตะกร้อข้ามตาข่าย มีการจัดการแข่งขันกันมากมายในงานวันเทศกาลต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 เป็นต้นมาที่มีการบรรจุกีฬาเซปักตะกร้อเข้าทำการแข่งขันในกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 3 ที่ประเทศมาเลเซีย คนไทยนิยมกีฬาเซปักตะกร้อมากกว่ากีฬาตะกร้อแบบอื่น ๆ เพราะเป็นกีฬาที่ให้ความสนุกสนานตื่นเต้นทั้งผู้เล่นและคนดู ด้วยสาเหตุนี้กีฬาตะกร้อประเภทอื่น ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วไม่ค่อยมีการเล่นและการจัดการแข่งขันกันบางประเภทไม่มีการเล่นให้เห็นอยู่เลย ดังนั้นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกีฬาตะกร้อ คือ สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย การกีฬาแห่งประเทศไทย กรมพลศึกษา ควรจะเร่งฟื้นฟูกีฬาตะกร้อประเภทต่าง ๆ ที่กำลังจะสูญหายไปให้กลับคืนมาเหมือนเดิม โดยจัดให้มีการแข่งขันในกีฬาแห่งชาติ กีฬามหาวิทยาลัยหรือกีฬานักเรียนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ทางด้านวัฒนธรรมไว้

จากการศึกษาอนุรักษ์และส่งเสริมกีฬาตะกร้อในฐานะที่เป็นกีฬาวัฒนธรรม ในหลักสูตรการศึกษาปี พ.ศ. 2524 พบว่าระดับประถมศึกษา กีฬาตะกร้อเป็นวิชาที่ใช้เลือกเรียน แล้วแต่ความเหมาะสมของผู้สอนและผู้เรียน แต่ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยเลือกเรียน เพราะครูผู้สอนไม่มีความสามารถในกีฬาตะกร้อจึงไปเลือกวิชาอื่นมาแทน ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นกีฬาตะกร้อและ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

1. เอกสารประเภทหนังสือและปริทัศน์พิมพ์

"กำเนิดสหพันธ์เซปักกานาชาติ," เดลินิวส์. 10 ธันวาคม 2532. หน้า 24.

การกีฬาแห่งประเทศไทย. กติกาการแข่งขันตะกร้อข้ามตาข่าย วง ลอดบ่วง เซปักตะกร้อ และตะกร้อเตะหน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2529.

จรรยาพร ธรณินทร์. คู่มือครูพลานามัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2529.

จุลจักรพงษ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า. เจ้าชีวิต. พระนคร: คลังวิทยา, 2514.

ชัยชัย โกมารทัต. คู่มือผู้ตัดสินตะกร้อ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพลศึกษา คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพชร. พัฒนาการของพลศึกษาในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ.2325-2525. ผลงานวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.

บรรจง ชูสกุลชาติ. "ความหมายและปัญหาของวัฒนธรรม," วารสารวัฒนธรรมไทย. 1: 54-59; กุมภาพันธ์ 2526.

บุญยงค์ เกศเทศ. ศิลปะการเล่นตะกร้อ. กรุงเทพฯ: โอเอสพรีนติ้งเฮาส์, 2531.

บรรพต วีระสัย. สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

ประยูร นิตนาคะ. สมเด็จพระเจ้าเสือ. กรุงเทพฯ: นิตนาคะการพิมพ์, 2505.

"แผ่นดินเงินยดตะกร้อ ขอนี้กีฬาสามทวย 9 เส้น," บ้านเมือง. 14 พฤษภาคม 2531. หน้า 15.

ผะอบ โปษะกฤษณะ, จุฑาปะนีย์ นาครทรรพ และ ศิวพร สุคนธวงเฒ่า. การละเล่นของเด็กไทยภาคกลาง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2522.

"ฝรั่งเสสสนใจตะกร้อขอไปเผยแพร่," มติชน. 10 ธันวาคม 2531. หน้า 20.

โพธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง. พัฒนาการกีฬามวยไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

พระพุทธรูปเลิศล้ำนาลาย, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. อิเหนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรบริการ, 2516.

มงคล คำเมือง, การศึกษาเกี่ยวกับกีฬามวยไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

มนเทียร พัวบุญชัย. พัฒนาการของกีฬาวัวไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

มยุรี ศุภวิบูลย์. อิทธิพลของการเมืองที่มีต่อการพลศึกษาและการกีฬาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ.2475-2516. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.

"มอปรางวัลตะกร้อไร้แขน," มติชน. 27 มีนาคม 2534 หน้า 20.

"เร่ร้างวางแผนผลักดันตะกร้อหญิงวางแผนสู้กีฬาเยาวชน," บ้านเมือง. 13 พฤษภาคม 2531. หน้า 17.

วสันตลักษณ์ (นามแฝง). "เรื่องตะกร้อ," ตะกร้อ. 10: 28-31; ตุลาคม 2525.

วิสันศักดิ์ อ่วมเพ็ง. เทคนิคและทักษะตะกร้อ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

สุนทรภู่. นิราศสุพรรณ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรบริการ, 2516.

สมบัติ จำปาเงิน. กีฬาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุริยาสาน, 2523.

สลัปศรี วัฒนาวิบูลย์. การกีฬาและพลศึกษาในประเทศไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

อุทธรณ์ ปิตพยันต์. พัฒนาการของการพลศึกษาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.

2. เอกสารประเภทภาษาอังกฤษ

- Acuff, F.Gene, Donald E. Allen and Lloyd A. Tayler. From Man to Society. Hinadsdale, Illinois The Drayden Press, 1973.
- Biesanz, John and Mavis Biesanz. Modern Society. London : Presanz-Hall, Inc; 1964.
- Broom, Leonard and Philip Selznick. Sociology. 4th ed. New York: Harper and Row, 1968.

3. สัมภาษณ์

- เฉลิม ชัยวัชรารักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมชาย ยิ้มน้อย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สมาคมตะกร้อแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2534.
- ชูชีพ คงมีชนม์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมชาย ยิ้มน้อย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่อินเตอร์สเตเดียม หัวหมาก เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2534.
- นพชัย วุฒิกมลชัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมชาย ยิ้มน้อย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ธนาคารกรุงเทพ สาขาชิดลม เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2534.
- บุญชัย หล่อพิพัฒน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมชาย ยิ้มน้อย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บริษัทตะกร้อ มารathon เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2534.
- ประยูร นิยมสาคร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมชาย ยิ้มน้อย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่อินเตอร์สเตเดียม หัวหมาก เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2534.
- พลตรี จารึก อารีราชการัญญ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมชาย ยิ้มน้อย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานกีฬาทหาร เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2534.
- ไพศาล ไหมทันลา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมชาย ยิ้มน้อย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2534.
- ภักดี แดงวัฒนไพบูลย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมชาย ยิ้มน้อย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2534.

ร.ท. รุจ แสงอุดม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมชาย ยี่มน้อย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานกีฬาทหาร
เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2534.

วิรัตน์ โพธิ์ม่วง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมชาย ยี่มน้อย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนอยุธยา
วิทยาลัย เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2534.

สุจินต์ แก้วสว่าง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมชาย ยี่มน้อย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่อินดอร์สเตเดียม
หัวหมาก เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2534.

สุรัตน์ ณ เชียงใหม่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมชาย ยี่มน้อย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนอยุธยา
วิทยาลัย เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2534.

สุวิทย์ ช้างเพรียวงาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สมชาย ยี่มน้อย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่
อินดอร์สเตเดียมหัวหมาก เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2534.

ภาคผนวก ก

รายละเอียดบทสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน

1. สร้างความคุ้นเคยกับผู้ถูกสัมภาษณ์

1.1 ท่านเข้ามาอยู่ในวงการตะกร้อนานเท่าไร

ตอบ..... ปี

1.2 งานที่ท่านได้ทำเกี่ยวกับกีฬาตะกร้อ แล้วประสบผลสำเร็จมากที่สุด

ตอบ.....

2. บอกวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อต้องการศึกษาถึงการอนุรักษ์และการส่งเสริมกีฬาตะกร้อในประเทศไทย และศึกษาแนวโน้มกีฬาตะกร้อในอนาคต

3. สัมภาษณ์

3.1 คำถามเกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริมกีฬาตะกร้อ

3.1.1 ท่านคิดว่าเหมาะสมหรือไม่ถ้าจัดให้วิชาตะกร้อเป็นวิชาบังคับเรียน

ในระดับประถมศึกษา

ตอบ [] เหมาะสม [] ไม่เหมาะสม

3.1.2 ครูผู้สอนเกี่ยวกับกีฬาตะกร้อ จำเป็นต้องจบทางพลศึกษาหรือไม่

ตอบ [] จำเป็น [] ไม่จำเป็น

3.1.3 ควรจัดให้มีการแข่งขันกีฬาตะกร้อหลายๆ ประเภทในการแข่งขัน

กีฬาแห่งชาติหรือไม่

ตอบ [] ควรจัด [] ไม่ควรจัด

3.1.4 ท่านคิดว่าในการแข่งขันกีฬาตะกร้อในประเทศไทย ลูกตะกร้อที่

ใช้แข่งขันแบบใดเหมาะสมที่สุด

ตอบ [] พวย [] โยสังเคราะห์

3.1.5 ท่านคิดว่ากีฬาตะกร้อประเภทใดที่ควรอนุรักษ์ไว้มากที่สุด

ตอบ

3.1.6 ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร ในการอนุรักษ์และส่งเสริมกีฬาตะกร้อ

ตอบ 1

2

3

3.2 คำถามเกี่ยวกับแนวโน้มกีฬาตะกร้อในอนาคต

3.2.1 ท่านคิดว่าคนไทยนิยมเล่นตะกร้อประเภทใดมากที่สุด

(ตอบ 2 ชื่อ)

ตอบ

3.2.2 ท่านคิดว่าคนไทยในปัจจุบันนิยมเล่นลูกตะกร้อที่ทำจากวัสดุอะไร

ตอบ [] หวาย [] โยสังเคราะห์

3.2.3 ท่านคิดว่าค่านิยมของคนไทย เรื่องผู้หญิงเตะตะกร้อนั้นเป็นสิ่งที่

ดี ท่านคิดว่าถูกต้องหรือไม่

ตอบ [] ถูก [] ผิด

3.2.4 ท่านคิดว่ากีฬาเซปักตะกร้อมีโอกาสบรรจุในกีฬาโอลิมปิกหรือไม่

ตอบ [] มี [] ไม่มี

3.2.5 ท่านคิดว่าจะมีโอกาสที่ผู้หญิงเข้าร่วมแข่งขันกีฬาตะกร้อในการ

แข่งขันกีฬาแห่งชาติหรือไม่

ตอบ [] มี [] ไม่มี

3.2.6 ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในเรื่องแนวโน้มกีฬาตะกร้อในอนาคต

1

2

3

ภาคผนวก ข

กติกาการแข่งขันตะกร้อข้ามตาข่าย
ของสมาคมกีฬาไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
พุทธศักราช 2507
ฉบับแก้ไขใหม่

สนาม

1. ก. สนามที่ใช้สำหรับประเภทเดี่ยว (เว้นไว้แต่ในกรณีที่ถูกกล่าวไว้ในวรรค ข.) ซึ่งมีความกว้าง 5.18 เมตร ยาว 13.40 เมตร เส้นในสนามจะต้องทำด้วยเส้นสีขาว หรือสีอื่น ๆ ที่เห็นได้ง่าย ส่วนกว้างของเส้น 1.5 นิ้วฟุต (0.038 เมตร)

ในการทำสนาม เส้นกลางจะแบ่งสนามออกเป็นสองส่วนเท่ากัน ส่วนหนึ่งอยู่ในสนามส่งลูกข้างขวา อีกส่วนหนึ่งอยู่ในสนามส่งลูกข้างซ้าย ส่วนกว้างของเส้นส่งลูกสั้น และเส้นส่งลูกยาว จะต้องรวมอยู่ในความยาว 13 ฟุต (3.96 เมตร) ของสนามส่งลูกแล้วเส้นกว้างของเส้นเขตต่าง ๆ จะต้องรวมอยู่ในความกว้างยาวของสนามที่กำหนดไว้

ข. ในที่ใดไม่สามารถทำสนามสำหรับเล่นคู่ หรือสามคนได้ แต่อาจทำสนามสำหรับเล่นเดี่ยวได้ คือ ทำเส้นเพิ่มขึ้นคือ ความกว้าง ความยาวทั้ง 4 ด้าน ด้านละ 0.76 เมตร เส้นหลังจะเป็นเส้นลูกยาวไปด้วย และเสาหรือวัตถุอย่างอื่นใช้แทนเสาดังกล่าวกติกาข้อ 2. จะต้องตั้งอยู่ห่างจากเส้นแบ่งด้านข้าง ข้างละ 1 ฟุต (0.305 เมตร)

เสา

2. เสาจะต้องสูง 5 ฟุต 1 นิ้ว (1.55 เมตร) จากพื้นสนามมาและจะต้องมั่นคงพอที่จะรักษาตาข่ายดังกล่าว ในกติกาข้อ 3 ให้ตั้งอยู่ได้ และจะต้องตั้งอยู่ตรงกับเส้นแบ่งแดนเขตข้ามของสนามดังกล่าวไว้ในข้อ 1.ข. ในกรณีที่จะทำการแข่งขันประเภทเดี่ยวจะต้องใช้วิธีหนึ่งวิธีใดที่แสดงให้เห็นว่า เส้นเขตข้างอยู่ได้ตาข่าย เช่น ใช้เสาบาง ๆ หรือวัตถุอย่างหนึ่งกว้างไม่น้อยกว่า 1.5 นิ้วฟุต (0.038 เมตร) ไว้ที่เส้นเขตข้าง ให้ตั้งชิดที่ตาข่าย

ตาข่าย

3. ตาข่ายจะต้องทำด้วยด้ายย้อมฟาดเส้นเล็ก มีตากว้างยาว 0.75 นิ้วฟุต (0.019 เมตร) ตาข่ายจะต้องขึงตึงจากเสาหนึ่งถึงอีกเสาหนึ่ง และจะต้องกว้าง 2 ฟุต 6 นิ้ว (0.76 เมตร) ริมบนของตาข่ายจะต้องห่างจากพื้นสนามตรงจุดกลางสนาม 5 ฟุต (1.524 เมตร) และที่เสาจะต้องสูงจากพื้นสนาม 5 ฟุต 1 นิ้ว (1.55 เมตร) ตอนบนของตาข่ายติดแถบสีขาวพับ 2 ขนาด กว้าง 3 นิ้วฟุต (0.076 เมตร) มีเชือกหรือลวดร้อยกลางตลอดแถบผ้านี้ และขึงตึงให้ได้ระดับกับหัวเสาทั้งสองข้าง

ตะกร้อ

4. ลูกตะกร้อจะต้องสานด้วยหวายชนิด 6 เส้นขึ้นไป เป็นรูปทรงกลมขนาดโตวัดโดยรวมไม่น้อยกว่า 16 นิ้ว และไม่เกิน 17 นิ้ว น้ำหนักเมื่อเริ่มการแข่งขันตะกร้อลอดบ่วงไม่เบา กว่า 170 กรัม และไม่หนักกว่า 220 กรัม เซปักตะกร้อ น้ำหนักระหว่าง 160-180 กรัม ใน การแข่งขันทุกครั้งให้ใช้ลูกตะกร้อของกรรมการที่สนามจัดไว้

ผู้เล่น

5. ก. คำว่าผู้เล่น หมายถึง ผู้ร่วมเล่นในเกมทุกคน
- ข. ในการเล่นประเภท 3 คน ผู้เล่นจะต้องมีข้างละ 3 คน ในการเล่นประเภทคู่ ผู้เล่นจะต้องมีข้างละ 2 คน และในการเล่นประเภทเดี่ยว ผู้เล่นจะต้องมีข้างละ 1 คน
- ค. ข้างใดที่มีสิทธิส่งลูก จะต้องเรียกว่าข้างส่งลูก ส่วนอีกข้างหนึ่งให้เรียกว่าข้างรับลูก

การเสิร์ฟ

6. ก่อนที่จะเริ่มต้นเล่นทั้งสองข้างที่จะแข่งขันกันต้องทำการเสิร์ฟข้างที่ชนะการเสิร์ฟ มีสิทธิที่จะเลือก

- ก. เลือกส่งลูกก่อน หรือ
- ข. ไม่ส่งลูกก่อน หรือ

ค. เลือกเอาด้านใดด้านหนึ่ง

ข้างที่แพ้การเสี่ยงจะเลือกได้แต่ข้อที่ยังเหลืออยู่เท่านั้น

การนับคะแนน

7. ก. การเล่นเกมประเภท 3 คน เกมหนึ่งมี 21 คะแนน เมื่อได้ 19 หรือ 20 คะแนนเท่ากัน ข้างที่ได้ 19 หรือ 20 คะแนนก่อน มีสิทธิที่จะเลือกกำหนดให้เกมนั้นเริ่มต่อไปอีก 5 คะแนน หรือเล่นต่อไปจนครบ 21 คะแนน ในกรณีเช่นนี้ ถ้าผู้มีสิทธิเลือก "กำหนด" เล่นต่อไปอีก 5 คะแนน เมื่อได้ 19 หรือ 20 คะแนนเท่ากันแล้วคะแนนก็จะเสมอกัน และข้างที่ได้ 5 คะแนนก่อนเป็นฝ่ายชนะในเกมนี้

การเรียกร้อย "กำหนด" การเล่นดังกล่าวข้างต้นจะต้องกระทำก่อนการส่งลูกในครั้งต่อไป จากที่ได้คะแนน 19 หรือ 20 เท่ากัน

ข. การเล่นเกมประเภทคู่เกมหนึ่งมี 15 คะแนน เมื่อได้ 13 หรือ 14 คะแนนเท่ากันข้างที่ได้ 13 หรือ 14 คะแนนก่อนมีสิทธิที่จะเลือก "กำหนด" ให้เกมนั้นเล่นต่อไปอีก 3 คะแนน หรือเล่นต่อไปจนครบ 15 คะแนน ในกรณีเช่นนี้ถ้าผู้มีสิทธิเลือก "กำหนด" เล่นต่อไปอีก 3 คะแนน เมื่อได้ 13 หรือ 14 เท่ากันแล้ว คะแนนก็จะเสมอกัน ข้างที่ได้ 3 คะแนนก่อนจะเป็นฝ่ายชนะในเกมนี้

ค. การเล่นเกมประเภทเดี่ยว เกมหนึ่งมี 11 คะแนนเมื่อได้ 9 หรือ 10 คะแนนเท่ากัน ข้างที่ได้ 9 หรือ 10 คะแนนก่อน มีสิทธิที่จะเลือก "กำหนด" การเล่นในเกมนี้เล่นต่อไปอีก 3 คะแนน หรือเล่นต่อไปจนครบ 11 คะแนนในกรณีเช่นนี้ ถ้าผู้มีสิทธิเลือก "กำหนด" เล่นต่อไปอีก 3 คะแนน เมื่อได้ 9 หรือ 10 คะแนน เท่ากันแล้วจะเป็น "เสมอกัน" ข้างที่ได้ 3 คะแนนก่อน เป็นฝ่ายชนะในเกมนี้

การเรียกร้อย "กำหนด" ให้เป็นไปตามกติกาข้อ 7.ก. วรรค 2.

ง. ฝ่ายใดที่สละสิทธิเลือกกำหนดการเล่น ซึ่งเกิดขึ้นในโอกาสแรกแล้วก็ไม่มีสิทธิเลือก "กำหนด" การเล่นในโอกาสที่เกิดขึ้นเป็นครั้งที่ 2

จ. ในการเล่นที่มีแต้มต่อไม่ยอมให้ใช้สิทธิเลือก "กำหนด" การเล่น

8. ถ้าไม่ได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่น จะต้องเล่นโดยให้ชนะมากเกมที่สุดใน 3 เกม ผู้ที่เล่นจะเปลี่ยนข้างกัน เมื่อจะตั้งต้นเล่นเกมที่ 2 และเมื่อจะตั้งต้นเล่นเกมที่ 3 นี้จะต้องเปลี่ยนข้างกัน ตามคะแนนที่ได้นำไปตั้งที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้ด้วย คือ

ก. 11 สำหรับเกม 21 คะแนน

ข. 8 สำหรับเกม 15 คะแนน

ค. 6 สำหรับเกม 11 คะแนน

หรือในการเล่นชนิดที่การเล่นมีแต้มต่อ ข้างใดข้างหนึ่งทำได้ครึ่งหนึ่งของจำนวนคะแนนทั้งหมดที่จะต้องทำเพื่อชนะเกมนั้น (ในกรณีที่มีเศษให้ปัดขึ้น) ถ้ามีการตกลงจะเล่นเกมเดียว ผู้เล่นจะต้องเปลี่ยนข้างดังกล่าวไว้ สำหรับการเปลี่ยนข้างเกม 3 ข้างบนนี้

ถ้าผู้เล่นละเว้นการเปลี่ยนข้างตามกติกาที่วางไว้โดยไม่ตั้งใจ ผู้เล่นจะต้องเปลี่ยนข้างทันทีเมื่อรู้สึกตัวว่าตนผิด แต่คะแนนที่ได้อยู่เท่าใดก็ให้นับไปตามนั้น

การเล่นประเภท 3 คน

9. ก. เมื่อได้ตกลงว่า ฝ่ายใดจะเป็นฝ่ายส่งลูกก่อนผู้เล่น ซึ่งอยู่ในสภาพ "ส่งลูก" ต้องส่งลูกทแยงมุมตรงกันข้าม ถ้าผู้เล่นนั้นได้ลูกกลับไปก่อนที่จะถูกพื้นนี้ก็จะถูกโต้กลับมาโดยข้างส่งลูก แล้วข้าง "รับลูก" ก็จะได้กลับไปอีก โต้กลับไปกลับมา เรื่อยไปจนกระทั่งเกิด "เสีย" ขึ้นหรือจนกระทั่งลูกอยู่ใน "การเล่น" (ดูกติกาข้อนี้ วรรค ข.) ถ้าข้าง "ส่งลูก" ทำลูก "เสีย" การส่งของผู้ส่งลูกคนแรกก็หมดสิทธิข้าง "ส่งลูก" ก่อนส่งลูกได้เพียงคนเดียวเท่านั้น (กติกาข้อ 11) แล้วผู้เล่นของอีกข้างหนึ่งที่อยู่ในสนาม ส่งลูกด้านขวามือก็กลับเป็นผู้ส่งลูก ถ้าข้าง "รับลูก" ได้ลูกกลับไปไม่ได้หรือทำ "เสีย" ข้าง "ส่งลูก" ก็ได้ 1 คะแนน เมื่อได้คะแนนแล้วผู้เล่นข้าง "ส่งลูก" ผู้นั้นก็เปลี่ยนที่ส่งลูกโดยเปลี่ยนจากสนามด้านขวามือ ไปส่งลูกในสนามด้านซ้ายมือส่งไปยังผู้เล่นอีกข้างหนึ่ง ซึ่งอยู่ในสนามทแยงมุมตรงข้าม ตราบใดที่ฝ่ายนั้นยังเป็นฝ่าย "ส่งลูก" อยู่การส่งลูกก็ต้องส่งจากสนามส่งลูกอีกข้างหนึ่ง ซึ่งอยู่ทแยงมุมตรงกันข้าม การเปลี่ยนสนามส่งลูกโดยข้าง "ส่งลูก" จะกระทำได้อีกเมื่อตนทำคะแนนเพิ่มขึ้นได้ทุก 1 คะแนน

ข. ฝ่ายส่งลูก จะต้องส่งลูกแรกจากสนามส่งลูกด้านขวามือ เมื่อผู้ส่งลูกได้เล่นลูกจนกระทั่งส่งลูกออกไปแล้ว ต่อจากนั้นไปจะต้องถือว่า ลูกอยู่ในการเล่นจนกว่าลูกนั้นถูกพื้นหรือ

เกิดการ "เสีย" หรือ "เอาใหม่" เกิดขึ้นนอกจากที่ได้กำหนดไว้ในข้อ 19 เมื่อได้ส่งลูกไปแล้ว จนกระทั่งลูกนั้นได้ข้ามตาข่ายไปยังข้างรับลูกผู้ส่งลูกจะอยู่ ณ. ที่หนึ่งที่ใดในด้านของฝ่ายตน ซึ่งมีตาข่ายกันอยู่เป็นเขตก็ได้ โดยไม่คำนึงถึงเส้นเขตต่าง ๆ

ในการเล่น ที่ผู้เล่นจะเปลี่ยนแนวหรือตำแหน่งกันได้ก็ต่อเมื่อสิทธิการรับส่ง และผู้ตัดสินอนุญาตแล้วเท่านั้น

10. ผู้ที่จะรับลูกส่งได้ ต้องเป็นผู้ที่ส่งลูกมาให้เท่านั้น แต่ถ้าลูกถูกตัวผู้เล่นรวมกันกับผู้รับส่งลูก หรือผู้ที่เล่นรวมกันกับผู้รับส่งลูกแล้วผู้เล่นแนวหลัง (มือที่สาม) เล่นลูกนั้นข้างส่งลูกนั้นได้ 1 คะแนน ผู้เล่นผู้เดียวกันจะรับลูกส่งที่ฝ่ายส่งมาซ้ำกันสองครั้งติดกัน ไม่ได้ในเกมเดียวกัน นอกจากที่ได้กำหนดไว้ในข้อ 12.

11. ข้างที่ตั้งต้นเล่นเกมแรก หรือในเกมต่อไปส่งลูกได้คนเดียวในการเล่นคราวแรก ผู้ส่งลูกนั้นจะส่งลูกได้เรื่อยไปด้วยการเปลี่ยนแดนส่ง เมื่อตนได้คะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน ทุกครั้งเรื่อยไปจนกว่าตนทำเสีย จากนั้นให้อีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายส่งลูกได้อีก 2 คน จนกว่าฝ่ายตนจะทำเสีย 2 ครั้ง ผู้ร่วมเล่นแต่ละข้างจึงจะส่งลูกได้ครบตามจำนวนในการส่งลูกเริ่มเล่นในเกมต่อไป ให้ฝ่ายที่ไม่ได้เริ่มส่งครั้งแรกเป็นฝ่ายส่งลูก ถ้าเริ่มเล่นในเกมที่สามให้ฝ่ายที่ไม่ได้ส่งลูกในเกมที่สองเป็นฝ่ายส่งลูกก่อน

12. ถ้าผู้เล่นยืนผิดคอร์ต ผิดแดน เวลาส่งลูกและบังเอิญเป็นฝ่ายได้แต้มจะต้องมีการให้เอาใหม่โดยเงื่อนไขการให้ "เอาใหม่" นี้จะต้องใช้สิทธิเรียกร้องก่อนจะมีการส่งลูกในครั้งต่อไป

ถ้าผู้เล่นยืนผิดคอร์ต และไม่ทราบว่าตนยืน จนกระทั่งมีการส่งลูกในคราวต่อไปเสียแล้ว ถือว่าให้ผ่านไปและจะใช้สิทธิให้ "เอาใหม่" ไม่ได้และตำแหน่งที่ยืนของผู้เล่นก็ต้องปล่อยไว้จนกว่าจะหมดเกม

การเล่นประเภทคู่

ในการเล่นประเภทคู่ให้ใช้กติกาข้อ 9 ถึง 12 เว้นแต่วิธีการเล่นครั้งแรก ผู้ส่ง ส่งลูกเริ่มเล่นได้เพียงผู้เดียว เมื่อลูกเสียโดยฝ่ายส่งลูกเป็นผู้กระทำให้เปลี่ยนข้างส่งโดยผู้ส่งข้างหลังนี้ส่งลูกได้เรื่อยไปจนกว่าฝ่ายตนจะทำเสียทั้งสองคน

การเล่นประเภทเดี่ยว

13. ในการเล่นประเภทเดี่ยวให้ใช้กติกาข้อ 9 ถึง 12 เว้นแต่

ก. ผู้เล่นจะต้องส่งลูก หรือรับลูกส่งในสนามรับลูกส่งขวามือแต่เฉพาะเมื่อการนับคะแนนของผู้ส่งลูกจำนวนศูนย์ หรือจำนวนเลขคู่เท่านั้น การส่งลูกและรับลูกส่งจะต้องรับในสนามส่งลูกซ้ายมือ เมื่อการนับแต้มของผู้ส่งลูกได้จำนวนเป็นเลขคี่

ข. ผู้เล่นทั้งสองต้องเปลี่ยนสนามส่งลูก ภายหลังจากที่ทำคะแนนได้ 1 คะแนนทุกครึ่ง

การทำ "เสีย"

14. การทำเสียซึ่งผู้เล่นที่เป็นข้างส่งลูกเป็นผู้ทำขึ้น จะทำให้ฝ่ายส่งลูกต้องตาย แต่ถ้าผู้เล่นข้างฝ่ายรับลูกเป็นผู้ทำขึ้นข้างส่งลูกได้คะแนน 1 คะแนน

การทำเสียเกิดขึ้นเมื่อ

ก. ในการส่งลูก ถ้าเล่นลูกเกิน 1 ครั้ง และขณะที่เล่นลูกนั้นสูงกว่าระดับเข็มขัดปกติ

ข. ในการส่งลูก ถ้าลูกไปตกลงในสนามส่งลูกที่ผิดคือ ไปตกลงในสนามส่งลูกไม่ตรงมุมตรงกันข้ามกับผู้ส่งลูก หรือ ไปตกไม่ถึงเส้นส่งลูกสั้นหรือไปตกเลยเส้นส่งลูกยาว หรือ ไม่ตกนอกเส้นเขตข้างของสนามส่งลูกที่ต้องส่งลูกไปนั้น

ค. ถ้าเท้าของผู้ส่งลูกไม่อยู่ในสนามส่งลูกที่จะต้องส่งลูกไป หรือเท้าของผู้เล่นที่เป็นผู้รับส่ง ไม่อยู่ในสนามส่งลูกที่อยู่ตรงกันข้ามจนกระทั่งลูกได้ถูกส่งออกมาแล้ว (ดูกติกา ข้อ 16)

ง. ในขณะที่ทำการส่งลูก หรือก่อนที่จะส่งลูก ถ้าผู้เล่นคนใดหลอกล่อหรือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นการกระทำที่ไม่สะดวกแก่คู่ต่อสู้ของเขา

จ. ในการส่งลูกที่ดี หรือในการได้ลูกไปตกนอกเขตสนาม หรือผ่านไปทะลุตาข่าย หรือผ่านไปใต้ตาข่าย หรือไม่ข้ามตาข่ายไปหรือไปถูกหลังคา หรือฝ้าผนัง หรือถูกตัว หรือเครื่องแต่งกายของผู้เล่นคนหนึ่งคนใด

- จ. ถ้าลูกที่กำลังเล่น ฝ่ายใดได้เล่นลูกก่อนที่จะข้ามตาข่ายมาข้างต้น
- ข. เมื่อลูกอยู่ในเวลา "กำลังเล่น" ผู้เล่นคนใดคนหนึ่งถูกตาข่าย หรือที่ซึ่งตาข่าย ด้วยส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย หรือด้วยเครื่องแต่งกาย
- ค. ถ้าลูกถูกตัวฝ่ายผู้เล่นเกินกว่าสองครั้งติด ๆ กัน โดยผู้เล่นคนเดียวหรือถูกลูกได้ โดยผู้เล่นและผู้ร่วมเล่นฝ่ายเดียวกันติด ๆ กัน
- ง. ในการเล่นแต่ละครั้ง ถ้าลูกถูกตัวผู้เล่นข้างเดียวกันเกินกว่า 1 คน
- ฉ. ถ้าผู้เล่นคนใดคนหนึ่งกีดขวางผู้ต่อต้านของเขา
- ญ. ถ้าฝ่าฝืนกติกาข้อ 16
- ฎ. เล่นลูกด้วยแขนท่อนบน แขนท่อนล่าง ศอกข้าง ศอกหน้า และมือ

กติกาทั่วไป

15. ผู้ส่งลูก จะต้องไม่ส่งลูกจนกว่าผู้ต่อต้านของเขาได้พร้อมแล้วว่าพยายามจะได้ลูกที่ส่งไปนั้น

ผู้ส่งลูกและผู้รับลูกส่ง ต้องยืนอยู่ภายในขอบเขตสนามส่งลูก และขอบเขตสนามรับลูกส่งของตน และบางส่วนของเท้าทั้งสองข้างของผู้เล่นเหล่านี้ จะต้องถูกพื้นสนามอยู่ในท่าหนึ่งจนกระทั่งการส่งลูกได้กระทำแล้ว เท้าใดเท้าหนึ่งของผู้ส่งลูกก็ดี หรือผู้รับลูกก็ตอยืนบนเส้นหรือถูกเส้น จะต้องถือว่าเท้านั้นอยู่นอกสนามส่งลูกและสนามรับลูก คู่ของผู้ส่งและคู่ของผู้รับลูก จะยืนอยู่ ณ. ที่ใดก็ได้ แต่ต้องไม่บังหรือกีดขวางการส่งลูก และรับลูกส่งสำหรับผู้เล่นแนวหลังขณะรับและส่งจะยืนล้ำหน้าผู้เล่นแนวหน้าไม่ได้

16. ถ้าในการส่งลูกหรือโต้กันลูกกระทบตาข่าย และข้ามตาข่ายไปได้แล้วไม่ถือเป็นลูกเสีย ถ้าได้ลูกผ่านออกไปนอกเสาตาข่ายข้างใดข้างหนึ่งแล้วไปตกบนเส้นหรือภายใต้เส้นเขตของสนามฝ่ายตรงข้ามเช่นนี้ถือว่าเป็นลูกเสีย ในกรณีเกิดการกีดขวางขึ้นโดยบังเอิญ หรือโดยคาดไม่ถึง ผู้ตัดสินอาจตัดสินให้เป็น "เอาใหม่" ได้

17. ถ้าผู้ส่งลูกเล่นลูกส่งผิดเช่นนี้ ไม่ถือเป็นเสีย แต่ถ้าลูกได้ถูกร่างกายต้องถือว่าได้ส่งลูกแล้ว

18. ในระหว่างการเล่น ลูกถูกตาข่าย และติดตาข่ายอยู่ หรือถูกตาข่ายอยู่หรือถูกตาข่ายแล้วตกลงไปยังพื้นสนามด้านของผู้ได้ลูก หรือตกพื้นภายนอกสนามแล้ว ผู้ต่อต้านคนหนึ่งถูกตาข่ายหรือได้ลูก หรือตัวถูกลูกไม่ถือว่าผู้ต่อต้านผู้นั้นกระทำผิดเพราะเวลานั้นลูกมิได้อยู่ในการเล่น

19. ถ้าผู้เล่นคนหนึ่งมีโอกาสจะได้ลูกในทางจากสูงลงต่ำ เมื่อลูกนั้นอยู่ใกล้ตาข่ายมาก ผู้ต่อต้านของเขาจะต้องไม่เอาส่วนของร่างกายยื่นเข้ามาใกล้ตาข่าย เพื่อให้มีโอกาสที่ลูกจะสะท้อนกลับจากร่างกายส่วนนั้นได้ การกระทำเช่นนี้เป็นการกระทำกีดขวาง ตามความหมายของกติกาข้อ 14 (ญ)

20. เป็นหน้าที่ของผู้ตัดสินที่จะต้องขาน "เสีย" หรือ "เอาใหม่" เมื่ออย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น โดยไม่ต้องรอให้ผู้เล่นเรียกร้องขึ้น และต้องให้คำวินิจฉัยเด็ดขาดในการอุทธรณ์เกี่ยวกับการโต้เถียงเรื่องคะแนน ซึ่งร้องเรียนขึ้นมาก่อนการส่งลูกครั้งต่อไป และผู้ตัดสินเลือกตั้ง ผู้กำกับเส้นตามที่เห็นสมควร คำวินิจฉัยของผู้ตัดสิน ต้องยืนยันตามคำบอกของผู้กำกับเส้น อย่างไรก็ตามมีการตั้งผู้ชี้ขาด เฉพาะปัญหาเกี่ยวกับกติกา ซึ่งผู้ตัดสินได้วินิจฉัยโดยเด็ดขาดเท่านั้น

การดำเนินการแข่งขัน

21. การแข่งขันจะต้องดำเนินไป ตั้งแต่ต้นจนจบการแข่งขันวันไว้แต่

ก. ในการชิงแชมป์ตะกร้อระหว่างชาติ จะต้องมีการหยุดพักได้ไม่เกิน 5 นาที ในระหว่างเกมที่ 2-3 ของการแข่งขัน

ข. ในประเทศที่เกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ อาจจะมีการผ่อนผันให้พักได้ไม่เกิน 5 นาที ในระหว่างเกมที่ 2-3 โดยได้รับความเห็นชอบขององค์การนานาชาติเป็นลายลักษณ์อักษร เสียก่อน ระหว่างการแข่งขันเกมที่ 2 และ 3 ในประเภทเดี่ยว คู่ สามคน

ค. เมื่อดินฟ้าไม่อำนวย กรรมการตัดสินจะสั่งให้ยุติการแข่งขันได้ตามความเห็นสมควร ถ้ามีการชะงักการแข่งขันครั้งนี้เกิดขึ้น คะแนนที่ได้ต้องอยู่คงเดิมและจะเริ่มมาตั้งต้นแข่งขันใหม่จากคะแนนที่ได้อยู่แล้วนั้น การแข่งขันจะหยุดไม่ได้ไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น ในการที่จะให้นักกีฬาหยุดพักผ่อน เพื่อจะได้มีกำลังเล่นต่อไปหรือเพื่อจะได้รับการแนะนำสั่งสอน วิธีการเล่นจากผู้อยู่นอกสนาม ผู้เล่นผู้ใดไม่มีสิทธิจะออกจากสนามแข่งขันได้ ก่อนที่จะจบการแข่งขันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากกรรมการตัดสินเสียก่อน กรรมการตัดสินมีสิทธิแต่ผู้เดียวที่จะระงับการแข่งขัน และมีสิทธิที่จะตัดสินผู้เล่นหรือไล่ออก แก่ผู้ที่กระทำผิดกติกาได้แต่เพียงผู้เดียว

การตีความ

1. การเคลื่อนไหว หรือการปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด โดยผู้ส่งลูกซึ่งมีผลขัดขวางความต่อเนื่องของการส่งลูกภายหลัง เมื่อผู้ส่งลูก และผู้รับลูกได้เข้ายืนตามที่เพื่อส่งลูกและรับลูกแล้ว ถือว่าเป็นการหลอกล่อ
2. กรณีต่อไปนี้ถือเป็นเสีย ตามข้อ 14 (ซ)
 - ก. ถ้าลูกติดอยู่ที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย ในระหว่างได้ลูกแล้วสลัดออกไป แทนที่จะได้โดยเจียบขาด หรือ
 - ข. ถ้าเล่นลูกครูด ไม่ว่ากรณีใด ๆ
3. ถ้าผู้เล่นผู้ใดหนึ่งรุกเข้าไปในสนามของคู่ต่อสู้แม้จะเล็กน้อยก็ดี หรือด้วยเครื่องแต่งกายก็ดี ให้ถือเป็นการกีดขวาง นอกจากที่อนุญาตให้ทำได้ ในกติกาข้อ 14 (ฉ)
4. ในที่มีความจำเป็นเนื่องจากลักษณะของผู้มีอำนาจเกี่ยวกับตะกร้อประจำท้องถิ่น อาจวางกฎเกณฑ์ปลีกย่อยเกี่ยวกับลูกถูกสิ่งกีดขวางได้ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้สิทธิของสมาคมแห่งชาติด้วย
5. ในระหว่างการได้ลูก เมื่อลูกข้ามตาข่ายฝ่ายหนึ่งไปแล้ว และปรากฏว่าอีกฝ่ายได้ทำลูกเสียหรือลูกตาย อีกฝ่ายจะถูกตาข่ายหรือเหยียบล้าเส้นแบ่งแดนได้ตาข่ายก็ได้ ไม่ถือว่าเสีย

กติกาตะกร้อวง
ของสมาคมกีฬาไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
พุทธศักราช 2507
ฉบับแก้ไขใหม่

ข้อ 1 สนามเล่น

1. สนามเล่นเป็นพื้นราบ และควรมีขนาดกว้างยาวไม่น้อยกว่า 16 เมตร โดยให้อยู่ในร่มหรือกลางแจ้งก็ได้ แต่จากพื้นสนามขึ้นไปอย่างน้อย 8 เมตร ต้องไม่มีสิ่งกีดขวางใด ๆ

2. ให้เขียนรูปสนามด้วยเส้นสีขาว หรือสีอื่นที่เห็นชัดเจน ความกว้างของเส้นนี้กว้าง 1.5 นิ้ว

วงกลมในรัศมี 3 เมตร

วงกลมนอกรัศมี 6 เมตร

และมีเส้นแบ่งแดนวงกลมทั้งสองออกเป็น 6 ตอน

ข้อ 2 ตะกร้อ

ตะกร้อต้องสานด้วยหวายชนิด 6 เส้นขึ้นไป หวายขัดวัดโดยรอบระหว่าง 41 เซนติเมตร ถึง 43 เซนติเมตร และหนักระหว่าง 170 กรัม ถึง 220 กรัม ชุดที่เข้าแข่งขันจะต้องนำตะกร้อของตนมาทำการแข่งขันด้วย

ข้อ 3 กรรมการและเจ้าหน้าที่

1. ให้มีกรรมการและเจ้าหน้าที่อย่างน้อย 3 คน คือ ผู้ตัดสิน 1 คน ผู้บันทึก 1 คน และผู้รักษาเวลา 1 คน

ก. ผู้ตัดสินมีหน้าที่นับจำนวนลูกที่แต่ละคู่ทำได้ และตัดสินชี้ขาดข้อสงสัยด้วยประการใด ๆ คำตัดสินได้ประกาศไปแล้วให้ถือเป็นเด็ดขาดจะอุทธรณ์ไม่ได้

ข. ผู้บันทึกมีหน้าที่บันทึกจำนวนโยน และจำนวนลูกที่แต่ละคู่ทำได้และผู้ตัดสินได้นับไปแล้ว ตลอดจนรวมคะแนนแต่ละชุด

ค. ผู้รักษาเวลามีหน้าที่ให้สัญญาณ เวลาเริ่มและหมดเวลาแข่งขัน ตลอดจนรักษาเวลาให้เป็นไปตามกติกาข้อ 5

ข้อ 4 ผู้เล่น

ผู้เล่น หมายถึง ผู้ร่วมแข่งขันทุกคนในชุดหนึ่ง ๆ จะต้อง

1. มีผู้เล่น 6 คน ถ้าชุดใดมีผู้เล่นไม่ครบในการแข่งขันครั้งใด ให้ถือว่าชุดนั้นเสียสิทธิ์ในการแข่งขันครั้งนั้น

2. ในระหว่างการแข่งขัน ห้ามเปลี่ยนตัวและเปลี่ยนตำแหน่งผู้เล่น

3. ต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมือนกันทั้งชุด

4. ต้องติดหมายเลขที่ทำด้วยผ้าขนาด 5 x 7 นิ้ว ทั้งด้านหน้าและหลังดังนี้

คู่ที่ 1 ติดหมายเลข 1

คู่ที่ 2 ติดหมายเลข 2

คู่ที่ 3 ติดหมายเลข 3

ข้อ 5 กำหนดโยนและเวลาแข่งขัน

ให้แต่ละชุดเล่นไม่เกิน 9 โยน ภายในเวลา 30 นาที โดยแบ่งโยนและเวลาแข่งขันดังนี้

แต่ละคู่เล่นได้ไม่เกิน 3 โยน ภายในเวลา 10 วินาที ถ้าหมดโยนหรือหมดเวลาดังกล่าวแล้ว ต้องเปลี่ยนให้คู่อื่นต่อไปโดยทันที

ข้อ 6 วิธีเล่น

1. ก่อนเริ่มเล่น ให้ผู้เข้าแข่งขันยืนอยู่ใน "แดนของตน" ก่อนเล่นลูกทุกลูก เว้นแต่เมื่อเตะลูกผ่านในกรณีหลังนี้ เมื่อได้ส่งลูกไปหันตัวแล้ว ให้กลับมาอยู่ใน "แดนของตน" เช่นเดิม มิฉะนั้นผู้นั้น ไม่มีสิทธิ์เล่นลูก ถ้าผู้นั้นถูกลูกให้ถือว่าเป็นลูกตายทันที

ผู้ร่วมเล่นผู้อื่นต้องยืนอยู่ใน "แดนของตน" ที่อยู่ตรงข้ามกับคู่ของตนทุกคู่

2. เมื่อผู้รักษาเวลาให้สัญญาณเริ่มแข่งขัน ให้ผู้เล่นคนหนึ่งของคู่ที่หนึ่งโยนลูกให้แก่คู่ของตัว คือ คู่หมายเลข 1 เท่านั้น เป็นผู้รับลูกและได้กลับมาให้คู่ที่หนึ่งของตนจนกว่าลูกนั้นจะ "ตาย" หรือเกิดการ "เสีย" ขึ้นแล้วให้ผู้เล่นหนึ่งของคู่ที่ 1 จับลูกโยนให้กับคู่ที่ 1 ของตนอีกครั้งหนึ่งเมื่อเกิด "ตาย" หรือ "เสีย" 1 ครั้ง หรือเล่นไปแล้วครบ 3 โยน หรือเล่นไปแล้วครบ 10 นาที ถือว่า "หมดสิทธิ" ต้องเปลี่ยนให้คู่ที่ 2 ทำการเล่นต่อไป ทั้งนี้ไม่ใช่ห้ามไม่ให้เล่นลูกเพื่อแก้ไข ผู้ร่วมเล่นของตนและเช่นเดียวกัน เมื่อคู่ที่ 2 "หมดสิทธิ" ก็ให้คู่ที่ 3 ทำการเล่นต่อไป

3. ในระหว่างการแข่งขัน ผู้เล่นสลับเปลี่ยนที่กัน ได้ก็ต่อเมื่อลูกตายเท่านั้น

4. ผู้ตัดสินจะนับคะแนนให้ทุกครั้งที่มีผู้เล่นปฏิบัติตามกติกาที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด และผู้เล่นยืนอยู่ในแดนของตนที่ถูกต้อง ไม่ยืนล้ำเส้น หรือเหยียบเส้นทุกเส้น และผู้เล่นคู่ที่มีสิทธิเล่นได้ลูกหรือรับส่งลูกจากคู่ของตนไปจากแดนที่ถูกต้อง และเมื่อรับแล้วต้องส่ง ไปยังคู่ของตนอีกครั้งหนึ่งเท่านั้น

5. ถ้าผู้เล่นมี "สิทธิ" เล่นลูกผ่านและไม่ผิดแดน ไม่เหยียบล้ำเส้นได้นับเพียง 1 คะแนน ผู้เล่นทุกคนมีสิทธิฝึกลูกได้ 1 ครั้งเท่านั้น ถ้าผู้เล่น เล่นลูกครูดหรือนักลูกเกินกว่า 1 ครั้ง ให้ถือว่า "เสีย"

6. ในการนับคะแนน ลูกเริ่มแรกที่ผู้เล่นรับลูกตะกร้อจากผู้โยน ซึ่งเป็นคู่ของตนถ้าไม่เกิดการ "เสีย" ให้นับ 1 คะแนนทันที และลูกสุดท้ายที่เล่นก่อนมีสัญญาณหมดการแข่งขัน จะนับคะแนนให้ต่อเมื่อลูกนั้นไปตกยังแดนของคู่ตนที่ถูกต้องเท่านั้น

ข้อ 7 ลูกตาย หรือ เสีย

1. ลูกตกถูกพื้นสนาม
2. ผู้เล่นเอามือถูลูก
3. ฝึกลูกเกินกว่า 1 ครั้ง
4. ลูกครูด
5. เมื่อผู้รักษาเวลาให้สัญญาณหมดเวลาการแข่งขันแล้ว

ข้อ 8 ลูกที่ไม่นับคะแนน

1. ผู้เล่นร่วมที่ยังไม่มีสิทธิการเล่นลูกนั้น
2. เพื่อผู้เล่นรับลูกจากผู้เล่นอื่นที่ยังไม่มีสิทธิการเล่น หรือส่งลูกไปให้ผู้อื่นรับ
3. ผู้เล่นเข้าไปในแดนของผู้อื่น
4. เทียบบลิ้นหรือล้ำแดนเล่นลูก
5. เล่นลูกหลังจากหมดสิทธิการเล่น หรือ ลูกตายแล้ว

ข้อ 9 ผลการแข่งขัน

1. ชุดใดทำจำนวนลูกได้มากที่สุด ชุดนั้นชนะ
2. ถ้าได้จำนวนลูกเท่ากัน ชุดใดเล่นน้อยโยนกว่าชุดนั้นชนะ
3. ถ้าได้จำนวนลูกและจำนวนโยนเท่ากัน ชุดใดใช้เวลาน้อยกว่าชุดนั้นชนะ
4. ถ้ายังเสมอกัน ให้ชุดที่เสมอกันนั้นเล่นต่อไปชุดละ 1 โยน ภายในเวลา 5 นาที

จนกว่าจะแพ้ชนะกัน

กติกาตะกร้อเตะเทน

ข้อ 1 กติกาเตะกร้อเตะเทนมี 2 ชนิดคือ

1.1 ตะกร้อเตะเทนวงเล็ก

1.2 ตะกร้อเตะเทนวงใหญ่

ข้อ 2 สนาม

สนามที่ใช้แข่งขันเป็นพื้นที่ราบ ขนาดกว้างยาวไม่น้อยกว่า 16 เมตร จะอยู่ในร่มหรือกลางแจ้งก็ได้ แต่สูงจากพื้นสนามขึ้นไปอย่างน้อย 8 เมตร แต่ต้องไม่มีสิ่งกีดขวางใด ๆ และมีขนาดของสนามแต่ละชนิดดังนี้

2.1 สนามตะกร้อเตะเทนวงเล็ก

สนามเป็นรูปวงกลมซ้อนกัน 2 วง วงกลมในรัศมี 2 เมตร วงกลมนอกรัศมี 6 เมตร มีเส้นแบ่งเขตแดนวงกลมทั้งสองออกเป็น 6 แดน เท่า ๆ กัน

2.2 สนามตะกร้อเตะเทนวงใหญ่

สนามเป็นรูปวงกลมซ้อนกัน 2 วง วงในรัศมี 3 เมตร วงกลมนอกรัศมี 6 เมตร มีเส้นแบ่งเขตแดนวงกลมทั้งสองออกเป็น 6 แดน เท่า ๆ กัน

2.3 เส้นขอบวงกลมและเส้นแบ่งแดนสนามตามข้อ 2.1 และ 2.2 กว้าง 1.5 นิ้ว เป็นเส้นสีดำหรือขาว หรือสีอื่นใดที่เห็นได้ชัดเจน

ข้อ 3 ตะกร้อ

ตะกร้อต้องสานด้วยหวายตั้งแต่ 8 ถึง 10 เส้น มีขนาดเส้นรอบวงไม่เกิน 17 นิ้ว และไม่น้อยกว่า 16 นิ้ว มีน้ำหนักตั้งแต่ 150 ถึง 200 กรัม ซึ่งผู้เข้าแข่งขันจะต้องจัดหาตนเอง

ข้อ 4 กรรมการ

ให้มีกรรมการผู้ตัดสิน 1 คน และกรรมการผู้ช่วยอีก 2 คน

4.1 กรรมการผู้ตัดสินมีหน้าับจำนวนลูกที่แต่ละคู่ทำได้ และตัดสินชี้ขาดข้อสงสัยใด ๆ ที่อาจมีขึ้นด้วย ซึ่งคำตัดสินที่ได้ประกาศไปแล้วก็ถือว่าเป็นเด็ดขาดจะอุทธรณ์ไม่ได้ การนับจำนวนลูกของกรรมการผู้ตัดสินให้เป็นไปตามข้อกำหนดที่ปรากฏอยู่ในกติกา

4.2 กรรมการผู้ช่วยอีก 2 คน ให้แบ่งหน้าที่เป็นผู้บันทึก และผู้รักษาเวลา โดยให้ผู้ทำบันทึกทำหน้าที่บันทึกจำนวนโยน และจำนวนลูกที่แต่ละคู่ทำได้ ตามที่ผู้ตัดสินได้นับไปแล้ว ตลอดจนรวมคะแนนทั้งหมดเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของการแข่งขัน ส่วนผู้รักษาเวลาทำหน้าที่เป็นผู้จับเวลา ให้สัญญาณเวลาเริ่มหยุดและสิ้นสุดของการแข่งขัน

ข้อ 5 ผู้เล่น

5.1 ผู้เล่นชุดหนึ่งต้องมี 6 คน ถ้าชุดใดมีผู้เล่นไม่ครบในการแข่งขันครั้งใด ให้ถือว่าชุดนั้นเสียสิทธิในการแข่งขันครั้งนั้น

5.2 ระหว่างการแข่งขัน ห้ามเปลี่ยนตัวและเปลี่ยนตำแหน่งผู้เล่น

5.3 ต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมือนกันทั้งชุด

5.4 ต้องติดหมายเลขที่ทำด้วยผ้าขนาด 5 x 7 นิ้ว ดังนี้

คู่ที่ 1 ติดหมายเลข 1

คู่ที่ 2 ติดหมายเลข 2

คู่ที่ 3 ติดหมายเลข 3

ข้อ 6 กำหนดโยนและเวลาแข่งขัน

ในแต่ละชุดเล่นไม่เกิน 9 โยน ภายในเวลา 30 นาที โดยแบ่งโยนและเวลาแข่งขันดังนี้

แต่ละคู่เล่นได้ไม่เกิน 3 โยน ภายในเวลา 10 วินาที ถ้าหมดโยนหรือหมดเวลาการแข่งขันต้องเปลี่ยนคู่ใหม่ต่อไปนี้ โดยเจ้าหน้าที่ผู้รักษาเวลา

ข้อ 7 วิธีเล่น

7.1 ให้ผู้แข่งขันยืนอยู่ในแดนของตนก่อนเล่นลูกทุกลูก เว้นแต่เมื่อเตะลูกผ่านในกรณีหลังนี้ เมื่อได้ส่งลูกไปพ้นตัวแล้ว ให้กลับมาอยู่ในแดนของตนเช่นเดิม มิฉะนั้นผู้นั้นไม่มีสิทธิเล่นลูก

ถ้าผู้นั้นถูกลูกให้ถือว่า เป็นลูกตายทันทีผู้เล่นผู้นั้นต้องยืนอยู่ในแดนของตนที่อยู่ตรงข้ามกับคู่ของตนทุกคู่

7.2 เมื่อเจ้าหน้าที่รักษาเวลาให้สัญญาณเริ่มแข่งขัน ให้ผู้เล่นคนหนึ่งของคู่หนึ่งโยนลูกให้แก่คู่ของตัวเอง คือ คู่หมายเลข 1 เท่านั้น เป็นผู้รับลูกและได้กลับมาให้คู่หนึ่งของตนจนกว่าลูกนั้นจะตายหรือเกิดการเสียชั้นแล้วให้ผู้นั้นจับลูกโยนให้กับคู่หนึ่งของตนอีกครั้งหนึ่งเมื่อเกิดลูกตายหรือเสีย 1 ครั้ง นับว่าเล่นไปแล้วครบ 10 นาที ถือว่าหมดสิทธิ ต้องเปลี่ยนให้คู่ที่ 2 เล่น และเช่นเดียวกัน เมื่อคู่ที่ 2 หมดสิทธิ ก็ให้คู่ที่ 3 ทำการเล่นต่อไป ทั้งนี้ไม่ใช่ห้ามไม่ให้เล่นลูกเพื่อแก้ไขลูกให้แก่ผู้ร่วมเล่นของตน

7.3 ในระหว่างการแข่งขัน ผู้เล่นจะสลับเปลี่ยนที่กันได้ต่อเมื่อลูกตายเท่านั้น

7.4 การได้ลูกเพื่อนับคะแนนให้กระทำด้วยลูกหน้าเท้าเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ลูกเตะได้ทำด้วยลูกอื่นจะไม่นับคะแนนให้

7.5 ผู้ตัดสินจะนับคะแนนให้ทุกครั้งที่มีผู้เล่นปฏิบัติตามกติกาที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด และผู้เล่นยืนอยู่ในแดนของตนที่ถูกต้อง ไม่ยื่นล้ำเส้น หรือเหยียบเส้นทุกเส้น และผู้เล่นคู่ที่มีสิทธิเล่นได้ลูกหรือรับลูกส่งไปยังคู่ของตนอีกครั้งหนึ่งเท่านั้น

7.6 ถ้าผู้เล่นมีสิทธิเล่นลูกผ่านและไม่ผิดแดน ไม่เหยียบล้ำเส้นให้นับ 1 คะแนน ผู้เล่นทุกคนมีสิทธิพักลูกได้ 1 ครั้งเท่านั้น ถ้าผู้เล่น เล่นลูกครูดหรือพักลูกเกินกว่า 1 ครั้ง ให้ถือว่าเป็นเสียโยน

7.7 ในการนับคะแนนลูกแรก เริ่มที่ผู้เล่นรับลูกเตะจากคู่โยน ซึ่งเป็นคู่ของตนถ้าไม่เกิดการเสียให้นับ 1 คะแนนทันที และลูกสุดท้ายที่เล่นก่อนมีสัญญาณหมดการแข่งขัน จะนับคะแนนให้เมื่อลูกนั้น ไปตกยังแดนของคู่ของตนที่ถูกต้องเท่านั้น

ข้อ 8 ลูกตายหรือเสีย

8.1 ลูกตกถูกพื้นสนาม

8.2 ผู้เล่นเอามือถูลูก

8.3 พักลูกเกินกว่า 1 ครั้ง

8.4 เล่นลูกครูด

8.5 เมื่อผู้รักษาเวลาให้สัญญาณหมดเวลาการแข่งขันแล้ว

ข้อ 9 ลูกที่ไม่นับคะแนน

- 9.1 ผู้ร่วมเล่นที่ยังไม่มีสิทธิการเล่น เล่นลูกนั้น
- 9.2 ผู้เล่นเป็นคู่ของผู้เล่นที่มีสิทธิการเล่น เข้าไปในวงกลมและเตะลูกผ่านแล้วเล่นลูกอีกครั้งหนึ่ง
- 9.3 เมื่อผู้เล่นรับลูกจากผู้เล่นที่ยังไม่มีสิทธิการเล่น หรือส่งลูกไปให้ผู้อื่นรับ
- 9.4 ผู้เล่นเข้าไปในแดนผู้อื่น
- 9.5 เทียบเส้นหรือล้ำแดนเล่นลูก
- 9.6 เล่นลูกหลังจากหมดสิทธิการเล่น หรือ ลูกตายแล้ว
- 9.7 ลูกใต้ที่ไม่ใช่ลูกหน้าเท้า

ข้อ 10 ผลการแข่งขัน

- 10.1 ชุดใดทำจำนวนลูกได้ได้มากที่สุด ชุดนั้นชนะ
- 10.2 ถ้าได้จำนวนลูกเท่ากัน ชุดใดเล่นน้อยโยนกว่าชุดนั้นชนะ
- 10.3 ถ้าจำนวนลูกและจำนวนได้เท่ากัน ชุดใดใช้เวลาน้อยกว่าชุดนั้นชนะ
- 10.4 ถ้ายังเสมอกัน ให้ชุดที่เสมอกันนั้นเล่นต่อไปชุดละ 1 โยน ภายในเวลา 5 นาทีจนกว่าจะแพ้ชนะกัน

กติกาตะกร้อลอดบ่วง
สมาคมกีฬาไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
พุทธศักราช 2507

ข้อ 1 ลักษณะสนาม

1. สนามเป็นพื้นราบ จะอยู่ในร่มหรือกลางแจ้งก็ได้แต่ต้องไม่มีสิ่งกีดขวางทั้งทางสูง กว้าง ยาว ทางสูงอย่างน้อย 8 เมตร และพื้นสนามกว้างยาวประมาณ 18 เมตร
2. สนามแข่งขันตีเส้นเป็นรูปวงกลม มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 16 เมตร

ข้อ 2 อุปกรณ์การแข่งขัน

1. เสาสีเหลี่ยม 2 ต้น หน้ากว้าง 5 x 5 นิ้ว สูง 9 เมตร ฝังลงในดิน 1 เมตร ให้เจาะเสาสำหรับร้อยลวดสลิงห่างจากหัวเสาลงมาประมาณ 25 เซนติเมตร
2. เสาทั้งสอง ปักห่างกันประมาณ 20 เมตร จะอยู่ในระดับเดียวกัน
3. มีลวดสลิงซึ่งให้ตึงระหว่างเสาทั้งสอง โดยร้อยรูเจาะของเสาโยงลงไปจดพื้นดิน ตัดกันเสมอที่ตึงห่างจากโคนเสาพอสมควร ที่กึ่งกลางของลวดมีรอกหนึ่งตัวและห่างจากรอกนี้ 8 เมตร ไปทางเสามีรอกอีกหนึ่งตัวผูกกับเส้นลวด ต่อจากนี้ใช้เชือกผูกขอบบนของห่วง และให้ปลายเชือกร้อยเข้ากับลวดทั้งสอง เพื่อผ่อนห่วงขึ้นลงได้สะดวก
4. ห่วงแต่ละห่วงมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 45 เซนติเมตร (18 นิ้ว) ห่วงทั้งสามนี้ จะทำโดยโลหะ ทวายเป็นไม้ก็ได้ ขอบห่วงโดยประมาณ 1 เซนติเมตร แต่ต้องผูกหรือมัดกริติดกันให้แน่นเป็นรูปสามเหลี่ยม ห่วงแต่ละห่วงตั้งตรง และมีถุงตาข่ายทำด้วยด้ายถักสีขาวผูกร้อยห่วงทุกห่วง เพื่อความสวยงามจะใช้กระดาษสีพันทับก็ได้
5. เชือกสำหรับผูกห่วงยาวประมาณ 1.20 เมตร (วัดจากลวดสลิง) เมื่อผูกห่วงกับเชือกแล้ววัดจากส่วนที่ต่ำที่สุดของห่วง ไปจดพื้นให้ได้ระยะ 5.75 เมตร
6. ก่อนทำการแข่งขันให้วัดระยะความสูงของห่วงทุกครั้ง โดยเครื่องวัดมาตรฐาน
7. มีโต๊ะ เก้าอี้กรรมการ นาฬิกาปลุก 1 เรือน นาฬิกาจับเวลา 1 เรือน ป้ายให้คะแนน นกหวีด ตะกร้อ 1 ลูก

ข้อ 3 ลักษณะตะกร้อที่ใช้ในการแข่งขัน

ตะกร้อต้องสานด้วยหวายชนิด 6 เส้น ถึง 11 เส้น ขนาดโหวดโดยรอบ 41 เซนติเมตร ถึง 43 เซนติเมตร มีน้ำหนักตั้งแต่ 170 กรัม ถึง 220 กรัม

ข้อ 4 การจัดชุดเข้าแข่งขัน

1. ชุดที่เข้าแข่งขันจะต้องนำลูกตะกร้อไปด้วย
2. ในชุดหนึ่งมีจำนวน 7 คน ถ้าชุดผู้เข้าแข่งขันไม่ครบ 6 คน ในการแข่งขันครั้งนั้น ถือว่าชุดนั้น ไม่มีสิทธิที่จะเข้าแข่งขัน
3. ขณะที่ทำการแข่งขันห้ามเปลี่ยนตัวผู้เข้าแข่งขัน
4. ชุดใดไม่มาทำการแข่งขัน ตามวัน เวลาที่กำหนดให้ แม้จะได้ทดเวลาให้ 10 นาทีแล้วก็ตาม ถือว่าสละสิทธิ
5. ผู้เข้าแข่งขันทุกคนต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อย และเหมือนกันทั้งชุด
6. ผู้เข้าแข่งขันทุกคนจะต้องติดหมายเลขที่เสื้อด้านหน้า และด้านหลังขนาดโตพอสมควร และจะติดหมายเลขซ้ำกันไม่ได้
7. ผู้เข้าแข่งขันทุกคนจะต้องลงชื่อที่กรรมการก่อนเวลาแข่งขันทุกครั้ง

ข้อ 5 กำหนดเวลาแข่งขัน

1. ทำการแข่งขันชุดละ 40 นาที
2. ผู้เข้าแข่งขันชุดใดเกิดอุบัติเหตุในขณะที่ทำการแข่งขันอยู่ ให้กรรมการพิจารณาหยุดการแข่งขันได้ไม่เกิน 3 นาที แล้วให้ทำการแข่งขันต่อไป และให้ทดเวลาที่เสียไปให้ด้วย
3. เมื่อมีความจำเป็นต้องหยุดในขณะที่ทำการแข่งขัน ให้ขออนุญาตต่อกรรมการ และเมื่อจะกลับเข้าสนามแข่งขันก็ให้ขออนุญาตต่อกรรมการ

ข้อ 6 วิธีแข่งขัน

1. ให้ผู้เข้าแข่งขันยืนเป็นวงกลม ตามเส้นรอบวงระยะต่างกันพอสมควร ผู้เข้าแข่งขันอาจสลับเปลี่ยนที่กันได้
2. เมื่อกรรมการตัดสินให้สัญญาณเริ่มแข่งขัน ให้ผู้เล่นคนหนึ่งโยนลูกให้แก่คู่ของตน แล้วเริ่มได้ลูกต่อไป

3. ในขณะที่ได้ลูกตะกร้ออยู่ ลูกตกถึงพื้นผู้ใดเป็นผู้เก็บลูก ผู้นั้นเป็นผู้โยนและต้องโยนให้คู่หนึ่งหรือคู่สองของตน
4. ห้ามใช้มือได้ลูก
5. การได้ลูกตะกร้อไม่จำกัดบุคคลและคู่ เมื่อลูกตะกร้อไปถึงผู้ใดผู้นั้นสามารถทำได้โดยตลอด

ข้อ 7 ลักษณะที่ถือว่าลูกตาย

1. ตะกร้อตกถึงพื้นสนาม
2. ลูกตะกร้อถูกมือผู้เล่นโดยเจตนา เว้นแต่ใช้ทำลอดห่วงมือ
3. ลูกตะกร้อติดกับห่วงชัย
4. ลูกตะกร้อถูกวัตถุอื่น ๆ นอกจากเครื่องประกอบการแข่งขัน

ข้อ 8 กรณีที่ไม่นับจุดเมื่อเข้าห่วง

1. ได้ลูกโยนเข้าห่วง
2. ลูกที่เลี้ยงหรือเจตนาพักลูกเกิน 1 ครั้ง
3. เมื่อหมดเวลาแข่งขัน
4. ลูกเข้าห่วงแล้วกระดอนออกทันที
5. ห่วงต่ำกว่าระดับ
6. ช้ำท่าเกินกว่า 2 ลูก

ข้อ 9 การตัดสิน

1. จะต้องเป็นผู้ตัดสินอย่างน้อย 3 คน และให้มีประธานกรรมการตัดสิน 1 คน
2. แบ่งหน้าที่ผู้ตัดสินออกเป็นประธาน 1 คน ผู้จับเวลา 1 คน และผู้นับจุด 1 คน
3. ให้ประธานเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด
4. เมื่อการตัดสินได้ประกาศไปแล้ว ให้ถือเป็นเด็ดขาดไม่มีการอุทธรณ์

ข้อ 10 การนับจุด (แต้ม)

1. ลูกหน้าเท้า (แป)	3 คะแนน
2. ลูกหลังเท้า	15 คะแนน
3. ลูกไขว้หน้าด้วยหลังเท้า	25 คะแนน
4. ลูกข้าง	6 คะแนน
5. ลูกเข้า	6 คะแนน
6. ลูกไขว้หน้าด้วยเข้า	20 คะแนน
7. ลูกไหล่	12 คะแนน
8. ลูกโหม่ง	10 คะแนน
9. ลูกข้าง	6 คะแนน
10. ลูกข้างท้วงมือ	12 คะแนน
11. ลูกไขว้	14 คะแนน
12. ลูกไขว้ตบท้วงมือ	15 คะแนน
13. ลูกสั้นไขว้	15 คะแนน
14. ลูกสั้นไขว้ท้วงมือ	25 คะแนน
15. ลูกขึ้นม้า	8 คะแนน
16. ลูกขึ้นม้าท้วงมือ	15 คะแนน
17. ลูกตัดไขว้ (ตัดมะนาว)	20 คะแนน
18. ลูกพับเพียบ	8 คะแนน
19. ลูกศอกหลัง	10 คะแนน
20. ลูกตบธรรมดา (ลูกกบเต็น)	15 คะแนน
21. ลูกข้างหลัง	15 คะแนน
22. ลูกแทงสันตรงหลัง	20 คะแนน
23. ลูกแทงสันตรงหลังท้วงมือ	25 คะแนน
24. ลูกข้างท้วงมือ	20 คะแนน
25. ลูกตบหลังท้วงมือ	25 คะแนน
26. ลูกตบหลังแป	20 คะแนน
27. ลูกตบหลังสองเท้าพร้อมกัน	20 คะแนน
28. ลูกพับหลังตบ	20 คะแนน
29. ลูกพับหลังตบท้วงมือ	30 คะแนน

ข้อ 11 ผลการแข่งขัน

1. ชุดใดได้คะแนนมากที่สุดชุดนั้นชนะ
2. ถ้าได้คะแนนเท่ากัน ชุดใดได้ห้วงมากกว่าชุดนั้นชนะ และถ้าได้คะแนนและห้วงเท่ากัน ชุดใดได้ห้วงด้วยท่าที่ได้คะแนนสูงกว่าชุดนั้นชนะ ถ้าได้คะแนน จำนวนครั้ง และท่าที่ได้คะแนนสูงเท่ากัน ให้จับฉลาก

กติกาเซปักตะกร้อ
สหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทย

ข้อ 1 สนามแข่งขัน (THE COURT)

1.1 สนาม พื้นี่ของสนามมีความยาว 13.40 เมตร ความกว้าง 6.10 เมตร และจะต้องไม่มีสิ่งกีดขวางใด ๆ วัตจากผิวพื้นี่มีความสูง 8 เมตร พื้นี่สนามไม่ควรเป็นสนามหญ้า หรือสนามทราย

1.2 เส้นสนาม ขนาดของเส้นสนามทุกเส้นต้องไม่กว้างกว่า 4 เซนติเมตร การตีเส้นให้วัดจากขอบนอกเข้ามาในสนามแข่งขัน และให้ถือเป็นพื้นี่ของสนามแข่งขันด้วย เส้นขอบสนามทุกเส้นทุกเส้นต้องห่างจากสิ่งกีดขวางอย่างน้อย 3 เมตร

1.3 เส้นกลางสนาม เส้นกลางสนามมีขนาดความกว้างของเส้น 4 เซนติเมตร โดยแบ่งพื้นี่ของสนามออกเป็นด้านซ้ายและขวาเท่ากัน

1.4 เส้นเลี้ยววงกลม ให้จุดศูนย์กลางของวงกลมอยู่ที่กึ่งกลางของเส้นกลมที่ติดกับขอบด้านในของเส้นข้าง เขียนเส้นครึ่งวงกลมรัศมี 90 เซนติเมตร จากเส้นข้างสนามด้านหนึ่ง ผ่านเส้นกลางสู่เส้นข้างสนามอีกข้างหนึ่ง ให้ตีเส้นขนาดความกว้าง 4 เซนติเมตร นอกเซตรัศมี 90 เซนติเมตร

1.5 วงกลมเสิร์ฟ มีรัศมี 30 เซนติเมตร ขนาดให้ตั้งอยู่อย่างมั่นคงพอที่จะทำให้ตาข่ายตึงได้ โดยเสาต้องทำจากวัสดุที่มีความแข็งแรง และมีรัศมีไม่เกิน 4 เซนติเมตร

ข้อ 2 เสา (THE POST)

2.1 เสามีความสูง 1.55 เมตร ให้เสาตั้งอยู่อย่างมั่นคงพอที่จะทำให้ตาข่ายตึงได้ โดยเสาต้องทำจากวัสดุที่มีความแข็งแรง และมีรัศมีไม่เกิน 4 เซนติเมตร

2.2 ตำแหน่งของเสา ให้ตั้งหรือวางไว้อย่างมั่นคงนอกสนามตรงกับแนวของเส้นกลาง และห่างจากเส้นข้าง 30 เซนติเมตร

ข้อ 3 ตาข่าย (THE NET)

3.1 ตาข่าย ให้ทำด้วยเชือกอย่างดีหรือ ไนลอน มีรูตาข่ายกว้าง 6 ถึง 8 เซนติเมตร มีความกว้างของผืนตาข่าย 70 เซนติเมตร และความยาวตลอดผืน 6.10 เมตร

ต้องมีวัสดุที่ทำเป็นแถบของตาข่ายโดยรอบ กว้าง 5 เซนติเมตร โดยมีเชือกอย่างดีร้อยผ่านแถบ ทั้งด้านบนและด้านล่าง สามารถขึงให้ตึงเหนือระดับเสาได้

3.2 ความสูงของตาข่าย โดยให้วัดจากพื้นสนามถึงส่วนบนของพื้นตาข่ายที่กึ่งกลาง สนาม มีความสูง 1.52 เมตร และวัดตรงเสาทั้งสองด้านมีความสูง 1.55 เมตร

ข้อ 4 ลูกตะกร้อ

ตะกร้อต้องมีลักษณะเป็นลูกทรงกลมที่ทำด้วยหวายหรือใยสังเคราะห์ชั้นเดียว มีรู 12 รู กับ 20 จุดตัดไขว้ หากทำด้วยหวายต้องมีจำนวน 9-11 เส้น ขนาดของเส้นรอบวงต้องไม่น้อยกว่า 42 เซนติเมตร และไม่น้อยกว่า 44 เซนติเมตร น้ำหนักใช้ในการแข่งขันต้องไม่น้อยกว่า 170 กรัม และไม่เกินกว่า 180 กรัม

ข้อ 5 ผู้เล่น (THE PLAYER)

5.1 กีฬาเซปักตะกร้อนี้เป็นการเล่นระหว่าง 2 ทีม ประกอบด้วยผู้เล่นทีมละ 3 คน สำรอง 1 คน ซึ่งเรียกว่าทีมเดี่ยว ประเภททีมชุด ประกอบด้วย 3 ทีม จำนวนผู้เล่นฝ่ายละ 9 คน และสำรอง 3 คน

5.2 ผู้เล่นคนหนึ่ง ในสามคนจะเป็นผู้เสิร์ฟและอยู่ด้านหลังเรียกว่า ผู้เล่นหลัง

5.3 ผู้เล่นอีกสองคนอยู่ทางด้านหน้า คนที่อยู่ด้านซ้ายเรียก หน้าซ้าย และ อีกคนหนึ่งอยู่ด้านขวา เรียกว่า หน้าขวา

ข้อ 6 เครื่องแต่งกายของผู้เล่น (PLAYERS' ATIRE)

6.1 ผู้เล่นต้องสวมเสื้อยืด การเกงขาสั้น และรองเท้ากีฬาพื้นยาง ห้ามผู้เล่นสวมสิ่งอื่นใดที่จะเป็นอันตรายแก่ฝ่ายตรงข้ามในระหว่างเกมการแข่งขัน ในกรณีที่อากาศหนาวอนุญาตให้ผู้เล่นสวมชุดวอร์มแข่งขันได้

6.2 ส่วนต่าง ๆ ของเครื่องแต่งกายของผู้เล่น ถือเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย และต้องเก็บชายเสื้อไว้ในกางเกงตลอดเวลาการแข่งขัน

6.3 สิ่งใดก็ตามที่จะช่วยเร่งความเร็วของลูกตะกร้อ หรือช่วยในการเคลื่อนที่ของผู้เล่นไม่อนุญาตให้ใช้

6.4 หัวหน้าทีมจะต้องใส่ปลอกแขน ที่แขนด้านซ้าย

6.5 เสื้อของผู้เล่นทุกคนจะต้องติดหมายเลขที่ด้านหลังมีขนาดความสูง ไม่น้อยกว่า 19 เซนติเมตร (ใช้เบอร์ 1-12)

ข้อ 7 การเปลี่ยนตัวผู้เล่น (SUBSTITUTION)

7.1 การเปลี่ยนตัวผู้เล่นต้องจะกระทำในเวลาใดก็ได้ โดยผู้จัดการทีมยื่นขอต่อกรรมการผู้ชี้ขาดและนำไปให้ผู้ตัดสิน เมื่อลูกเตะก้านักไม่ได้ใช้ในการเล่น

7.2 แต่ละทีม อนุญาตให้เปลี่ยนตัวผู้เล่นได้ 1 คน เท่านั้น

7.3 เมื่อผู้เล่นใดที่ได้ลงแข่งขันในแต่ละทีม หรือได้เปลี่ยนตัวไปแล้วจะไม่อนุญาตให้ลงแข่งขันในทีมอื่น ๆ อีก สำหรับการแข่งขันประเภททีมชุดเฉพาะครั้งนั้น ๆ

7.4 เมื่อผู้เล่นถูกตัดสินให้ออกจากการแข่งขัน จะได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนตัวผู้เล่นได้ ถ้าหากว่ายังมีได้มีการเปลี่ยนตัวผู้เล่น

7.5 ทีมใดมีผู้เล่นน้อยกว่า 3 คน จะไม่อนุญาตให้การแข่งขันดำเนินต่อไป และจะปรับทีมนั้นให้เป็นแพ้การแข่งขัน

ข้อ 8 เจ้าหน้าที่ (OFFICIALS)

กีฬาเซปักตะกร้อ มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการแข่งขันดังต่อไปนี้

8.1 กรรมการผู้ชี้ขาด 1 คน

8.2 กรรมการผู้ตัดสิน 2 คน

8.3 กรรมการผู้กำกับเส้น 6 คน (กำกับเส้นข้าง 4 คน) และ (กำกับเส้นหลัง 2 คน)

ข้อ 9 การเสี่ยงและการอบอุ่นร่างกาย (THE TOSS AND WARM UP)

ก่อนเริ่มการแข่งขัน กรรมการผู้ตัดสินจะเสี่ยง ผู้ชนะการเสี่ยงมีสิทธิเลือกส่งลูกก่อน หรือ เลือกแดนก็ได้ ทีมที่เป็นผู้ส่งลูกก่อน จะเป็นทีมที่อบอุ่นร่างกายในสนามก่อน ในแต่ละทีม อนุญาตให้อบอุ่นร่างกายได้ 2 นาที ด้วยลูกเตะก้านักที่ใช้แข่งขัน

ข้อ 10 ตำแหน่งของผู้เล่นระหว่างการส่งลูก (POSITION OF PLAYERS DURING SERVICE)

10.1 เมื่อเริ่มเล่นผู้เล่นทั้งสองทีม ต้องยืนอยู่ในที่ที่กำหนดไว้ในแดนของตนลักษณะที่เตรียมพร้อม

10.2 ในการส่งลูกผู้เล่นหลังต้องวางเท้าข้างหนึ่งอยู่ในวงกลมส่งลูกและเท้าอีกข้างหนึ่งที่จะใช้เตะลูกเตะกร้อต้องอยู่นอกวงกลม

10.3 ผู้เล่นด้านหน้าทั้งสองคนของฝ่ายเสิร์ฟ จะต้องยืนอยู่ในเส้นวงกลมของตนเอง

10.4 ผู้เล่นฝ่ายตรงข้าม จะยืนอยู่ที่ใดก็ได้ในแดนของตนเอง

ข้อ 11 การเริ่มเล่นและส่งลูก (START OF PLAY AND THE SERVICE)

11.1 การเริ่มการเล่นจะให้ฝ่ายที่เลือกส่งจากการเสี่ยง เป็นฝ่ายส่งลูกก่อนในเกมแรก ทีมที่ชนะในเกมแรกจะเป็นฝ่ายส่งลูกก่อน ในเกมที่สองและทีมที่ชนะในเกมที่สองจะเป็นฝ่ายส่งลูกก่อนในเกมที่สาม

11.2 เมื่อกรรมการผู้ตัดสินขานคะแนนแล้วคือ เป็นการเริ่มเล่น ผู้โยนลูกเตะกร้อจะโยนให้ผู้เล่นหลังเสิร์ฟ หากผู้โยนโยนลูกเตะกร้อออกไปก่อน กรรมการผู้ตัดสินขานคะแนนจะต้องโยนใหม่ และต้องเตือนผู้โยนคนนั้น

11.3 ผู้เล่นหลังจะเตะลูกเตะกร้อไปยังฝ่ายตรงข้าม โดยผู้โยนโยนลูกเตะกร้อไปให้ และเมื่อลูกเตะกร้อได้ข้ามตาข่าย ผู้เล่นทุกคนสามารถเคลื่อนที่ได้ในแดนของตน

11.4 การพิจารณาลูกที่ส่งจะเข้าสู่การเล่น เมื่อลูกเตะกร้อได้ข้ามไปยังฝ่ายตรงข้ามระหว่างแถบตาข่ายไม่ว่าจะสัมผัสตาข่ายหรือไม่ก็ตาม และอยู่ในขอบเขตของสนาม

11.5 การส่งลูกของผู้เล่นหลังจะกระทำโดยวิธีการเตะลูกเตะกร้อแบบใดก็ได้ แต่เท้าข้างหนึ่งจะต้องอยู่ในวงกลมส่งลูก

ข้อ 12 การผิดกติกา (FAULTS)

12.1 สำหรับผู้เล่นฝ่ายส่งระหว่างการส่งลูก

12.1.1 ผู้เล่นหน้าคนที่ทำหน้าที่โยนลูก กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยไม่ได้โยนลูกให้ผู้เล่นหลังเตะส่งลูก เช่น โยนลูกเล่น เคาะลูก โยนลูกให้ผู้เล่นหน้าอีกคนหนึ่ง ฯลฯ หลังจากที่มีการกรรมการผู้ตัดสินได้ขานคะแนนแล้ว

12.1.2 ผู้เล่นหน้า ยกเท้า หรือ เทียบเส้น หรือ ถูกตาข่าย หรือ ส่วนของร่างกายล้ำเข้าไปยังแดนฝ่ายตรงข้ามขณะที่มีการส่งลูก

12.1.3 ผู้เล่นหลังในขณะเตะส่งลูก เทียบเส้นวงกลม หรือ ทำอีกข้างหนึ่งไม่ได้สัมผัสพื้นระหว่างการเตะส่งลูก

12.1.4 ผู้เล่นหลังไม่ได้เตะลูกส่งที่ผู้โยนโยนไปให้เพื่อส่งลูก

12.1.5 ลูกเตะหรือถูกผู้เล่นคนอื่นก่อนข้ามตาข่าย

12.1.6 ลูกเตะหรือข้ามตาข่ายแล้วตกนอกเขตพื้นที่ของฝ่ายตรงข้าม

12.1.7 ลูกเตะหรือไม่ข้ามตาข่าย

12.2 สำหรับผู้เล่นฝ่ายรับระหว่างการส่งลูกเจตนากระทำในลักษณะทำให้ฝ่ายส่งลูกเสียสมาธิ หรือ ส่งเสียงรบกวน หรือ ร้องตะโกน

12.3 สำหรับผู้เล่นทั้งสองฝ่ายระหว่างแข่งขัน

12.3.1 เทียบเส้นกลาง

12.3.2 ถูกลูกเตะหรือในแดนฝ่ายตรงข้าม

12.3.3 ส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายล้ำเข้าไปในแดนฝ่ายตรงข้าม ไม่ว่าจะ เป็นด้านบน หรือด้านล่างของตาข่ายยกเว้นการล้ำภายหลังเล่นลูก

12.3.4 เล่นลูกเกินกว่า 3 ครั้ง

12.3.5 ลูกถูกมือ (พิจารณาตั้งแต่ส่วนของแขนก่อนบนจนถึงปลายนิ้วมือ)

12.3.6 ลูกครูด

12.3.7 หยดลูก หรือ ยึดลูกไว้ระหว่างแขน หรือระหว่างขา หรือลำตัว

12.3.8 ส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายหรืออุปกรณ์ของเครื่องแต่งกายผู้เล่น ถูกตาข่ายหรือตกลงบนพื้นที่ฝ่ายตรงข้ามหรือ ถูกเสาดตาข่ายหรือ ถูกเก้าอี้กรรมการผู้ตัดสิน

12.3.9 ลูกเตะหรือลูกสิ่งกีดขวาง เช่น เพดาน หลังคา หรือผนัง

12.3.10 ลูกเตะหรือไม่ข้ามตาข่าย

12.3.11 ผู้เล่นถ่วงเวลาโดยเจตนา

ข้อ 13 การเปลี่ยนส่ง (CHANGE OF SERVICE)

ให้เปลี่ยนการส่งลูกเมื่อผู้เล่นฝ่ายส่งลูกกระทำผิดกติกาในข้อ 12 หรือฝ่ายตรงข้ามสามารถโต้กลับทำให้ลูกตายในขอบเขตสนามของฝ่ายส่งลูกได้ หรือฝ่ายรับสามารถโต้ลูกกลับได้โดยถูกต้อง

ข้อ 14 การขอเวลาออก (TIME OUT)

แต่ละทีมสามารถขอเวลาออกได้เกมละ 1 ครั้ง ภายในเวลา 1 นาที โดยผู้จัดการทีมหรือผู้ฝึกสอน ขอเวลาออกต่อกรรมการผู้ตัดสินเมื่อลูกเตะกร็วไม่ได้ใช้ในการเล่น

ข้อ 15 การให้คะแนน (SCORING OF POINTS)

ฝ่ายส่งลูกจะได้คะแนนเมื่อฝ่ายรับกระทำผิดกติกาในข้อ 12

ข้อ 16 การนับคะแนน (SCORING)

16.1 แต้มที่ชนะในเซตหนึ่งๆ นั้นต่ำสุดคือ 15 และสูงสุดคือแต้มที่ 18 ซึ่งแล้วแต่กรณี

16.2 หลังจากจบเกมที่ 1 ภายหลังจากการเปลี่ยนแดน อนุญาตให้ผู้เล่นพักได้ 2 นาที เพื่อแข่งขันเกมที่ 2 และหากมีการแข่งขันในเกมที่ 3 อนุญาตให้พักได้ 5 นาที ภายหลังจากจบเกมที่ 2 เพื่อแข่งขันเกมที่ 3

16.3 หากแต่ละทีม ชนะการแข่งขันทีมละ 1 เกม ให้แข่งขันเป็นเกมตัดสินในเกมที่ 3 โดยให้ทำการเปลี่ยนแดนเมื่อฝ่ายใดทำคะแนนได้ 8 คะแนน

16.4 เมื่อทั้งสองทีมได้คะแนนในแต่ละเกมเท่ากันที่ 13-13 หรือ 14-14 ฝ่ายที่ได้คะแนน 13 หรือ 14 ก่อน มีสิทธิเลือกกำหนดการเล่น คือเลือกการเล่นต่ออีก 5 หรือ 3 คะแนน ถ้าไม่มีการเลือกกำหนดคะแนนใหม่ให้การแข่งขันสิ้นสุดที่แต้ม 15

16.4.1 ภายหลังจากการกำหนดการเล่นที่ 13-13 หรือ 14-14 ให้กรรมการผู้ตัดสินนับ 0-0 ใหม่ ฝ่ายที่ได้คะแนน 5 หรือ 3 คะแนน (ตามที่กำหนด) จะเป็นฝ่ายชนะการแข่งขันเกมกันนั้น ๆ)

16.4.2 หากทีมใดปฏิเสธการเลือกกำหนดการเล่นในครั้งแรกแล้ว (13-13) จะไม่มีสิทธิเลือกกำหนดการเล่นอีกหากคะแนนเท่ากันในครั้งที่ 2 (14-14)

ข้อ 17 อุบัติเหตุ และการหยุดการแข่งขัน (TEMPORARY SUSPENSION OF PLAY)

17.1 กรรมการผู้ตัดสินสามารถหยุดการแข่งขันได้ไม่เกิน 5 นาที เนื่องจากมีสิ่งกีดขวางหรือรบกวนการแข่งขัน หรือผู้เล่นเกิดการบาดเจ็บ และต้องรับการปฐมพยาบาลในทันที

17.2 ในระหว่างการหยุดการแข่งขัน ผู้เล่นทุกคนต้องอยู่ในสนามแข่งขัน และไม่อนุญาตให้ดื่มน้ำ

ข้อ 18 วินัย และมารยาทในการแข่งขัน (DISCIPLINE)

18.1 ผู้เล่นทุกคนต้องปฏิบัติตามกติกากการแข่งขัน

18.2 ในการแข่งขันจะอนุญาตให้หัวหน้าทีมเท่านั้นที่เป็นผู้ติดต่อหรือซักถามต่อกรรมการผู้ตัดสินในลักษณะที่สุภาพ

ข้อ 19 ความผิดและบทลงโทษ (PENALTY)

ผู้เล่นที่กระทำความผิดจะต้องถูกเตือนและถูกลงโทษในการดังต่อไปนี้

19.1 แสดงกิริยาที่ไม่สมควรด้วยวาจาหรือท่าทางต่อกรรมการผู้ตัดสิน ผู้เล่น ผู้ชม หรือ เจ้าหน้าที่คนอื่นใด

19.2 ใช้วาจาที่ไม่สุภาพต่อเจ้าหน้าที่ ผู้เล่น หรือผู้ชม

19.3 กระทำตนไม่เหมาะสมหรือแสดงกิริยาในลักษณะเป็นการใช้อิทธิพลต่อการตัดสินของกรรมการผู้ตัดสินหรือเจ้าหน้าที่คนอื่นใด

19.4 ออกนอกสนามแข่งขันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากกรรมการผู้ตัดสิน (ยกเว้นกติกาส่งลูกเตะฟรีคิก)

19.5 ส่งลูกเตะฟรีคิกให้ฝ่ายตรงข้ามด้วยเท้า

19.6 ปฏิบัติตนไม่สุภาพ ไม่มีน้ำใจนักกีฬา

19.7 ไม่ปฏิบัติตามกติกากการแข่งขัน และไม่เชื่อฟังคำสั่ง ผู้เล่นที่ไม่ปฏิบัติตามกติกาข้อ 19 จะต้องถูกลงโทษดังนี้

1. ตักเตือน - บัตรเหลือง

2. ให้ออกจากการแข่งขัน - บัตรแดง

ข้อพิจารณาประกอบการให้ผู้เล่นออกจากการแข่งขัน ให้พิจารณาลักษณะของการกระทำความผิดโดยเจตนา ดังนี้

1. ได้รับการตักเตือนแล้วและกระทำความผิดซ้ำอีก
2. ประพฤติปฏิบัติในลักษณะของความผิดร้ายแรง (เช่น การประท้วง การทำร้าย การถ่มน้ำลาย ฯลฯ)
3. การใช้วาจาที่ไม่สุภาพหรือกล่าวคำหยาบ

หมายเหตุ หากผู้เล่นคนใดถูกรวมการผู้ตัดสินให้ออกจากการแข่งขันจะไม่อนุญาตให้ลงการแข่งขันในครั้งต่อไป จนกว่าจะได้รับการพิจารณาอนุญาตจากคณะกรรมการฝ่ายวินัย และมารยาท

ข้อ 20 ความผิดของเจ้าหน้าที่ทีม (MISCONDUCT OF TEAM OFFICIALS)

หากเจ้าหน้าที่ของทีมคนใดกระทำความผิดเกี่ยวกับทางวินัยและมารยาท เจ้าหน้าที่ของทีมคนนั้นจะถูกพิจารณาลงโทษตามควรแก่กรณีเช่นเดียวกันตามบทลงโทษทางวินัยและมารยาท

ข้อ 21 บททั่วไป (GENERAL)

ให้กรรมการผู้ชี้ขาดเป็นผู้พิจารณาใช้ดุลยพินิจในการตัดสินปัญหาใดๆ ที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากทีมได้ระบุไว้โดยเฉพาะในกติกาการแข่งขันเพื่อยุติปัญหา และถือว่าการสิ้นสุดจะยุติธรรมได้

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายสมชาย ชื่อสกุล ยี่มน้อย

สถานที่เกิด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 19 หมู่ 1 ตำบลโพนงาม อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2527 ป.กศ.สูง พลศึกษา จากวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดอ่างทอง
พ.ศ. 2530 กศ.บ.พลศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
พ.ศ. 2536 กศ.ม. พลศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ปัจจุบัน

รับราชการ ตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนวัดคฤหยานที ตำบลบ้านโชด
อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ประวัติและผลการของกีฬาตะกร้อในประเทศไทย

บทคัดย่อ

ของ

สมชาย ยิ้มน้อย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตร ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา

มีนาคม 2536

กีฬาตะกร้อของไทยมีปรากฏว่าได้เคยมีเล่นกันมาแล้วประมาณสี่ถึงห้าร้อยปี ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี แรกเริ่มการเล่นตะกร้อยังไม่มีรูปแบบ เป็นแต่เพียงเตะเลี้ยงลูกตะกร้อไม่ให้ตกพื้นดิน เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เป็นการพักผ่อนในยามว่างให้หายความตึงเครียด

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 1-5 ของกรุงรัตนโกสินทร์ กีฬาตะกร้อได้มีบทบาทมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะการเล่นเพื่อการเฉลิมฉลอง และงานพิธีโอกาสต่าง ๆ มากมาย เช่น งานกฐิน งานผ้าป่า งานสงกรานต์ งานเทศน์มหาชาติ เป็นต้น รูปแบบการเล่นตะกร้อในสมัยนั้นเป็นแต่เพียงการเล่นเตะเป็นวงกลม

ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน กีฬาตะกร้อได้รับความนิยมมากขึ้นตามลำดับ มีการจัดการแข่งขันในงานเทศกาลต่าง ๆ เกือบทุกท้องที่ ได้มีการพัฒนารูปแบบการเล่นเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินตามไปด้วย มีการเตะตะกร้อลอดบ่วง ตะกร้อข้ามตาข่าย ตะกร้อเตะหน และมีการเล่นกีฬาตะกร้อที่เรียกว่า เซปักตะกร้อ ซึ่งเป็นรูปแบบที่คนไทยนิยมเล่นกันมากที่สุด เข้ามาเล่นทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

สำหรับด้านการศึกษา นั้น กีฬาตะกร้อได้เป็นกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอนในหลักสูตรระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา และเป็นวิชาหนึ่งที่มีการเรียนการสอนในสถาบันวิชาชีพครูพลศึกษา

ปัจจุบันนี้ได้มีการจัดตั้งสมาคมกีฬาตะกร้อแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริม และสนับสนุนในการพัฒนากีฬาตะกร้อในประเทศไทยขึ้น และยังได้มีการจัดตั้งสหพันธ์ตะกร้อแห่งประเทศไทย และสหพันธ์ตะกร้อนานาชาติขึ้น ทำหน้าที่ควบคุมและเผยแพร่กีฬาตะกร้อให้แพร่หลายยิ่งขึ้นไปทั่วโลก

ในอนาคตแนวโน้มการเล่นกีฬาตะกร้อในประเทศไทย จะมีเหลืออยู่เฉพาะการเล่นตะกร้อวง ตะกร้อลอดบ่วง และเซปักตะกร้อเท่านั้น สำหรับลูกตะกร้อที่ทำด้วยหวายจะลดความนิยมลงไป เพราะหวายหายากขึ้น และมีราคาแพง ผู้เล่นจะนิยมเล่นลูกตะกร้อที่ทำด้วยโพลีเอทิลีนมากกว่า

A HISTORICAL DEVELOPMENT OF TAKRAW IN THAILAND

AN ABSTRACT

BY

SOMCHAI YIMNOI

Presented in partial fulfillment of the requirement for the
Master of Education degree in Physical Education
at Srinakharinwirot University

March 1993

Takraw, a game of Thailand, had been playing since Ayudhaya Period (about 4-5 hundred years ago). At the beginning, there is no certain form of playing. The players just form a circle and kick the ball up and try to keep it stay in the air as long as possible without dropping it on the ground. The idea of playing takraw at that time was just for fun and relaxation.

Takraw played more important role in Rattanakosin Period, especially for celebration in various occasions such as, Kathin, Pha-Pa, Song Kran and Tet-Mahachart etc.

Since the period of king Rama VI, Takraw has been a popular game. Takraw competition had been held in several types of festivals through out the country. The form of playing had been developed to be more enjoyable. There were many kinds to Takraw, for instance, Takraw Lord Buang, Net Takraw, Marathon Takraw and Sepaktakraw, Sepaktakraw seems to be the most popular type of Takraw game among those in local and international.

For education, Takraw game is a subject that has been included in Primary School, High School and even in University's curriculum. It also has been taught in all Physical Education Teacher Training Institutes.

At present, The Takraw Association of Thailand has been set up, responsible for encouragement and support of Takraw game in Thailand. The concerned organizations such as Asian Sepaktakraw Federation and International Sepaktakraw Federation also have been formed for Promotion and control it all over the world.

In the future, it's likely that Takraw playing in Thailand would have only three kinds of it left, such as Takraw Wong, Takraw Lord Buang and Sepaktakraw. The ball is made of rattan stripes was not as popular as it used to be. The Synthetic fiber ball has become more famous among players, so they turned to the ball with synthetic fiber instead.